



# СЛУЖБЕНИ ВОЈНИ ЛИСТ

Издаје Министарство одбране Одговорни уредник Славица Јерковић, дипл. правник Главни уредник Нада Сибинчић, проф.	Среда, 4. новембар 2009.  БЕОГРАД  БРОЈ 31      ГОДИНА СХХVІІІ	Уредништво „Службеног војног листа“ 11002 Београд, Бирчанинова 5  Телефон 011/3201-979 (23-979) Телефон и факс 011/3000-200
--	--	--

505.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

## У К А З

### о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о одбрани

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о одбрани, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 171  
У Београду, 28. октобра 2009. године  
Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

## ЗАКОН<sup>1</sup>

### о изменама и допунама Закона о одбрани

#### Члан 1.

У Закону о одбрани („Службени гласник РС“, број 116/07), у члану 4. тачка 4) мења се и гласи:

„4) цивилна одбрана је део јединственог система одбране, организован ради успешног функционисања државних органа, органа аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, заштите и спасавања и обезбеђења услова за живот и рад грађана и задовољења потреба снага одбране у ванредном и ратном стању;“.

После тачке 4) додаје се тачка 4а) која гласи:

„4а) цивилна заштита је организован систем чија је основна делатност заштита, спасавање и отклањање последица елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и других већих опасности које могу угрозити становништво, материјална и културна добра и животну средину у миру и ванредном и ратном стању;“.

<sup>1</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

#### Члан 2.

Члан 8. мења се и гласи:

„Припадници Војске Србије и других снага одбране дужни су да се увек и у свим околностима при извођењу борбених и неборбених операција придржавају правила међународног хуманитарног права о поступању с рањеницима и заробљеницима и заштити становништва и других правила тог права и међународних стандарда о употреби силе, у складу с Уставом, законом и потврђеним међународним уговорима.

Припадник Војске Србије и других снага одбране има право да одбије наређење којим се од њега тражи поступање супротно Уставу, закону и правилима међународног хуманитарног права.“.

#### Члан 3.

У члану 12. став 2. тач. 7) и 16) мењају се и гласе:

„7) доноси смернице за израду планова одбране и прописује упутство о методологији за израду планова одбране, на основу предлога министра одбране;

16) одлучује о оснивању и укидању војношколских и војних научноистраживачких установа и о њиховом укључивању у образовни и научноистраживачки систем Републике Србије;“.

#### Члан 4.

У члану 14. став 2. тач. 12), 22), 23), 30), 33), 34), 38) и 39) мењају се и гласе:

„12) предлагање смерница за израду планова одбране и упутства о методологији за израду планова одбране;

22) организовање, модернизацију и унапређење телекомуникационих мрежа и средстава и криптозаштите за потребе Војске Србије и других државних органа;

23) усклађивање телекомуникационо-информационог обезбеђења, информационих и телекомуникационих мрежа и средстава за потребе одбране;

30) хармонизацију система војног школства и научноистраживачке делатности од значаја за одбрану са системом средњошколског и високог образовања и научноистраживачке делатности у Републици Србији;

33) доношење аката о организацији команди, јединица и установа Војске Србије и аката о организацији војних јединица и војних установа које су организационо и функционално везане за Министарство одбране;

34) образовање и укидање изасланстава одбране и војних представништава, у складу са одлуком Владе о броју и распореду изасланстава одбране и војних представништава Републике Србије у иностранству;

38) прибављање, располагање, коришћење, управљање и одржавање непокретних ствари за војне потребе, стамбених зграда, станова, гаража, пословног простора за потребе Министарства одбране и Војске Србије и објеката за привремени смештај професионалних припадника Војске Србије и запослених у Министарству одбране;

39) уређивање, планирање, организовање, спровођење и контролу безбедности и здравља на раду, заштите животне средине и заштите од пожара и експлозије, у складу са законима којима се уређују те делатности;“.

После тач. 9), 26), 31), 34), 38), 39) и 42) додају се тач. 9а), 26а), 31а), 34а), 34б), 38а), 39а), 39б) и 42а) које гласе:

„9а) закључење уговора из области војног школовања и обуке за одбрану земље са надлежним министарствима других држава у складу са законом;

26а) уређује поступак јавних набавки мале вредности у командама, јединицама и установама Војске Србије, војним јединицама и установама које су организационо и функционално везане за Министарство одбране;

31а) картографско и геотопографско обезбеђење и израда геотопографског материјала за систем одбране;

34а) образовање и организовање финансијске службе у Министарству одбране, командама, јединицама и установама Војске Србије, војним јединицама и војним установама које су организационо и функционално везане за Министарство одбране;

34б) организовање и унапређење информационог система у области материјалног и финансијског пословања за потребе финансијског извештавања, сагласно усвојеним стандардима;

38а) прибављање, располагање, коришћење, управљање и одржавање непокретних и покретних ствари за репрезентативне потребе Министарства одбране и Војске Србије у земљи и иностранству;

39а) уређивање, планирање, организовање, спровођење и контролу заштите животиња и здравствени надзор над производњом и прометом намирница и предмета опште употребе у Министарству одбране и Војсци Србије;

39б) уређивање, планирање, организовање, спровођење и контролу метролошке делатности, у складу са законима којима се уређује та делатност;

42а) доношење аката о оснивању војноздравствене установе примарног, секундарног и терцијарног нивоа здравствене заштите;“.

Тачке 20) и 21) бришу се.

Став 5. мења се и гласи:

„Прописи из ст. 3. и 4. овог члана објављују се у „Службеном војном листу“, на начин који пропише министар одбране.“.

Члан 5.

После члана 14. додаје се члан 14а, који гласи:

„Члан 14а

Министарство одбране има свој знак, симболе и друга обележја.

Влада ближе уређује изглед и начин коришћења знака, симбола и других обележја, означавање и друге елементе визуелног идентитета Министарства одбране, на предлог министра одбране.

Забрањено је истицање и ношење знака, симбола и других обележја из става 1. овог члана на начин којим би се нарушио углед Министарства одбране.“.

Члан 6.

У члану 16. став 1. тачка 4) мења се и гласи:

„4) остваривање и усклађивање организације обезбеђења телекомуникационо-информационог система, криптозаштите и других облика заштите информација;“.

После тачке 6) додаје се тачка 6а) која гласи:

„6а) безбедност и здравље на раду, заштиту од пожара и експлозија, заштиту животне средине, заштиту животиња и метролошку делатност;“.

Члан 7.

У члану 18. став 1. мења се и гласи:

„Министар одбране прописује елементе, садржај и стандарде за оцену: стања, оперативних и функционалних способности Војске Србије; рада организационих делова Министарства одбране и Војске Србије; стања метролошке делатности; безбедности и здравља на раду, заштите од пожара и експлозије, заштите животне средине и заштите животиња, као и материјалног и финансијског пословања команди, јединица и установа Војске Србије и организационих делова Министарства одбране, на основу закона и на основу смерница које доноси председник Републике.“.

Члан 8.

У члану 21. став 1. после тачке 4) додаје се тачка 4а) која гласи:

„4а) учешће у припреми и организовању система трагања и спасавања;“.

Тачка 12) мења се и гласи:

„12) давање сагласности надлежном органу за превоз опасних материја и биолошких агенса који могу изазвати или пренети заразне болести људи и животиња, наоружања и војне опреме и робе двоструке намене у ваздухопловном простору Републике Србије;“.

Члан 9.

У члану 22. после става 2. додају се ст. 3. и 4, који гласе:

„Министарство одбране остварује међународну сарадњу и организује међународну војну сарадњу за

потребе Војске Србије, у складу с утврђеном стратегијом и политиком одбране.

У области сарадње из става 3. овог члана, Министарство одбране може да закључује споразуме којима се уређују питања од заједничког интереса у области одбране и војне сарадње, а не преузимају се нове обавезе за Републику Србију.“

#### Члан 10.

Члан 23. мења се и гласи:

„Дипломатску функцију у области одбране и Војске Србије врше изасланства одбране и војна представништва.

Одлуку о образовању и укидању изасланстава одбране и војних представништава доноси министар одбране.

Изасланике одбране и војне представнике поставља и разрешава дужности министар одбране.

Условне и поступак за избор и упућивање изасланика одбране и Војске Србије и војних представника, организацију рада изасланстава одбране и војних представништава, начин финансирања и активности у иностранству уређује министар одбране.“

#### Члан 11.

У члану 31. став 1. речи: „оружаних операција“ замењују се речима: „борбених операција“.

У ставу 2. речи: „у оружаним операцијама“ замењују се речима: „у борбеним операцијама“.

#### Члан 12.

У члану 33. после става 2. додаје се став 3, који гласи:

„Забрањена је употреба назива, симбола и других обележја Војске Србије правним лицима, предузетницима и удружењима, осим по одобрењу министра одбране.“

#### Члан 13.

У члану 39. став 1. после речи: „граница“ додаје се запета, а речи: „и животи људи“ замењују се речима: „живот и здравље људи и животиња“.

#### Члан 14.

У члану 41. речи: „животи људи и њихова материјална добра“ замењују се речима: „живот и здравље људи и животиња и материјална добра“.

#### Члан 15.

У члану 43. став 3. мења се и гласи:

„Начелник Генералштаба Војске Србије, односно старешина надлежне команде Војске Србије, на основу посебног овлашћења председника Републике, а ради заштите и спасавања људи, материјалних и културних добара од елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и катастрофа, последица тероризма и других већих несрећа, може наредити мере спровођења приправности и употребу делова Војске Србије, ради отклањања штетних последица које могу настати невојним претњама безбедности.“

#### Члан 16.

У члану 44. став 2. речи: „материјално-финансијско“ замењују се речима: „материјално и финансијско“.

#### Члан 17.

У члану 45. став 1. тачка б) мења се и гласи:

„б) здравственој заштити, безбедности и заштити здравља на раду, ветеринарској заштити, заштити животне средине, заштити од пожара и експлозија и другој заштити.“

После става 2. додају се ст. 3. и 4, који гласе:

„Делатности логистичке подршке из става 1. овог члана могу обављати војне установе које су организационо и функционално везане за Министарство одбране са статусом правног лица или без статуса правног лица.

Министар одбране уређује начин рада, пословања и управљања установама из става 3. овог члана и одређује војне установе које могу стећи статус правног лица у складу са законом.“

#### Члан 18.

У члану 62. став 2. после речи: „људи“ ставља се запета и додаје се реч: „животиња“.

#### Члан 19.

У члану 72. после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Организацију, критеријуме, евиденцију и начин вршења послова стандардизације и типизације производа и услуга, објеката и уређаја од посебног значаја за одбрану, утврђивање усаглашености и технички и инспекцијски надзор уређује министар одбране у складу са овим и другим законом.“

Досадашњи став 2. постаје став 3.

#### Члан 20.

У члану 73. став 1. речи: „система веза“ замењују се речима: „телекомуникационих система“.

#### Члан 21.

У члану 77. став 1. после речи: „људи“, додаје се реч: „животиња“ и запета.

#### Члан 22.

У члану 79. после речи: „људи“ брише се запета и додају се речи: „и животиња“.

#### Члан 23.

У члану 80. после речи: „људи“, додаје се реч: „животиња“ и запета.

#### Члан 24.

У члану 81. став 3. речи: „везе руковођења“ замењују се речима: „обезбеђење командовања и руковођења коришћењем телекомуникационих средстава“.

После става 6. додаје се нови став 7, који гласи:

„Лица која обављају послове планирања одбране и руковоаци планова одбране у државним органима, органима аутономних покрајина, јединицама локалне самоуправе, привредним друштвима, другим правним лицима и предузетницима од значаја за одбрану, подлежу безбедносној провери.“

Досадашњи став 7. постаје став 8.

#### Члан 25.

У члану 97. став 1. после речи: „рада“ ставља се тачка, а речи: „као одговор на изазове, ризике и претње безбедности земље.“ бришу се.

#### Члан 26.

У члану 104. после става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Министар одбране, у оквиру одобрених апропријација, врши распоред новчаних средстава организационим јединицама Министарства одбране, командама, јединицама и установама Војске Србије, као и војним јединицама и војним установама које су организационо и функционално везане за Министарство одбране.“

У досадашњем ставу 3, који постаје став 4. речи: „материјално-финансијско“ замењују се речима: „материјално и финансијско“.

#### Члан 27.

У члану 105. став 3. после речи: „Начин“ додају се речи: „прибављања, располагања“,“.

После става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Права на непокретностима посебне намене које користе Министарство одбране и Војска Србије уписују се у јавну књигу о евиденцији непокретности и права на њима, у складу са законом и у евиденцију војних непокретности, на начин који пропише министар одбране.“

#### Члан 28.

У члану 106. став 1. речи: „средства везе“ замењују се речима: „телекомуникациона средства“.

У ставу 2. после речи: „министар одбране“ додају се запета и речи: „односно лице које он овласти“.

#### Члан 29.

После члана 106. додаје се члан 106а, који гласи:

#### „Члан 106а

Биолошким средствима за посебне намене сматрају се: службене животиње, животиње за научноистраживачке, биомедицинске и образовне сврхе и друге животиње, на основу посебне одлуке министра одбране.

Начин прибављања, евидентирања, располагања и употребе биолошких средстава из става 1. овог члана прописује министар одбране.“

#### Члан 30.

У члану 107. став 2. речи: „припадника Војске Србије“ замењују се речима: „професионалних припадника Војске Србије и запослених у Министарству одбране“.

#### Члан 31.

У члану 108. став 1. речи: „запослена у Министарству одбране“ замењују се речима: „распоређена у Министарство одбране“.

#### Члан 32.

У члану 109. речи: „запослених у Министарству одбране“ замењују се речима: „распоређених у Министарство одбране“, а речи: „функционално и организационо“ замењују се речима: „организационо и функционално“.

#### Члан 33.

После члана 111. додаје се члан 111а, који гласи:

#### „Члан 111а

Министар одбране прописује начин и критеријуме за решавање стамбених потреба запослених у Министарству одбране и Војсци Србије уз сагласност Владе.“

#### Члан 34.

У члану 114. став 1. после тачке 12) тачка се замењује тачком и запетом и додају се тач. 13) и 14) које гласе:

„13) ако истиче и носи знак, симболе и друга обележја Министарства одбране на начин којим се нарушава углед Министарства одбране (члан 14а);

14) ако без одобрења министра одбране користи назив, симболе и друга обележја Војске Србије (члан 33. став 3).“

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Новчане казне из става 1. тач. 13) и 14) овог члана односе се и на удружења.“

Досадашњи ст. 2. и 3. постају ст. 3. и 4.

#### Члан 35.

У члану 115. после тачке 4) тачка се замењује тачком и запетом и додају се тач. 5) и 6) које гласе:

„5) ако истиче и носи знак, симболе и друга обележја Министарства одбране на начин којим се нарушава углед Министарства одбране (члан 14а);

6) ако без одобрења министра одбране користи назив, симболе и друга обележја Војске Србије (члан 33. став 3).“

#### Члан 36.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

**506.**

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

**У К А З****о проглашењу Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије**

Проглашава се Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 172  
У Београду, 28. октобра 2009. године  
Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

**ЗАКОН<sup>2</sup>****о изменама и допунама Закона о Војсци Србије**

## Члан 1.

У Закону о Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 116/07), у члану 6. после става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Службом у Војсци Србије сматра се и вршење дужности цивилних лица на служби у Војсци Србије распоређених на радна места у војним јединицама и војним установама у којима се не обављају послови из надлежности Министарства одбране, а које су организационо и функционално везане за Министарство одбране.“

Досадашњи ст. 4. до 6. постају ст. 5. до 7.

## Члан 2.

У члану 7. став 2, члану 13. став 5, члану 14. став 2, члану 22. став 2, у наслову одељка изнад члана 54. и члану 54. став 2, наслову одељка изнад члана 91. и члану 91. реч: „студенти“ у одређеном падежу замењује се речју: „кадети“ у одговарајућем падежу.

## Члан 3.

У члану 13. став 1. после тачке 2. додаје се тачка 2а, која гласи:

„2а) извршава наређења и обавезе у вези са припремом и учествовањем у мултинационалним операцијама у складу са прописима о употреби Војске Србије ван граница Републике Србије;“

## Члан 4.

После члана 14. додаје се члан 14а, који гласи:

„Члан 14а

Професионалном припаднику Војске Србије није допуштено учешће у активностима удружења којима

се остварују следећи циљеви: реформа система одбране и Војске Србије, усклађивање прописа са општеприхваћеним стандардима и прописима Европске уније, изградња стратегије одбране и Доктрине Војске Србије којом се утврђују састав, организација и формација Војске Србије; оперативна и функционална способност, употреба и попуна Војске Србије; приправност и мобилизација; опремљеност наоружањем и војном опремом; командовање и руковођење у Војсци Србије и управљање системом одбране; учешће у мултинационалним операцијама и унутрашњи односи у Војсци Србије.“

## Члан 5.

У члану 18. став 1. тачка 2. после речи: „Војске Србије“ додају се речи: „и војних јединица и војних установа које су организационо и функционално везане за Министарство одбране;“.

У тачки 5. после речи: „Генералштаба“ ставља се запета и додају речи: „односно овлашћеног руководиоца у Министарству одбране за професионална војна лица распоређена ван Војске Србије;“.

У тачки 6. после речи: „Генералштаба“ ставља се запета и додају речи: „односно овлашћеног руководиоца у Министарству одбране за професионална војна лица распоређена ван Војске Србије;“.

## Члан 6.

У члану 19. став 2. тачка 3. после речи: „генерала“ ставља се запета и додају речи: „у складу са овим законом;“.

После тачке 8. додаје се тачка 8а, која гласи:

„8а) доноси Кодекс части припадника Војске Србије;“

Став 3. мења се и гласи:

„Начелник Генералштаба може овластити непосредно потчињене старешине у Војсци Србије за обављање послова из става 2. тач. 2. и 4. овог члана, а команданте јединица и команди за које је прописан формацијски чин пуковника и виши – за обављање послова из става 2. тачка 4. овог члана.“

## Члан 7.

У члану 22. додаје се став 3, који гласи:

„Звања у Војсци Србије прописује министар одбране.“

## Члан 8.

У члану 39. став 1. после тачке 5, тачка се замењује тачком и запетом и додају се тач. 6, 7, 8. и 9, које гласе:

„6) да није старији од 30 година ако се прима у својству професионалног војника;

7) да није старији од 35 година ако се прима у својству подофицира на одређено време, односно 40 година ако се прима у својству официра на одређено време;

8) да није старији од 40 година ако се прима у својству подофицира на неодређено време, односно 45 година ако се прима у својству официра на неодређено време;

<sup>2</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

9) да је завршио одговарајуће војностручно оспособљавање за дужност за коју се прима, а за лице мушког пола и да је одслужило војни рок са оружјем.“.

После става 2. овог члана додаје се став 3, који гласи:

„Изузетно од одредбе става 1. тачка 8. овог члана, а због потреба службе одлуком министра одбране, у својству подофицира на одређено време може се примити и лице које није старије од 45 година, односно у својству официра на одређено време лице које није старије од 50 година.“.

#### Члан 9.

У члану 40. став 2. реч: „Студент“ замењује се речју: „Кадет“, а реч: „унапређује“ замењује се речју: „производи“.

#### Члан 10.

Члан 41. мења се и гласи:

„Подофицир који је завршио војну академију са даном завршетка школовања производи се у чин потпоручника и од тог дана постаје официр.“

Подофицир који је стекао одговарајуће високо образовање може се произвести у чин потпоручника под условима и на начин који пропише Влада, на предлог министра одбране.“.

#### Члан 11.

У члану 42. после става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Изузетно од одредбе става 3. овог члана, а по одлуци министра одбране, уговор о раду на одређено време лицима на појединим формацијским местима или одређених специјалности истиче крајем године у којој навршавају 50 година живота.“.

Досадашњи став 4. постаје став 5.

#### Члан 12.

У члану 43. став 2. реч: „унапређено“ замењује се речју: „произведено“.

#### Члан 13.

У члану 47. став 2. речи: „борбеним дејствима“ замењују се речима: „употреби силе“.

#### Члан 14.

У члану 50. после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Захтев за издавање одобрења из става 1. овог члана доставља се преко Министарства одбране.“.

Досадашњи став 2. постаје став 3.

#### Члан 15.

После члана 53. додају се чл. 53а, 53б и 53в, који гласе:

#### „Члан 53а

Унутрашњу контролу рада Војне полиције у погледу законитости примене полицијских овлашћења

врши посебна организациона јединица која се образује у саставу Управе Војне полиције.

Војнополицијског инспектора као старешину организационе јединице из става 1. овог члана поставља и разрешава министар одбране, на предлог начелника Генералштаба.

#### Члан 53б

Припадници Војне полиције су дужни да војнополицијском инспектору омогуће да изврши контролу и да му у томе пружи потребну стручну помоћ.

У вршењу контроле, војнополицијски инспектор има овлашћење да:

1) оствари увид у списе, документацију и збирке података које у складу са својим надлежностима прибавља, сачињава или издаје Војна полиција;

2) узме изјаве од припадника Војне полиције, оштећених лица и сведока;

3) од Војне полиције и њених припадника захтева достављање других података и информација из њихове надлежности који су потребни у вршењу унутрашње контроле;

4) оствари увид у службене просторије које Војна полиција користи у свом раду;

5) захтева атест и техничке и друге податке о техничким средствима која користи Војна полиција и захтева доказе о оспособљености припадника Војне полиције за употребу техничких и других средстава која користи у свом раду.

У вршењу контроле, војнополицијски инспектор не може се мешати у ток појединих акција Војне полиције или на други начин ометати рад или угрозити поверљивост војнополицијске акције.

Документацију која има ознаку поверљивости војнополицијски инспектор, односно лице које он овласти може прегледати у присуству одговорног лица које је утврдило степен поверљивости документа, односно лица које је оно овластило.

У обављању послова из става 1. овог члана, војнополицијски инспектор непосредно је одговоран министру одбране.

Војнополицијски инспектор редовно извештава министра одбране о утврђеним налазима.

У вршењу контроле рада Војне полиције, војнополицијски инспектор предузима потребне радње, утврђује чињенично стање и прикупља доказе.

#### Члан 53в

Начин, поступак и овлашћења за вршење унутрашње контроле рада Војне полиције и поступање по притужбама на рад Војне полиције ближе уређује министар одбране, у складу са прописима о унутрашњој контроли прописаној за војнополицијска овлашћења.“.

#### Члан 16.

У члану 56. тачка 1. мења се и гласи:

„1) три године у чину потпоручника ако школовање траје четири године, две године у чину потпоручника ако школовање траје пет година и једну го-

дину у чину потпоручника ако школовање траје шест година;“.

#### Члан 17.

У члану 69. став 4. мења се и гласи:

„Официр, односно подофицир из ст. 1. и 2. овог члана, по правилу, поставља се на формацијско место рода односно службе којој припада, према врсти и степену стручне спреме коју има – на формацијско место свог чина или вишег чина.“.

После става 4. додају се нови ст. 5. и 6, који гласе:

„Официр, односно подофицир из ст. 1. и 2. овог члана може се изузетно, без свог пристанка а по потреби службе, поставити на формацијско место непосредно нижег чина уз задржавање права свог чина и положаја.

Официр, односно подофицир из ст. 1. и 2. овог члана може се поставити на дужност у оквиру другог рода или службе само уз свој пристанак.“.

Досадашњи ст. 5. и 6. постају ст. 7. и 8.

#### Члан 18.

После члана 72. додаје се члан 72а, који гласи:

„Члан 72а

Професионалном војном лицу министар одбране може одобрити рад у структурама међународне организације или регионалне иницијативе на основу конкурса, у складу са законом и међународним уговором закљученим са том међународном организацијом или регионалном иницијативом.

Професионалном војном лицу може се одобрити рад из става 1. овог члана у непрекидном трајању до четири године.

Професионално војно лице по престанку рада из ст. 1. и 2. овог члана, у року од две године не може бити ангажовано на раду у тој међународној организацији или регионалној иницијативи, осим у посебним случајевима које прописује министар одбране.

За време рада из става 1. овог члана, професионално војно лице на служби је у Војсци Србије.“.

#### Члан 19.

Члан 73. мења се и гласи:

„Лица примљена у војну службу, која нису завршила војну академију, а ради стицања праксе потребне за самостално вршење дужности могу се упутити на приправнички стаж.

За време приправничког стажа, лице из става 1. овог члана има права свог чина и напредује под условима прописаним овим законом као лице које је постављено на дужност.

Министар одбране уређује трајање приправничког стажа, обучавање за време приправничког стажа и начин полагања приправничког испита.“.

#### Члан 20.

У члану 80. став 2. речи: „Припадник Војске Србије“ замењују се речима: „Професионални припадник Војске Србије“.

После става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Професионални припадник Војске Србије који је обучен за учешће у мултинационалним операцијама дужан је да учествује у тим операцијама у складу са законом.“.

После досадашњег става 3, који постаје став 4. додаје се нови став 5, који гласи:

„Министар одбране или лице које он овласти са лицем из става 3. овог члана закључује уговор о обуци и правима и обавезама на основу завршене обуке за учешће у мултинационалним операцијама, у складу са посебним прописима којима се уређује учешће у мултинационалним операцијама.“.

Досадашњи ст. 4. и 5. постају ст. 6. и 7.

#### Члан 21.

У члану 90. став 2. речи: „дипломатско или конзуларно“ замењују се речима: „дипломатско-конзуларно“, а речи: „дипломатским и конзуларним“ замењују се речима: „дипломатско-конзуларним“.

После става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Професионалном војном лицу коме је министар одбране одобрио рад у структурама међународне организације или регионалне иницијативе, на основу конкурса или понуда тих организација или иницијатива, припадају плата и друге накнаде из става 2. овог члана уколико нису уређени уговором закљученим са међународном организацијом или регионалном иницијативом.“.

Досадашњи став 3, који постаје став 4. мења се и гласи:

„Основ за плаћање пореза и доприноса по основу плате професионалног војног лица из става 2. овог члана представља плата коју би остварило према чину и стажу који има и према формацијском месту на којем се налазило пре упућивања у иностранство.“.

После става 4. додаје се став 5, који гласи:

„Основ за плаћање пореза и доприноса по основу плате професионалног војног лица из става 3. овог члана представља плата коју би остварило према чину и стажу који има и према формацијском месту на којем се налазило пре одласка на рад у иностранство, уколико му основ за плаћање пореза и доприноса није уређен уговором закљученим са међународном организацијом или регионалном иницијативом.“.

#### Члан 22.

У члану 95. после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Уколико одобрена средства у Буџету намењена за плате не омогућавају утврђивање основице према ставу 1. овог члана, Влада може утврдити нижу основицу за обрачун плата професионалних војних лица у складу са одобреним средствима.“.

Досадашњи став 2. постаје став 3.

#### Члан 23.

У члану 98. став 3. после речи: „и здравље војних лица и других грађана“ додају се речи: „и при реали-

зацији активности, у складу са прихваћеним међународним обавезама Републике Србије“.

#### Члан 24.

У члану 104. став 1. тач. 1. до 3. мењају се и гласе:

- „1) до 10 година – 25 радних дана;
- 2) од 10 до 20 година – 27 радних дана;
- 3) преко 20 година – 30 радних дана.“

#### Члан 25.

У члану 110. тачка 5. мења се и гласи:

„5) ако изгуби чин или је извршном пресудом војног дисциплинског суда осуђен на дисциплинску казну губитак службе;“

Тачка 9. мења се и гласи:

„9) по сили закона када наврши 40 година пензионског стажа и:

- (1) 53 године живота – подофицир и официр до чина потпуковника;
- (2) 54 године живота – официр чина пуковника;
- (3) 55 година живота – официр чина бригадног генерала;
- (4) 56 година живота – официр чина генерал-мајора;
- (5) 57 година живота – официр чина генерал-потпуковника;
- (6) 58 година живота – официр чина генерала;“

Став 2. мења се и гласи:

„Изузетно од одредбе става 1. тачка 9. овог члана, официру, односно подофициру уз његову сагласност може се продужити служба у Војсци Србије до две године.“

Став 6. мења се и гласи:

„Професионална војна служба престаје и официру, односно подофициру који је упућен на приправнички стаж ако до истека приправничког стажа не положи приправнички испит уз обавезу да надокнади трошкове школовања, односно стипендирања, у складу са овим законом.“

#### Члан 26.

У члану 112. став 2. тачка 5. мења се и гласи:

„5) ако изгуби чин или је извршном пресудом војног дисциплинског суда осуђен на дисциплинску казну губитак службе;“

#### Члан 27.

У члану 116. став 1. речи: „члана 110. став 1. тач. 3, 4, 7. и 8.“ замењују се речима: „члана 110. став 1. тачка 1. и тач. 3. до 8.“

У ставу 3. речи: „члана 110. ст. 2. и 3.“ замењују се речима: „члана 110. став 1. тачка 9. и ст. 2. и 3.“

#### Члан 28.

Члан 117. мења се и гласи:

„Професионалном војном лицу служба у Војсци Србије престаје разрешењем, на основу акта о престанку професионалне војне службе.

Лице за које је донет акт о престанку службе а налази се на дужности разрешава се од службе даном предаје дужности, а лице које се не налази на дужности – даном када акт о престанку службе постане коначан.

Рок за разрешење од службе не може бити дужи од 30 дана од дана достављања коначног акта о престанку професионалне војне службе, и у том року се мора извршити предаја дужности.

За лице коме служба престаје из разлога предвиђених у члану 110. став 1. тачка 5. и члану 112. став 2. тачка 5. овог закона, акт о престанку службе доноси надлежни старешина одмах по пријему пресуде, а служба се рачуна до дана када је пресуда постала извршна.

За лице коме је престала служба због неоправданог изостанка са службе или губитка чина не доноси се акт о предаји дужности.

За умрло лице не доноси се акт о престанку службе и предаји дужности.“

#### Члан 29.

У члану 131. став 1. тачка 2. мења се и гласи:

„2) кад наврши 65 година живота ако има најмање 15 година стажа осигурања;“

#### Члан 30.

Члан 134. мења се и гласи:

„На војне службенике и војне намештенике примењују се одредбе овог закона које се односе на професионална војна лица, и то:

- 1) о специфичности обављања војне службе (члан 16);
- 2) о ношењу и употреби ватреног оружја (члан 47);
- 3) о пријему страног одликовања и чланству у страном стручном удружењу или међународној организацији (члан 50);
- 4) о привременом упућивању по потреби службе у другу јединицу, односно установу Војске Србије ради извршења одређених задатака, осим за лице чији делокруг захтева да се послови радног места обављају ван седишта јединице, односно установе Војске Србије – теренски рад (члан 72. ст. 5. и 6);
- 5) о раду у структурама међународне организације или регионалне иницијативе (члан 72а);
- 6) о усавршавању, специјализацији и преквалификацији (члан 74);
- 7) о удаљењу од дужности (чл. 77. и 78);
- 8) о стипендији за време школовања или усавршавања у иностранству и плати и другим примањима за време службе у иностранству (члан 80. и члан 90. ст. 2. и 3);
- 9) о накнади путних и других трошкова (чл. 92. и 93);
- 10) о радном времену, одморима и одсуствима (чл. 96. до 107);
- 11) о престанку службе у Војсци Србије по захтеву (члан 110. став 1. тачка 6);
- 12) о заштитним мерама (чл. 179. до 184).“



## Члан 31.

У члану 136. став 2. речи: „професионалних војних лица“ замењују се речима: „професионалних припадника Војске Србије“.

## Члан 32.

У члану 137. тачка 2. реч: „унапређује“ замењује се речју: „производи“.

## Члан 33.

У члану 138. речи: „предаји дужности“ замењују се речима: „разрешењу од дужности“.

## Члан 34.

У члану 139. став 1. мења се и гласи:

„Акта о пријему у службу, унапређењу, премештају и престанку службе, као и акта којима се решава о стањима у служби официра и подофицира управна су акта.“

Став 3. мења се и гласи:

„Против аката из става 1. овог члана може се водити управни спор.“

## Члан 35.

У члану 143. после става 3. додаје се став 4, који гласи:

„За кривично дело против Војске Србије за које је прописана казна затвора до три године, против војног лица може се водити дисциплински поступак и уместо кривичне санкције може му се изрећи дисциплинска казна, односно дисциплинска мера утврђена овим законом, ако је дело добило нарочито лак вид и ако то захтевају интереси службе, у складу са одредбама Кривичног законика.“

## Члан 36.

У члану 152. став 2. после тачке 2. додаје се тачка 2а, која гласи:

„2а) забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 30 дана.“

## Члан 37.

У члану 154. став 1. после тачке 4. тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 5, која гласи:

„5) забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 15 дана, коју војнику на служењу војног рока могу да изричу претпостављене старешине на положају командира чете или вишем положају.“

У ставу 2. после тачке 3. тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 4, која гласи:

„4) забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 30 дана.“

После става 2. додаје се став 3, који гласи:

„Време проведено на издржавању дисциплинске мере и дисциплинске казне забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту у трајању преко два дана не рачуна се у служење војног рока.“

## Члан 38.

У члану 155. став 1. реч: „Студенту“ замењује се речју: „Кадету“.

После тачке 4. додаје се тачка 4а, која гласи:

„4а) забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 15 дана.“

## Члан 39.

После члана 155. додаје се члан 155а, који гласи:

„Члан 155а

При одлучивању о одговорности војника, војника у резерви, кадета војне академије, ученика војних школа и слушаоца школе за резервне официре због дела које се према одредбама Кривичног законика може расправити у дисциплинском поступку, као и при одлучивању о њиховој одговорности за прекршај када се у прекршајном поступку предмет уступи надлежном војном дисциплинском суду, учиниоцу (осим лица које у време извршења дела, односно прекршаја није навршило 18 година живота) може се изрећи дисциплинска казна забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 60 дана ако ниједна од дисциплинских мера предвиђених у чл. 154. и 155. овог закона не би одговарала тежини повреде или степену његове одговорности.

При одлучивању о одговорности професионалних војних лица због дела које се према одредбама Кривичног законика може расправити у дисциплинском поступку, као и при одлучивању о њиховој одговорности за прекршај када се у прекршајном поступку предмет уступи надлежном војном дисциплинском суду, учиниоцу се може изрећи дисциплинска казна забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту до 60 дана ако ниједна од дисциплинских мера и казни предвиђених у члану 152. овог закона не би одговарала тежини повреде или степену његове одговорности.“

## Члан 40.

Члан 159. став 3. мења се и гласи:

„Застарелост покретања и вођења поступка због дисциплинског престапа и повреде дужности прописане за Министарство одбране, други државни орган или правно лице због којег се води и кривични поступак пред надлежним редовним судом, наступа када и застарелост гоњења због кривичног дела.“

## Члан 41.

У члану 167. став 1. мења се и гласи:

„Против првостепене одлуке донете у дисциплинском поступку може се поднети жалба, а против пресуде Вишег војног дисциплинског суда којом су професионалним припадницима Војске Србије изречене дисциплинске казне прописане чланом 152. став 2. тач. 3, 7. и 8, чланом 153. став 2. тачка 5, чланом 154. став 2. тачка 4. и чланом 155а овог закона, може се водити управни спор.“

## Члан 42.

Члан 174. мења се и гласи:

„Постојање штете, висину штете, околности под којима је штета настала и одговорност за штету утврђује министар одбране или старешина кога он овласти.“

Министар одбране, односно старешина кога он овласти и припадник Војске Србије могу да закључе писмени споразум којим одређују висину и начин накнаде штете, а који има снагу извршне исправе.

Ако припадник Војске Србије одбије да надокнади причињену штету, накнада штете распривиће се у парничном поступку.<sup>4</sup>.

Члан 43.

Члан 178. мења се и гласи:

„Министар одбране ближе уређује поступак за утврђивање постојања, висине и накнаде штете у Војсци Србије, као и услове и начин преношења својих овлашћења за одлучивање о накнади штете на старешине Војске Србије, у складу са прописима о накнади штете.“.

Члан 44.

У члану 185. став 1. тачка 3. мења се и гласи:

„3) ако буде осуђен на безусловну казну затвора у трајању дужем од једне године – даном правноснажности пресуде.“.

Члан 45.

У члану 189. став 3. после речи: „капетана корвете“ ставља се тачка, а речи: „с тим да му се време потребно за редовно унапређење за чин потпуковника увећа за време које би му било потребно за унапређење у чин мајора“ бришу се.

У ставу 5. после речи: „старијег водника“ ставља се тачка, а речи: „с тим да му се време потребно за редовно унапређење за чин старијег водника прве класе увећа за време које му је било потребно за унапређење у чин старијег водника“ бришу се.

Члан 46.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

507.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

## У К А З

### о проглашењу Закона о војној, радној и материјалној обавези

Проглашава се Закон о војној, радној и материјалној обавези, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 173  
У Београду, 28. октобра 2009. године

Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

## ЗАКОН<sup>3</sup>

### о војној, радној и материјалној обавези

#### И. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се: војна обавеза; регрутна обавеза; обавеза служења војног рока; резервни састав; путовање и боравак војних обвезника у иностранству; право на накнаде за вршење војне обавезе; евиденција војних обвезника; радна обавеза у државним органима и правним лицима од значаја за одбрану; радна обавеза у јединицама радне обавезе; материјална обавеза грађана, привредних друштава, других правних лица и предузетника у ванредном и ратном стању, као и друга питања од значаја за војну, радну и материјалну обавезу.

#### II. ВОЈНА ОБАВЕЗА

Члан 2.

Војна обавеза је право и дужност грађана да се припремају и оспособљавају за учешће у одбрани и заштити суверености, независности, територијалне целовитости и безбедности Републике Србије (у даљем тексту: одбрана).

Војну обавезу у миру, ванредном или ратном стању имају сви грађани који се припремају и оспособљавају за извршавање војних дужности и других задатака одбране, у складу са законом.

У извршавању војне обавезе, у условима ванредног и ратног стања, права и слободе грађана могу се ограничавати за потребе одбране и безбедности земље, само у складу са Уставом Републике Србије и прописима који се односе за ратно или ванредно стање.

Члан 3.

Војна обавеза је општа и подлежу јој држављани Републике Србије, а састоји се од: регрутне обавезе, обавезе служења војног рока, обавеза вршења цивилне службе и обавеза у резервном саставу које се врше под условима прописаним овим и посебним законом.

Војну обавезу у миру грађани извршавају у командама, јединицама и установама Војске Србије, осим лица која замене служење војног рока цивилном службом, а у ратном и ванредном стању у Војсци Србије, полицији и осталим снагама одбране и цивилној заштити, у складу са Планом одбране и одлукама надлежних органа.

Прописе о начину и поступку извршавања војне обавезе доноси Влада, на предлог министра одбране.

Члан 4.

Војни обвезник је лице које подлеже војној обавези у складу са овим законом, и то:

- 1) регрут;
- 2) војник на служењу војног рока са оружјем или без оружја;

<sup>3</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

- 3) лице у цивилној служби;
- 4) лице у резервном саставу.

Лице постаје регрут у календарској години у којој навршава 18 година, и то: до ступања на службу војног рока у Војску Србије; до ступања у цивилну службу у организацији или установи у којој се врши цивилна служба; до превођења у резервни састав ако је обавезу служења војног рока односно цивилне службе регулисао на други начин, односно до престанка војне обавезе по одредбама члана 9. овог закона.

Регрут постаје војник на служењу војног рока са оружјем или без оружја даном ступања у Војску Србије када и постаје војно лице, а престаје да буде војно лице даном отпуста или прекида служења војног рока.

Регрут постаје лице у цивилној служби даном ступања у организацију или установу где се врши цивилна служба, а престаје бити лице у цивилној служби даном отпуста или прекида цивилне службе.

Лице у резервном саставу је војни обвезник који је регулисао војни рок или лице које је извршило цивилну службу од дана отпуста, односно прекида служења војног рока или цивилне службе и које је распоређено или нераспоређено у Војску Србије, цивилну заштиту или друге снаге одбране до дана престанка војне обавезе по одредбама члана 9. овог закона.

Лице у резервном саставу постаје војно лице даном јављања на дужност у Војску Србије, а губи статус војног лица даном отпуста из Војске Србије.

Војни обвезник који врши цивилну службу нема статусу војног лица.

#### Члан 5.

Остваривање војне обавезе обезбеђује и спроводи Министарство одбране преко територијалних органа.

Територијалним органима Министарства одбране (у даљем тексту: територијални орган), у смислу овог закона, сматрају се центри Министарства одбране за локалну самоуправу и регионални центри Министарства одбране.

Центри Министарства одбране за локалну самоуправу се образују за територију одређеног броја општина, односно градова, а регионални центри Министарства одбране за територију одређеног броја центара за локалну самоуправу.

Територијални органи обезбеђују извршавање војне обавезе на територији за коју су образовани, усклађују њено извршење са извршавањем радне и материјалне обавезе као и других права и дужности грађана, односно задатака одбране на тој територији, воде прописане евиденције војних обвезника на основу података које у складу са законом прибављају од надлежних државних органа, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица из делокруга њихове надлежности везаних за вођење евиденција.

Послови који се односе на војну обавезу извршавају се у складу са плановима регрутовања и попуње Војске Србије, бројним распоредом, односно разре-

зом регрута у Војсци Србије, критеријумима за потребе попуње Војске Србије и других потреба одбране и утврђеним приоритетима за ту попуњу, као и са плановима попуње команди, јединица и установа Војске Србије и јединица цивилне заштите и осталих државних органа у које се могу распоређивати војни обвезници у условима ванредног и ратног стања.

#### Члан 6.

Министарство одбране усклађује спровођење војне обавезе са остваривањем других права и дужности у области одбране и води јединствену евиденцију војних обвезника.

Органи аутономних покрајина и органи јединица локалне самоуправе имају обавезу да на територији своје надлежности, за потребе извршавања војне обавезе обезбеде просторне и техничке услове за рад територијалних органа у складу са овим законом и средствима обезбеђеним у буџету за те намене.

#### Члан 7.

У извршавању планова попуње Војске Србије, јединица цивилне заштите и других снага одбране Министарство одбране сарађује са државним органима, органима аутономних покрајина и органима јединица локалне самоуправе при доношењу планова регрутовања и попуње Војске Србије, попуње јединица цивилне заштите и других снага одбране и обезбеђује остваривање тих планова.

#### Члан 8.

Жене не подлежу регрутној обавези и обавези служења војног рока, а војну обавезу могу извршавати служењем у резервном саставу за време ванредног и ратног стања.

Жене војни обвезници се уводе у евиденцију резервног састава према њиховој стручној и радној оспособљености и војним и цивилним специјалностима које имају или стекну током трајања војне обавезе.

Жене војни обвезници у миру, могу се позивати на војне вежбе и вежбе цивилне заштите (у даљем тексту: вежбе) ради стицања неопходних војних и цивилних знања и обучавања за дужности у ванредном и ратном стању које организује Министарство одбране, Војска Србије или цивилна заштита.

Жене професионална војна лица по престанку професионалне службе извршавају обавезе лица у резервном саставу према својим војноевиденционим специјалностима.

#### Члан 9.

Војном обвезнику престаје војна обавеза:

- 1) када наврши 60 година живота (мушкарац) и 50 година живота (жена);
- 2) ако му престане држављанство Републике Србије, у складу са законом;
- 3) ако буде оглашен неспособним за војну службу;
- 4) његовом смрћу.

### Позивање војних обвезника ради вршења војне обавезе

#### Члан 10.

Војног обвезника ради вршења војне обавезе позива територијални орган.

Војни обвезник се позива ради вршења војне обавезе општим и појединачним позивом.

Општи позив производи исто правно дејство као и појединачни.

Регрут, односно лице у резервном саставу, кога територијални орган позове у вези са вршењем војне обавезе дужан је да се јави на место и у време који су наведени у општем или појединачном позиву и да са собом понесе ствари и исправе које су одређене у позиву.

Појединачни позив, осим позива за мобилизацију или за вежбу мобилизацијске готовости, доставља се војном обвезнику најкасније 30 дана пре дана одређеног за почетак обавезе ради које је позван.

#### Члан 11.

Ако је регрут односно лице у резервном саставу које је позвано спречено да дође на место и у време који су назначени у позиву, због болести или другог оправданог разлога, дужно је да одмах по пријему позива или сазнања из општег позива извести о томе територијални орган који га је позвао, а ако разлог спречености настане касније одмах по сазнању тог разлога.

Ако се регрут, односно лице у резервном саставу не одазове позиву, а изостанак не оправда, биће приликом приведен.

Закључак о привођењу доноси територијални орган у складу са законом, а налог по закључку о привођењу извршавају полицијски службеници Министарства унутрашњих послова, у складу са законом.

#### Члан 12.

Војни обвезник који је поднео захтев за отпуст из држављанства Републике Србије и о томе обавестио територијални орган не позива се ради вршења војне обавезе док се не донесе решење по том захтеву, у складу са законом.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на служење војног рока позива се регрут који је поднео захтев за отпуст из држављанства Републике Србије, који у тој календарској години навршава 27 година односно уколико је захтев поднео у току ванредног или ратног стања.

Војни обвезник коме је одобрен боравак у иностранству не позива се ради вршења војне обавезе до истека одобреног боравка.

Војни обвезник који је поред држављанства Републике Србије стекао и држављанство друге државе, а борави у иностранству и о томе је обавестио дипломатско-конзуларно представништво не позива се ради вршења војне обавезе до краја септембра календарске године у којој навршава 26 година.

### Регрутна обавеза

#### Члан 13.

Регрутна обавеза је дужност војног обвезника да извршава прописане обавезе и налоге Министарства одбране у вези са увођењем у војну евиденцију, лекарским и другим прегледима и психолошким испитивањима, регрутовањем, упутом на служење војног рока у Војску Србије и друге прописане обавезе за регруте.

Регрутна обавеза настаје у календарској години у којој држављанин Републике Србије навршава 18 година живота и траје до ступања на служење војног рока, односно до превођења у резервни састав ако је обавеза служења војног рока регулисана на други начин, односно до престанка војне обавезе по одредбама члана 9. овог закона.

Упутство о регрутовању и попуни Војске Србије у миру и рату доноси министар одбране.

#### Члан 14.

Регрутна обавеза се извршава:

- 1) увођењем у војну евиденцију;
- 2) лекарским и другим прегледима и психолошким испитивањима;
- 3) регрутовањем;
- 4) упутом на служење војног рока у Војску Србије или у цивилну службу;
- 5) и другим обавезама прописаним овим законом.

#### Члан 15.

У војну евиденцију уводи се регрут почетком календарске године у којој навршава 18 година и регрути старијих годишта који из одређених разлога нису уведени у евиденцију.

Регрут који борави у иностранству, уводи се у евиденцију надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије, које о томе обавештава територијални орган.

#### Члан 16.

Лекарске и друге прегледе и психолошка испитивања из члана 14. овог закона, на захтев Министарства одбране, врше овлашћене војне и цивилне здравствене установе које заједнички утврде министар одбране и министар здравља (у даљем тексту: овлашћене здравствене установе).

Узајамна права и обавезе Министарства одбране и здравствених усанова, осим војних, у којима се врше прегледи и испитивања, уређују се уговором.

Висину накнаде за вршење услуга овлашћених здравствених усанова одредиће Влада, на основу предлога министра одбране уз претходно прибављено мишљење министра здравља.

Уговор из става 2. овог члана потписује министар одбране или лице које он овласти и министар здравља, односно лице које он овласти.

## Члан 17.

Лекарски и други прегледи и психолошка испитивања ради утврђивања оцене способности за војну службу и регрутовање врше се најкасније шест месеци пре упућивања на служење војног рока, а најраније у календарској години у којој регрут навршава 19 година.

Регрути који се упућују у посебне јединице Војске Србије и кандидати за резервне официре подлежу безбедносној провери.

Прописе по којима се врши безбедносна провера регрута доноси министар одбране.

## Члан 18.

Регрутовање врше регрутне комисије које образује Министарство одбране.

Регрутну комисију сачињавају најмање три члана, од којих један члан мора бити лекар.

Број регрутних комисија је променљив, зависно од броја регрута који се регрутују.

## Члан 19.

Регрутна комисија оцењује способност регрута за вршење војне службе, одређује род, односно службу на основу стечених квалификација, знања, вештина и налаза претходно извршених лекарских и других прегледа, као и лекарског прегледа приликом регрутовања.

Оцена регрутне комисије може бити:

- 1) способан за војну службу;
- 2) привремено неспособан за војну службу;
- 3) неспособан за војну службу.

Оцена способности за војну службу може се дати само на основу извршених лекарских и других прегледа и психолошких испитивања у овлашћеној здравственој установи.

Род, односно службу одређену на регрутовању, регрутна комисија може изменити због потреба попуне Војске Србије, промене здравствене способности регрута, накнадно стечених квалификација или промене занимања и стицања знања значајних за Војску Србије.

## Члан 20.

Војни обвезник који је оцењен привремено неспособним за војну службу подлеже поновним лекарским и другим прегледима и психолошким испитивањима по истеку привремене неспособности.

Време трајања привремене неспособности не може се одредити дужи од краја календарске године у којој регрут навршава 27 година.

Приликом сваког регрутовања, привремена неспособност се може одредити у трајању од једне до три године.

Регрут може бити оцењен привремено неспособним за војну службу само два пута.

Приликом трећег регрутовања, регрутна комисија доноси коначну оцену о његовој способности за војну службу.

## Члан 21.

Војни обвезник који је оцењен неспособним за војну службу подлеже поновном прегледу, на предлог територијалног органа, који је сачињен по основу накнадно утврђених података од значаја за способност за војну службу или прибављене медицинске документације да оцена неспособности не одговара утврђеном чињеничном стању.

Одлуку о поновном прегледу за лице из става 1. овог члана доноси министар одбране или лице које он овласти.

## Члан 22.

Ради обезбеђења потребног нивоа попуне Војске Србије регрутовање се може вршити и у ванредном и ратном стању, у складу са прописима који се доносе за ванредно и ратно стање.

Ради извршења регрутовања у рату, План регрутовања за прву годину рата припрема се и израђује у миру.

Упут за попуну Војске Србије у рату врши се по територијалном принципу, а изузетно екстериторијално.

## Члан 23.

Прописе о мерилама за оцењивање здравствене способности војних обвезника за војну службу и о лекарским и другим прегледима и психолошким испитивањима војних обвезника ради утврђивања способности за војну службу доноси Влада на предлог министра одбране.

Прописе о начину рада регрутних комисија и о условима за одређивање родова и служби у којима ће регрут служити војни рок доноси министар одбране.

**Обавеза служења војног рока**

## Члан 24.

Обавеза служења војног рока извршава се служењем војног рока у Војсци Србије са оружјем или без оружја.

Служење војног рока са оружјем или без оружја траје шест месеци.

## Члан 25.

На служење војног рока упућује се регрут који је оцењен способним за војну службу у складу са чланом 19. овог закона у календарској години када навршава 19 година.

Упућивање регрута на служење војног рока наређује министар одбране или лице које он овласти, сагласно Плану попуне Војске Србије.

## Члан 26.

Регрут који је уписан на факултет, односно другу високу школу или струковне студије упућује се на служење војног рока када заврши факултет, односно другу високу школу или струковне студије, али најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

Регрут из става 1. овог члана дужан је да до краја новембра текуће године територијалном органу достави доказ да је уписан на факултет, односно другу високу школу или струковне студије за сваку школску годину.

#### Члан 27.

Регрут који захтева да буде упућен на служење, односно дослужење војног рока биће упућен у року од шест месеци од дана подношења захтева, а најраније у календарској години у којој навршава 19 година.

Регрут који се са одобреног привременог боравка у иностранству врати у земљу и затражи да буде упућен на служење војног рока, упућује се у првом упутном року.

#### Члан 28.

Министар одбране прописује услове по којима војни рок служи: регрут научни радник истраживач, који ради на научноистраживачким и развојним пројектима од посебног значаја за Републику Србију, врхунски спортиста и члан репрезентације Републике Србије, који на спортским такмичењима постиже врхунске спортске резултате и уметник за врхунски допринос националној култури Републике Србије.

Статус регрута из става 1. овог члана потврђује надлежно министарство.

#### Члан 29.

Регрут може бити упућен на служење војног рока до краја календарске године у којој навршава 27 година.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, регрут за кога се утврди да није извршио обавезе прописане овим законом, па због тога није био упућен на служење војног рока до краја календарске године у којој навршава 27 година, упућује се на служење војног рока најкасније до краја календарске године у којој навршава 30 година, о чему решење доноси територијални орган.

#### Члан 30.

Регрут који има високу школску спрему може бити изабран за слушаоца курса за резервне официре ако испуњава услове прописане за регруте који се упућују у посебне јединице Војске Србије.

Избор регрута врше територијални органи према годишњем плану школовања.

Начин и услове за избор, поступак избора регрута који ће се усавршавати за резервне официре прописује министар одбране у складу са потребама службе и прописима о војном школству.

#### Члан 31.

Приликом избора слушаоца курса за резервне официре, првенство имају регрути војни стипендисти, регрути који су са бољим успехом завршили одговарајућу школу и регрути млађег годишта.

Регруту који буде изабран за слушаоца курса за резервне официре одредиће се род, односно служба у

складу са списком струка и занимања који су значајни за одређивање рода, односно службе и војноевиденционе специјалности регрута.

#### Члан 32.

На служење војног рока не упућује се регрут:

1) који је правноснажно осуђен на казну малолетничког затвора или безусловно на казну затвора због кривичног дела (док казну не издржи или не буде пуштен на условни отпуст);

2) према коме је примењена васпитна мера или мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (док траје мера која је примењена);

3) против кога је покренут кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, осим за кривично дело избегавања војне обавезе.

Регрут из става 1. тач. 1) и 2) овог члана може се упутити на служење војног рока по претходно прибављеном мишљењу установе у којој је лечен или у којој је издржавао казну затвора о његовом понашању током издржавања казне или лечења најкасније до краја календарске године у којој навршава 30 година.

#### Члан 33.

Приговор савести подноси се територијалном органу код којег се регрут води у евиденцији војних обвезника, најкасније у року од осам дана од дана пријема позива за упућивање на служење војног рока.

Право на служење војног рока без оружја не може остварити регрут:

1) који поседује дозволу за ношење или држање оружја;

2) који је у последње три године поднео захтев за ношење или држање оружја;

3) који је правноснажно осуђиван за кривично дело за које се гони по службеној дужности или за кривично дело са елементима насиља које се гони по приватној тужби;

4) који је у последње три године правноснажно кажњаван за изазивање или учествовање у нередима и тучама и против кога је покренут кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности, осим за кривично дело избегавања војне обавезе.

#### Члан 34.

Команде, јединице и установе Војске Србије у којима се служење војног рока врши без оружја одређује министар одбране, на предлог начелника Генералштаба Војске Србије.

#### Члан 35.

Војни обвезници који војни рок служе без оружја распоређују се на дужности и задатке на којима није потребно ношење и употреба оружја.

У осталим правима и дужностима изједначени су са војним обвезницима који војни рок служе са оружјем.

## Члан 36.

Војник који одслужи војни рок отпушта се из Војске Србије и постаје лице у резервном саставу, а под условима прописаним законом може постати и резервни подофицир, односно резервни официр.

Војни обвезник који је ослобођен служења војног рока под условима прописаним законом, преводи се у резервни састав Војске Србије према својој школској спреми и радном искуству.

## Члан 37.

Редовно одсуство војника на служењу војног рока са оружјем или без оружја траје 10 дана.

За нарочито залагање, рад и врхунске резултате војника на служењу војног рока са оружјем или без оружја, надлежни старешина може наградити одсуством у трајању до 10 дана.

Војнику за свако добровољно давање крви припада право на два дана одсуства, изузимајући дан давања крви.

Акт о редовном, наградном и одсуству по основу добровољног давања крви, доноси надлежни старешина а време одобреног одсуства, из ст. 1, 2. и 3. овог члана, урачунава се у време проведено на одслужењу војног рока.

## Члан 38.

Војницима на служењу војног рока може се изрећи дисциплинска мера забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту у трајању до 15 дана за поступање које је противно обавези вршења војне дужности установљеној законом, Правилном службе и другим прописима, наређењима и другим актима надлежних старешина која се тичу службе.

Повреде војне дисциплине за које се изриче мера забрана удаљења из посебних просторија у војном објекту, као и поступак за изрицање дисциплинске мере, својим актом ближе уређује председник Републике, на предлог министра одбране.

**Одлагање, прекид и ослобађање од обавезе служења војног рока**

## Члан 39.

Служење војног рока се одлаже регруту:

1) који у складу са законом којим се уређује заштита чланова породице лица на обавезној војној служби стекне својство храниоца породице (док те околности трају);

2) члану домаћинства, ако се други члан тог домаћинства већ налази на служењу војног рока (док тај члан не одслужи војни рок);

3) ако би услед смрти или тешке болести у породици (супружник, деца рођена у браку, ванбрачној заједници, усвојена или узета на издржавање, и сродници у правој линији под условом да живе у заједничком домаћинству), или услед елементарне непогоде породица регрута била доведена у тежак материјални положај његовим упућивањем на служење војног рока (док ти разлози постоје);

4) који је засновао радни однос у својству приправника (до завршетка приправничког стажа);

5) који је примљен у радни однос на неодређено време, а због упућивања на служење војног рока не би био у могућности да се јави на рад у време које му је одређено, као и регруту који је у радном односу на одређено време, а има доказ да ће после истека одређеног времена бити примљен у радни однос на неодређено време, а најдуже до годину дана;

6) који у породичном домаћинству нема другог члана способног за привређивање, а неопходно је да обави неодложне пољопривредне радове;

7) који се из иностранства вратио у земљу ради служења војног рока, а није у могућности да породицу збрине до дана упућивања у Војску Србије.

Регрут из става 1. овог члана подноси захтев територијалном органу код којег се води у евиденцији у року од осам дана од дана пријема позива за упућивање на служење војног рока. Регрут који борави у иностранству захтев територијалном органу може доставити и преко дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије.

Регруту из става 1. овог члана служење војног рока одлаже се најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

## Члан 40.

По захтеву надлежног министарства служење војног рока одлаже се регруту:

1) научном раднику истраживачу, који ради на научноистраживачким и развојним пројектима од посебног значаја за Републику Србију;

2) врхунском спортисти и члану репрезентације Републике Србије, због учешћа на светским и европским такмичењима и олимпијским играма;

3) уметнику ради учешћа на манифестацијама од значаја за Републику Србију.

Служење војног рока одлаже се регруту из става 1. овог члана до годину дана, а најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

Захтев из става 1. овог члана подноси се Министарству одбране у року од 15 дана од дана пријема позива.

## Члан 41.

Служење војног рока прекида се војнику:

1) који је оцењен привремено неспособним за војну службу (док траје неспособност);

2) који је у току служења војног рока правноснажном пресудом суда осуђен на казну малолетничког затвора или на безусловну казну затвора и позван на издржавање казне затвора (док казну не издржи);

3) против кога је пре и у току служења војног рока покренут кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, учињеног преступања на служење војног рока или у току служења војног рока (до окончања кривичног поступка), осим за кривична дела избегавања војне обавезе;

4) који је примљен на школовање у војну школу или школу унутрашњих послова, у року од три дана од дана када је јединица примила одлуку о његовом пријему на школовање;

5) који је примљен на специјализацију или последипломско усавршавање у земљи и иностранству, док школовање траје, а најкасније до краја јуна календарске године у којој навршава 30 година.

Војник који је оцењен неспособним за војну службу отпушта се са службе војног рока у року од три дана од дана правноснажности налаза, оцене и мишљења надлежне војнолекарске комисије.

#### Члан 42.

Војнику се служење војног рока, на његов захтев, може прекинути због елементарне непогоде, смрти или тешке болести члана породице, ако би његова породица била доведена у тежак положај због његове одсутности док постоје ти разлози, а најкасније до годину дана.

По образложеном захтеву надлежног министарства може се прекинути служење војног рока војнику научном раднику истраживачу (ради учешћа у научноистраживачким и развојним пројектима од посебног значаја за Републику Србију), врхунском спортисти и члану репрезентације Републике Србије (ради учешћа на светским и европским такмичењима и олимпијским играма) и уметнику (ради учешћа на манифестацијама од интереса за Републику Србију), док трају разлози, а најкасније до краја јуна календарске године у којој регрут навршава 27 година.

Захтев из ст. 1. и 2. овог члана подноси се старешини јединице ранга команданта бригаде или истом у којој војник служи војни рок.

#### Члан 43.

Војник коме је прекинуто служење војног рока по одредбама члана 41. став 1. тач. 1) до 4) и члана 42. овог закона, упутиће се на дослужење војног рока по престанку разлога за прекидање службе војног рока, а најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, војник коме је прекинуто служење војног рока неће се упутити на дослужење војног рока, ако му је до краја службе војног рока остало мање од 30 дана.

Војника из става 2. овог члана Министарство одбране решењем преводи у резервни састав даном када му је прекинуто служење војног рока.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана војник из члана 41. став 1. тачка 1) овог закона преводи се у резервни састав након поновног оцењивања здравствене способности, уколико је оцењен способним за војну службу.

#### Члан 44.

Време које кадет Војне академије проведе на студирању у Војној академији, након првих шест месеци, рачуна се као време (у данима) проведено на служењу војног рока.

#### Члан 45.

Од обавезе службе војног рока ослобађа се регрут:

- 1) који је оцењен неспособним за војну службу;
- 2) који стекне држављанство Републике Србије пријемом или на основу међународних уговора, ако је у земљи чији је био држављанин регулисао обавезу службе војног рока, односно ако је навршио 27 година живота;
- 3) који поред држављанства Републике Србије има држављанство и друге државе, а у тој држави је регулисао обавезу службе војног рока;
- 4) који је стекао својство професионалног војног лица у складу са законом;
- 5) који је завршио Криминалистичко-полицијску академију и стекао својство овлашћеног службеног лица Министарства унутрашњих послова;
- 6) који је завршио одговарајућу школу, односно курс у Министарству унутрашњих послова и стекао својство овлашћеног службеног лица у складу са законом и на пословима овлашћеног службеног лица провео најмање две године.

#### Члан 46.

У служење војног рока не рачуна се:

- 1) време на лечењу и боловању због онеспособљења изазваног у намери да се избегне служење војног рока или да буде распоређен на лакшу дужност (ако је то утврђено правноснажном пресудом надлежног суда);
- 2) време у самовољном одсуствовању и бекству из Војске Србије које је непрекидно трајало најмање 24 часа;
- 3) време за које је војник лишен слободе и задржан од органа унутрашњих послова и време проведено у притвору који је против њега одређен у кривичном поступку (ако је то време правноснажном пресудом урачунато у казну због извршеног кривичног дела);
- 4) време на издржавању дисциплинске мере забране удаљења из посебних просторија у војном објекту, односно затвора коју надлежни војни старешина или војно дисциплински суд, према прописима о војној дисциплини изриче у укупном трајању од преко два дана.

#### Посебна права по основу службе војног рока са оружјем

#### Члан 47.

Војнику који војни рок служи са оружјем, у складу са овим законом, обезбеђује се додаток на новчана примања из члана 91. Закона о Војсци Србије.

Висину додатка одређује министар одбране, на предлог начелника Генералштаба Војске Србије.

#### Резервни састав

#### Члан 48.

Резервни састав обухвата:

- 1) резервни састав Војске Србије;



2) резервни састав цивилне заштите и других снага одбране;

3) нераспоређене војне обвезнике.

Обавези служења у резервном саставу подлежу војни обвезници:

1) који су одслужили војни рок;

2) који су, по одредбама овог закона, регулисали обавезу служења војног рока на други начин (ако су оцењени способним за војну службу);

3) жене војни обвезници које се воде у евиденцији.

Војни обвезници у резервном саставу се воде у евиденцији као резервни официри, резервни подофицири и војници у резерви.

Резервни састав цивилне заштите и других снага одбране чине лица која су војну обавезу регулисала извршењем цивилне службе и, по потреби, војни обвезници који нису на ратном распореду у Војсци Србије.

#### Члан 49.

Обавезе лица у резервном саставу настају од дана отпуштања са служења војног рока или цивилне службе, од дана када је обавеза служења војног рока и цивилне службе регулисана на други начин, односно од дана престанка професионалне војне службе, и трају до краја календарске године у којој војни обвезник (мушкарац) навршава 60 година живота.

Обавезе лица у резервном саставу за жене настају почетком календарске године у којој навршавају 19 година и трају до краја календарске године у којој навршавају 50 година.

Изузетно од одредаба ст. 1. и 2. овог члана, на вежбу се не позива жена за време трудноће, војни обвезник чији је брачни друг позван на војну вежбу, самохрани родитељ (ако има дете млађе од 15 година) и жена чији брачни друг није позван на војну вежбу (ако има дете млађе од 10 година).

За време ванредног или ратног стања, председник Републике може продужити трајање обавеза лица у резервном саставу за резервне подофицире и резервне официре и после истека рока из ст. 1. и 2. овог члана.

У случају ванредног или ратног стања председник Републике може наредити да се војници којима је истекао војни рок и цивилна служба по овом закону, непосредно по одслужењу војног рока или цивилне службе задрже у Војсци Србије и цивилној служби као лица у резервном саставу.

#### Члан 50.

Војни обвезници који су одслужили војни рок, а имају распоред у Министарству унутрашњих послова не позивају се на војну вежбу већ своје обавезе извршавају према Закону о полицији.

#### Члан 51.

Лица у резервном саставу могу бити позвана на војне вежбе и вежбе цивилне заштите.

Лице у резервном саставу може бити позвано на вежбу највише до 90 дана у току једне године.

Војна обавеза у резервном саставу се извршава и учешћем војних обвезника на вежбама, курсевима и

другим облицима војне и цивилне обуке и извршавањем других дужности прописаних овим законом и другим законима, а у случају ванредног или ратног стања ступањем у Војску Србије, ангажовањем у цивилној заштити, извршавањем одређених војних дужности и послова у другим снагама одбране.

Изузетно, председник Републике за време ванредног или ратног стања може наредити да се позову на вежбу лица:

1) у резервном саставу која су завршила вежбу у трајању прописаном одредбом става 2. овог члана;

2) у резервном саставу која су навршила године живота из члана 49. ст. 1. и 2. овог закона.

#### Члан 52.

Лицу у резервном саставу се на његов захтев вежба прекида односно одлаже:

1) ако је болесно (до наредног позивања по његовом оздрављењу);

2) ако је из његовог домаћинства у исто време позван други члан домаћинства или се већ налази на служењу војног рока (док се он не врати);

3) ако у време вежбе полаже испите и ако би одласком на вежбу било спречено да заврши школску годину (док такав разлог постоји);

4) ако се у време вежбе налази на припремама ради учешћа на европским и светским спортским такмичењима и олимпијским играма;

5) ако учествује у међународним научним, истраживачким и уметничким манифестацијама или треба да обавља послове који су од изузетног значаја за Републику Србију (док манифестације и послови трају);

6) ако би услед смрти или тешке болести у домаћинству, односно услед елементарне непогоде домаћинство било доведено у тежак материјални или социјални положај његовим одласком на вежбу (док такво стање у домаћинству траје).

Ако у месту у којем борави лице у резервном саставу влада заразна болест, вежба се том лицу одлаже док заразна болест траје.

Лицу у резервном саставу вежба се може, изузетно, одложити због неодложних потреба службе ако то затражи државни орган, привредно друштво, друго правно лице и предузетник код којег је то лице запослено (док таква потреба постоји).

Вежба која траје дуже од три дана може се регистровано пољопривреднику и другом лицу које самостално обавља привредну делатност, одложити због неодложних радова, ако у његовом домаћинству нема другог члана способног за привређивање.

#### Члан 53.

Захтев за одлагање вежбе подноси се територијалном органу код којег се лице води у евиденцији у року од осам дана од дана пријема позива за вежбу.

О одлагању и прекиду обучавања, вежбе или ангажовања војних обвезника из активне резерве одлучује надлежни старшина Војске Србије.

Ако се одлагање затражи због разлога наведених у члану 52. став 1. тач. 1), 4), 5) и 6) овог закона зах-

тев се може поднети и кад настане разлог за одлагање вежбе.

Решење о прекиду вежбе лицу у резервном саставу доноси надлежни старешина Војске Србије на положају команданта самосталног батаљона и виши, односно надлежно лице органа цивилне заштите или државног органа.

#### Члан 54.

Активна резерва представља обучени резервни састав Војске Србије који се ангажује за попуњу јединица Војске Србије и Министарства одбране, ради извршавања задатака у одређеном временском периоду и чија су права и дужности регулисана законом и закљученим уговором.

Лица из активне резерве имају ратни распоред у командама, јединицама и установама Војске Србије и Министарству одбране са којима су склопили уговор о ангажовању у својству припадника активне резерве.

Припадници активне резерве се ангажују на задацима одржавања оперативне и функционалне способности, обучавања, ангажовања у мисијама и на другим задацима, у складу са закљученим уговором. Планским и интензивнијим обучавањем и кондицирањем припадника активне резерве обезбеђује се виши степен оспособљености у односу на лица из пасивне резерве, ради попуње команди, јединица и установа Војске Србије којима је одређен виши степен оперативне и функционалне способности.

Припадници активне резерве се позивају у току календарске године на редовно обучавање до 45 дана, на извршење припреме за мисије и задатке до три месеца и у мисије до шест месеци.

Пасивну резерву чине припадници резервног састава, који имају ратни распоред у командама, јединицама и установама Војске Србије, Министарству одбране, државним органима, цивилној заштити и другим снагама одбране.

Припадници пасивне резерве се распоређују начелно по територијалном принципу.

Припадници пасивне резерве се ангажују и за извршавање задатака пружања помоћи становништву и спасавању материјалних добара услед природних катастрофа и других несрећа.

Припадници пасивне резерве позивају се на обучавање у току календарске године до 15 дана.

#### Члан 55.

Попуна Војске Србије активном резервом се врши на основу јавно расписаног конкурса. Опште услове за службу у активnoj резерви прописује Влада, на предлог министра одбране.

Посебне услове одређује Министарство одбране на предлог Генералштаба Војске Србије, а прецизирају се приликом расписивања конкурса у зависности од потреба службе и одобреног плана.

Припадник активне резерве може бити војни обвезник који испуњава прописане опште услове из става 1. овог члана, и посебне услове одређене конкурсом, а који се тичу војнострукне оспособљености и

степенa стручне спреме, специјалности, усавршавања, медицинско-психолошке и физичке способности и безбедносних услова за ангажовање на формацијском месту за које се закључује уговор.

Број и структуру лица (по чину, роду, служби, специјалности и јединицама) са којима се може закључити уговор о ангажовању у активnoj резерви, на предлог начелника Генералштаба Војске Србије, одобрава министар одбране за сваку календарску годину.

Са потребним бројем лица која испуњавају опште и посебне услове закључује се уговор о активnoj резерви и појединачни уговори о извршавању конкретних задатака од значаја за одбрану или потребе Војске Србије.

#### Члан 56.

Уговором о активnoj резерви се уређују услови, време, начин и послови за које се ангажују, права и обавезе за време извршавања стручних послова у Министарству одбране и војних дужности у Војсци Србије.

Војни обвезник примљен у активну резерву закључује типски уговор са јединицом ранга бригаде или вишег о служењу у активnoj резерви. Уговор се закључује на период до две године и може се продужавати најдуже до године у којој лице пуни 45 (за војнике и подофицире), односно 55 (за официре) година. Уговором се регулишу обостране обавезе, права и дужности.

Битне елементе уговора из става 1. овог члана прописује министар одбране, на основу предлога начелника Генералштаба Војске Србије.

#### Члан 57.

Појединачне уговоре о ангажовању на извршавању конкретних мисија и задатака од значаја за одбрану и извршавање војних дужности закључују се на основу утврђених потреба Министарства одбране и Војске Србије.

Генералштаб Војске Србије утврђује и води посебну евиденцију специјалности за које се могу ангажовати лица у активnoj резерви.

Појединачан уговор се закључује у складу са условима утврђеним прописима о Војсци Србије и Уговором о ангажовању у активnoj резерви.

#### Члан 58.

Лице у резервном саставу код кога је настала промена здравственог стања, на његов захтев и по налогу територијалног органа, упућује се на лекарске и друге прегледе и психолошка испитивања ради утврђивања способности за војну службу.

Решење о оцени способности за војну службу и о промени рода, односно службе лица из става 1. овог члана, регрутна комисија уписује у здравствену књижицу и војну књижицу лица у резервном саставу.

#### Члан 59.

За лица у резервном саставу, према потребама попуње Војске Србије и потребама цивилне заштите и других снага одбране, одређује се и саопштава ратни

распоред у Војсци Србије и распоред у цивилној заштити и другим снагама одбране за време ванредног и ратног стања.

За лица у резервном саставу која су војни рок служила без оружја и у цивилној служби одређује се и саопштава распоред у цивилној заштити и другим снагама одбране.

Подаци о ратном распореду су тајна.

Лице у резервном саставу не може ступити у службу страних оружаних снага или заснивати било какав однос с тим снагама, без претходног одобрења министра одбране.

#### Члан 60.

Старешина војне јединице на положају команданта батаљона и истом и старешина органа цивилне заштите или државног органа који је образовао јединицу цивилне заштите, захтев за позивање војних обвезника ради обучавања, војних вежби и извршавања мисија и задатака доставља територијалном органу Министарства одбране, најкасније 60 дана пре дана предвиђеног за јављање војних обвезника.

Територијални орган код којег се војни обвезник води у евиденцији врши позивање војних обвезника након добијања сагласности од претпостављеног органа, а позиве војним обвезницима доставља најкасније 30 дана пре предвиђеног дана јављања војног обвезника.

За вежбу мобилизацијске готовости, мобилизацију и у условима ванредног и ратног стања позивање војних обвезника врши се без временског ограничења из ст. 1. и 2. овог члана.

### Боравак војних обвезника у иностранству

#### Члан 61.

Регрут или лице у резервном саставу који наме­рава да борави у иностранству дуже од шест месеци дужно је да се јави територијалном органу Министарства одбране код којег се води у евиденцији и прибави одобрење Министарства одбране.

Одобрење за боравак у иностранству неће се издати регруту и лицу у резервном саставу ако је:

- 1) позван на извршење војне обавезе;
- 2) проглашено ванредно или ратно стање;
- 3) под истрагом или је покренут прекршајни или кривични поступак за дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, државних органа и Војске Србије прописаних Кривичним закоником;
- 4) избегао регрутну обавезу својом кривицом.

Одобрење за боравак у иностранству се издаје регруту уколико нема сметњи прописаних у ставу 2. овог члана у трајању до две године, а најкасније до краја јуна календарске године у којој регрут навршава 27 година.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана у оправданим ситуацијама одобрење за боравак у иностранству може се издати до краја календарске године у којој регрут навршава 30 година.

Начин, услове и поступак издавања одобрења из става 1. овог члана прописаће министар одбране.

#### Члан 62.

Права и обавезе војни обвезник у иностранству остварује преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије у иностранству, у складу са посебним прописима и овим законом.

Дипломатско-конзуларна представништва Републике Србије у иностранству имају обавезу да за потребе извршавања војне обавезе лица из става 1. овог члана воде посебну евиденцију војних обвезника прописану овим законом и прописима за његово извршавање.

Регруту који борави у иностранству, одобрење за стални боравак, односно за продужење привременог боравка у иностранству издаје дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије код којег се води у евиденцији.

Дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије пре доношења решења о боравку у иностранству је дужно да од територијалног органа прибави податке о сметњама из члана 61. став 2. овог закона у чијој се евиденцији регрут води.

Одобрење за боравак у иностранству дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије издаје најкасније до краја јуна календарске године у којој регрут навршава 30 година живота.

#### Члан 63.

У складу са безбедносним ризицима и претњама, посебним законом се, због потреба одбране и безбедности земље, делимично могу ограничити путовање и боравак у иностранству војних обвезника одређених категорија или специјалности које су од посебног значаја за одбрану земље и попу­ну Војске Србије, цивилну заштиту и друге снаге одбране.

#### Члан 64.

Регрут, односно лице у резервном саставу који је отпутовао у иностранство на боравак дужи од једне године, дужан је да се пријави надлежном дипломатско-конзуларном представништву ради увођења у војну евиденцију коју води дипломатско-конзуларно представништво, у року од 30 дана од дана преласка државне границе.

Лице које борави у иностранству је дужно да се у календарској години у којој навршава 18 година, пријави дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије ради увођења у војну евиденцију.

Подаци из евиденције војних обвезника из става 2. овог члана, обавезно се достављају и надлежном територијалном органу према последњем пребивалишту или боравишту војног обвезника пре одласка у иностранство, а једном годишње се врши усклађивање и ажурирање са подацима у јединственој евиденцији војних обвезника.

#### Члан 65.

Војном обвезнику неће се дати сагласност за отпуст из држављанства Републике Србије ако није регулисао обавезу служења војног рока на законом прописан начин.

## Члан 66.

Двојни држављанин је војни обвезник Републике Србије који поред држављанства Републике Србије има и држављанство друге државе са којом је потврђен међународни уговор, под условом узајамности.

Регрут двојни држављанин који није регулисао обавезу служења војног рока у другој држави, а вратио се и определио да стално живи на територији Републике Србије упућује се на служење војног рока у складу са овим законом.

Регрут двојни држављанин који није регулисао обавезу служења војног рока ни у једној од држава чији је држављанин и навршио је 27 година, а стално живи у иностранству, по службеној дужности решењем територијалног органа, преводи се у резервни састав у својству лица у резервном саставу које је служење војног рока регулисало у цивилној служби.

Регрут двојни држављанин који је регулисао обавезу служења војног рока у другој држави преводи се у резервни састав.

Докази о држављанству друге државе и уверење којим се доказује регулисана обавеза служења војног рока у тој држави предају се, у оригиналу и овереном преводу на српски језик, територијалном органу у месту где се подаци о лицу воде у евиденцији или преко дипломатско-конзуларних представништава Републике Србије.

**Накнаде за вршење војне обавезе**

## Члан 67.

Регрут, односно лице у резервном саставу које је позвано у вези са вршењем војне обавезе има право на накнаду трошкова за превоз средствима јавног саобраћаја од места пребивалишта до места јављања за извршење војне обавезе.

Војнику на служењу војног рока са оружјем или без оружја припадају трошкови путовања приликом коришћења редовног и наградног одсуства и отпуста, односно прекида служења војног рока.

## Члан 68.

Лицу у резервном саставу које је у радном односу, а позвано је у вези са вршењем службе у резервном саставу, за време вршења те обавезе припада накнада у висини просечне зараде у претходна три месеца пре позивања, осим ако то посебним законом није другачије одређено.

Лицу у резервном саставу које самостално обавља регистровану привредну или другу професионалну делатност за време вршења службе у резервном саставу припада накнада у висини основице од које плаћа допринос за обавезно сопствено социјално осигурање.

Лицу у резервном саставу које није запослено или које самостално не обавља регистровану привредну или другу професионалну делатност, регистрованом пољопривреднику, као и лицу у резервном саставу које прима пензију или новчану накнаду због привремене незапослености, за време вршења службе у ре-

зервном саставу ради које је позвано, припада новчана накнада у износу који пропише Влада.

Резервном официру, односно резервном подофициру за време војне службе припадају плата и посебне накнаде које су према одредбама Закона о Војсци Србије утврђене за професионалног официра, односно професионалног подофицира истог чина на истој дужности.

Лицу у резервном саставу позваном на вежбу припадају и бесплатна исхрана и смештај, ако вежба траје дуже од осам часова.

Износ и начин исплате накнада за вршење војне обавезе прописује Влада на предлог министра одбране.

## Члан 69.

Поред накнада прописаних у уговору, припаднику активне резерве припада и новчана накнада у висини коју одреди министар одбране за сваки месец док траје уговор.

Накнада из става 1. овог члана не припада припаднику активне резерве за време када му припада плата за ангажовање у активnoj резерви.

## Члан 70.

За време ангажовања, мимо редовног годишњег обучавања, војним обвезницима из активне резерве мирују права и обавезе из радног односа код послодавца, под условима прописаним одредбама Закона о раду.

Са послодавцем из става 1. овог члана министар одбране или лице које он овласти закључиће уговор о пословној сарадњи на извршавању послова од значаја за одбрану у складу са законом.

Министарство одбране води посебну евиденцију закључених уговора о активnoj резерви и уговора о раду на одређено време закључених са изабраним лицима и уговора о пословној сарадњи са њиховим послодавцима.

Због ангажовања у војној служби, припаднику активне резерве не може престати радни однос, нити због тога може бити у неравноправном положају у односу на друга запослена лица у погледу остваривања права из радног односа.

**Евиденција војних обвезника**

## Члан 71.

О војним обвезницима јединствену евиденцију води Министарство одбране.

Територијални органи воде посебне евиденције војних обвезника за време регрутне обавезе, обавезе служења војног рока и обавеза лица у резервном саставу, за територију за коју је образован.

## Члан 72.

Војни обвезник се води у евиденцији према месту пребивалишта.

Војни обвезник који је у радном односу на неодређено време на територији на којој нема пребивалиште води се према месту у којем се налази у радном

односу на неодређено време, ако је у том месту пријавио боравак.

#### Члан 73.

Евиденцију војних обвезника који бораве у иностранству дуже од једне године воде и дипломатско-конзуларна представништва.

#### Члан 74.

По захтеву територијалног органа, државни органи, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица дужни су да доставе податке потребне за вођење евиденције као и да ажурирају податке о извршеним променама у евиденцијама које су у њиховој надлежности.

#### Члан 75.

Војном обвезнику који се води у евиденцији издаје се војна књижица.

Војна књижица је лична јавна исправа којом војни обвезник доказује извршење војне обавезе и свој идентитет док је у војној служби.

Забрањено је изношење војне књижице из Републике Србије.

Образац војне књижице и начин њеног издавања прописује министар одбране.

#### Члан 76.

Регрут и лице у резервном саставу су дужни да у року од осам дана од дана настале промене територијалном органу код којег се воде у евиденцији пријаве:

- 1) промену становања (нову адресу);
- 2) промену пребивалишта;
- 3) сваку промену здравственог стања значајну за способност за војну службу;
- 4) врсту и место обављања регистроване самосталне или предузетничке делатности, односно друге професионалне делатности;
- 5) повратак са служења војног рока;
- 6) губитак војне књижице;
- 7) упис или обнову школске године;
- 8) и друге податке од значаја за извршавање војне обавезе.

Лица из става 1. овог члана дужна су да пријаве боравак у иностранству дужи од три месеца у року од осам дана пре одласка, а повратак из иностранства у року од осам дана од дана доласка у место пребивалишта.

#### Члан 77.

О променама података на основу одлука надлежних органа и евиденција које се воде по службеној дужности као и пресудама суда које се односе на кривична дела против државних органа и Војске Србије, државни орган, односно надлежни суд извештавају територијални орган код којег се војни обвезник води у евиденцији, у року од 15 дана од дана настале промене и то:

1) о промени личног имена, о стицању и престанку држављанства Републике Србије – орган који је о томе донео правноснажно решење;

2) о покретању, обустави или прекиду кривичног поступка због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, о правноснажној осуди на казну малолетничког затвора, казну затвора или новчану казну, о правноснажно изреченој заводској васпитној мери или мерама безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој организацији и обавезног лечења алкохоличара и наркомана у здравственој или другој специјализованој организацији и о отпуштању на издржавање казне малолетничког затвора или затвора – надлежни суд;

3) о казни затвора изреченој због прекршаја – орган који је казну изрекао;

4) о отпуштању са издржавања казне затвора или малолетничког затвора – орган, односно установа која је војног обвезника отпустила са издржавања казне.

Обавештење о смрти или проглашењу несталог војног обвезника за умрлог, орган који је извршио упис чињенице смрти у матичну књигу умрлих, доставља територијалном органу код којег се лице водило у евиденцији.

Привредно друштво, правно лице или организација чијим се посредовањем војни обвезник запосли у иностранству или ангажује на радовима дужим од три месеца у иностранству, дужно је да обавести територијални орган у року од осам дана од дана одласка војног обвезника у иностранство.

Одсутност војног обвезника из пребивалишта, односно боравишта из непознатих разлога дуже од три месеца пријављује члан породице са којом је живео у заједничком домаћинству, а ако је живео одвојено од породице и био запослен – одговорно лице у државном органу и правном лицу које воде евиденцију запослених лица, односно лице које самостално обавља делатност код кога је одсутни обвезник запослен.

Пријаву одсутности војног обвезника из непознатих разлога наведена лица из става 4. овог члана дужна су да поднесу у року од осам дана по истеку рока од три месеца од дана његове одсутности.

#### Члан 78.

Упутство о вођењу евиденције војних обвезника доноси министар одбране.

### Управни поступак

#### Члан 79.

Решење о регулисању војне обавезе доноси територијални орган код којег се лице води у евиденцији.

По жалби против решења из става 1. овог члана одлучује другостепени територијални орган Министарства одбране.

Старшина команде, јединице или установе Војске Србије на положају команданта батаљона или старшина њему равног или вишег положаја доноси решење о регулисању обавезе служења војног рока војника из јединице, односно установе којом командује.

По жалби против решења старешине из става 3. овог члана решава старешина команде, јединице или установе Војске Србије, непосредно претпостављен старешини који је донео првостепено решење.

Жалба поднета против решења које је донесено у вези са извршењем војне обавезе не задржава извршење тог решења.

Жалбу на одлуку регрутне комисије решава другостепени територијални орган.

Против решења по жалби на одлуку регрутне комисије може се покренути управни спор.

Жалбу на одлуку дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије у вези са извршењем војне обавезе војног обвезника на боравку у иностранству решава министар одбране или лице кога он овласти.

### Надзор

#### Члан 80.

Надзор и контролу спровођења војне обавезе и правилност рада првостепених и другостепених органа који одлучују о правима и дужностима војних обвезника врши Министарство одбране.

#### Члан 81.

Посебне таксе на поднеске у вези са извршавањем војне обавезе регулишу се у складу са законом.

### III. РАДНА ОБАВЕЗА

#### Члан 82.

Радна обавеза је право и дужност грађана Републике Србије која се извршава на радним местима, односно на одређеним пословима и задацима у условима ванредног или ратног стања, у складу са Планом одбране Републике Србије.

Органи јединица локалне самоуправе одговорни су да обезбеде непосредно задовољавање потреба грађана у ванредном или ратном стању преко јавних предузећа, привредних друштава, других правних лица и предузетника на територији своје надлежности.

#### Члан 83.

Грађани извршавају радну обавезу у складу са законима и подзаконским прописима којима се уређује област одбране, цивилне заштите и рада.

Прописе о начину и поступку извршавања радне обавезе доноси Влада, на предлог министра одбране.

#### **Радна обавеза у државним органима и правним лицима од значаја за одбрану**

#### Члан 84.

Обвезник радне обавезе радну обавезу извршава обављањем послова и задатака у државним органима, привредним друштвима, другим правним лицима и код предузетника у делатностима од посебног значаја за одбрану и заштиту и спасавање (у даљем тексту: државни органи и правна лица), на које је распоређен према акту о ратној организацији и систематизацији,

списку дужности и Плану попуње, а на основу захтева или налога надлежног државног органа у складу са прописима о одбрани, цивилној заштити, Планом одбране Републике Србије и плановима заштите и спасавања.

Распоред обвезника радне обавезе из става 1. овог члана сматра се његовим ратним распоредом.

#### Члан 85.

Обвезнику радне обавезе распоред се одређује у месту рада или пребивалишту.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, обвезник радне обавезе може бити распоређен ван места рада или пребивалишта, ако у седишту државног органа и правног лица недостаје потребан број обвезника за попуњу по ратној систематизацији.

#### Члан 86.

Обвезника радне обавезе својим решењем распоређује:

- 1) у државном органу – руководилац који руководи тим органом или лице које он овласти;
- 2) у органима управе – руководилац тог органа или лице које он овласти;
- 3) у правном лицу – директор или лице које он овласти;
- 4) код предузетника – одговорно лице.

Војни обвезник, у смислу става 1. овог члана, распоређује се у складу са Планом попуње добијеним од територијалног органа.

#### Члан 87.

У случају проглашења ратног или ванредног стања, лицу које је у радном односу престаје радни однос ако не поступи по решењу о распоређивању у државном органу и правном лицу у делатности од посебног значаја за одбрану.

Запослено лице за кога није утврђена радна обавеза дужно је да се одазове на позив државног органа или правног лица код кога је у радном односу, као и на позив територијалног органа ради ангажовања у оквиру извршавања радне обавезе.

#### Члан 88.

Територијални орган води евиденцију о обвезницима радне обавезе који имају одређен ратни распоред у државним органима и правним лицима.

Државни органи и правна лица су дужни да на захтев органа из става 1. овог члана доставе своја акта о ратној организацији и систематизацији и дају потребне податке о обвезницима радне обавезе.

#### **Радна обавеза у јединицама радне обавезе**

#### Члан 89.

Од обвезника радне обавезе који немају одређен ратни распоред, територијални орган може образовати јединице радне обавезе за извођење неодложних радова за потребе одбране, Војске Србије и цивилне заштите у ванредном или ратном стању.

## Члан 90.

Унутрашње јединице Министарства одбране, команде, јединице и установе Војске Србије, државни органи и правна лица који имају задатке утврђене Планом одбране подносе захтеве територијалном органу за ангажовање јединица радне обавезе.

## Члан 91.

Јединице радне обавезе се ангажују само у условима ванредног и ратног стања.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, а ради увежбавања и провере оспособљености за извршавање задатака у ванредном и ратном стању, јединице радне обавезе се могу у миру позивати на обучавање у оквиру вежби и контрола.

Одлуку за позивање и контролу јединица радне обавезе доноси министар одбране.

## Члан 92.

Исхрану, смештај, здравствено и друго збрињавање припадника јединица радне обавезе у току ангажовања обезбеђује државни орган, правно лице или команда, јединица или установа Војске Србије и Министарства одбране, за чије потребе се изводе радови.

Обвезник радне обавезе који је ангажован за извођење радова има право на накнаде из члана 68. овог закона.

## Члан 93.

По извршеним радовима јединице радне обавезе биће расформиране.

## Члан 94.

Евиденцију ангажовања јединица радне обавезе води територијални орган.

## IV. МАТЕРИЈАЛНА ОБАВЕЗА

## Члан 95.

Материјална обавеза је право и дужност грађана Републике Србије, привредних друштава, других правних лица и предузетника чије је седиште на територији Републике Србије, да покретне и непокретне ствари којима располажу а које су одређене као ствари посебне намене за потребе одбране, Војске Србије и цивилне заштите (у даљем тексту: за потребе одбране) уступе на привремено коришћење уз накнаду државним органима, Војсци Србије и цивилној заштити.

## Члан 96.

Материјалну обавезу за потребе одбране земље извршавају власници ствари. Ствари се могу налазити у својини грађана, привредних друштава, других правних лица и предузетника (у даљем тексту: власници ствари).

## Члан 97.

Материјална обавеза се извршава у условима ванредног и ратног стања.

Изузетно, од става 1. овог члана материјална обавеза се може извршавати и у миру ради заштите и спасавања, прегледом, контролом и употребом ствари на војној вежби.

Одлуку о контроли материјалне обавезе у миру доноси министар одбране.

Прописе о начину и поступку извршавања материјалне обавезе доноси Влада на предлог министра одбране.

## Члан 98.

Материјалну обавезу у миру и условима ванредног или ратног стања имају сви грађани Републике Србије, страни држављани са сталним пребивалиштем у Републици Србији, домаћа и страна правна лица која су регистрована за вршење делатности одређених законом као делатности од значаја за одбрану Републике Србије.

Материјалној обавези не подлежу дипломате и представници међународних организација.

## Члан 99.

Материјална обавеза се извршава према потребама Војске Србије и другим потребама одбране земље (у даљем тексту: корисници ствари).

Другим потребама одбране земље, у смислу одредбе овог закона, сматрају се потребе државних органа, цивилне заштите, привредних друштава, других правних лица и предузетника који су прописом Владе одређена да приоритетно производе, снабдевају производима или пружају услуге од посебног интереса за одбрану земље.

## Члан 100.

Извршавање материјалне обавезе обезбеђује Министарство одбране преко територијалних органа у складу са законом и одлукама надлежних органа које се односе на рад у ванредном и ратном стању.

## Члан 101.

Ствари се уступају, користе и враћају уз прописану накнаду за њихово привремено коришћење и накнаду штете у случају њиховог оштећења или уништавања у поступку прописаном овим законом уз поштовање уставом загарантованих права на имовину.

## Члан 102.

Ствари из пописа Министарство одбране не сме распоредити ако би се распоређивањем тих ствари:

- 1) онемогућило власнику обављање животних функција, као што су превоз инвалида и болесних лица;
- 2) онемогућило власнику обављање делатности, у обиму који угрожавају његову егзистенцију;
- 3) онемогућило најнеопходније обављање послова од посебног јавног интереса;
- 4) онемогућило обављање минималне привредне делатности;
- 5) битно проузроковало слабљење животних услова грађана.

**Ствари и њихова евиденција****Члан 103.**

За потребе одбране земље власници ствари су дужни да предају:

1) моторна, превозна и специјална возила, возила свих врста и капацитета;

2) грађевинске и друге машине за грађевинске и инжињеријске радове свих врста и намена;

3) средства и уређаје везе;

4) пловне објекте, луке, пристаништа и инсталације за пловидбу, снабдевање, одржавање и ремонт пловних објеката;

5) ваздухоплове и аеродроме: ваздухоплове свих врста и намена, аеродроме са хангарима и другим објектима и уређајима за регулисање и контролу ваздушног саобраћаја, складишта погонског материјала за ваздушни саобраћај, земаљска радио-навигациона средства и опрему за одржавање веза и контролу летења;

6) пумпне станице и складишта: бензинске станице, складишта погонског горива и мазива, станице за пуњење боца ацетиленом, кисеоником и пропан-бутаном, станице за одржавање противпожарних средстава, пумпе, компресорске станице и агрегате за воду, акумулаторске станице, складишта за смештај минско-експлозивних средстава, складишта за смештај резервних делова, репродукционог и потрошног материјала, складишта људске и сточне хране, опреме и другог материјала;

7) станице за сервисирање и станице за технички преглед моторних возила и средстава телекомуникације, као и њихове погоне за ремонт са припадајућом опремом, машинама, уређајима, инсталацијама, инструментима и лабораторијском опремом;

8) средства и уређаје за припрему штампе и снимање;

9) јахаћу, теглећу и товарну стоку са припадајућим прибором и опремом;

10) зграде и земљиште са уређајима, опремом и инсталацијама;

11) и друге потребне ствари (производе и услуге од посебног интереса за одбрану земље).

**Члан 104.**

Ради организованог и правилног извршавања материјалне обавезе води се евиденција.

Поступак и начин вођења евиденције из става 1. овог члана прописује министар одбране.

**Члан 105.**

Ствари из члана 103. овог закона пописују и о њима воде евиденцију територијални органи, а на основу евиденције коју воде органи државне управе надлежни за имовину, унутрашње послове, јавне приходе, као и други државни органи.

**Члан 106.**

Власници ствари су дужни да територијалном органу, на његов захтев, ставе на увид податке и исправе

о стварима из члана 103. овог закона и да му омогуће преглед ствари ради пописа и вођења евиденције.

Ако се за поједине ствари из става 1. овог члана не води евиденција или подаци из те евиденције нису потпуни, територијални орган врши преглед тих ствари и устројава њихову евиденцију.

**Члан 107.**

Власници ствари који остану без пописаних ствари или ствари постану технички неисправне или неупотребљиве или на тим стварима настану битне промене техничке природе дужни су да о томе одмах, а најкасније у року од 15 дана обавесте територијални орган, уз одговарајући писани доказ овлашћеног сервисиса о насталим променама.

**Члан 108.**

Распоређивање ствари врши се тако да се првенствено обезбеди попуна ратних јединица и команди Војске Србије.

Попуном се обезбеђује максимално могућа типизација ствари за потребе јединица Војске Србије и за друге потребе одбране земље.

Спајање материјалне обавезе и ратног распореда лица, односно руковоаца ствари врши се ако материјално средство захтева посебна знања у руковању.

**Члан 109.**

Ствари пописане за потребе одбране земље распоређују се према одређеном ратном распореду за потребе Војске Србије и другим потребама одбране земље наведених у члану 99. овог закона, у складу са прописима о критеријумима за распоређивање грађана и нормативима ствари за потребе попуне Војске Србије и друге потребе одбране земље које доноси Влада на предлог министра одбране.

**Начин преузимања ствари****Члан 110.**

Корисник ствари је дужан да за преузимање ствари ради њиховог прегледа или употребе на војној вежби правовремено поднесе захтев територијалном органу, тако да се власник ствари може позвати за извршење материјалне обавезе најкасније 30 дана пре дана одређеног за предају.

Рок из става 1. овог члана не односи се на подношење захтева у случају ратног или ванредног стања.

**Члан 111.**

Ствари за потребе одбране преузима корисник којем су на основу одобреног Плана попуне територијалног органа те ствари распоређене.

**Члан 112.**

Територијални орган доставља позив власнику ствари, који садржи: назив ствари коју треба предати, место и време предаје, назив корисника, напомену да ствари може предати и лице које власник власти и упозорење о одговорности власника ствари у случају да се не одазове позиву.



Против власника ствари који се не одазове и не преда ствари за потребе извођења вежби, територијални орган покреће прекршајни поступак.

Против власника ствари који се не одазове и не преда ствари за потребе корисника ствари након проглашења ванредног или ратног стања, територијални орган без одлагања подноси кривичну пријаву.

#### Члан 113.

Власник ствари који је примио позив од територијалног органа ради прегледа или вежбе, у року од осам дана од дана пријема позива, може да тражи одлагање извршења обавезе:

1) ако би предаја ствари изазвала штету власнику ствари на основу неизвршења обавеза и послова из раније потписаних уговора;

2) ако би га задесила велика привредна штета;

3) ако је тражено возило једино у породици власника, а има децу млађу од 16 година.

#### Члан 114.

Власник предаје кориснику ствар у исправном стању, на месту и у време одређеном у позиву.

Ако се у време одређено за предају распоређена ствар не затекне код власника или се налази на таквој удаљености да се не може правремено предати кориснику, власник уместо те ствари предаје кориснику другу ствар приближних карактеристика.

Ако власник нема другу одговарајућу ствар, дужан је да о томе одмах извести територијални орган који обезбеђује распоређивање и упућивање друге одговарајуће ствари.

#### Члан 115.

О примљеној ствари овлашћено лице или комисија корисника за пријем ствари дужна је да сачини записник у три примерка, у који се уносе подаци за идентификацију и чињенице о стању ствари, а нарочито подаци о евентуалним недостацима и оштећењима који су прегледом утврђени.

#### Члан 116.

Приликом преузимања ствари, овлашћено лице или председник комисије за пријем ствари обавештава власника, односно лице које је предало ствари о месту и времену враћања. То обавештење се уноси у записник из члана 115. овог закона.

Ако се у време преузимања ствари не могу тачно одредити време и место враћања или ако власник ствари одбије да прими примерак записника, корисник ствари је дужан да благовремено о томе писмено обавести власника ствари.

#### Члан 117.

Приликом враћања ствари, овлашћено лице или комисија за пријем ствари сачињава записник о предаји ствари власнику у његовом присуству односно лица које је он овластио за преузимање ствари.

Један примерак записника о враћању ствари се уручује територијалном органу који води евиденцију ствари.

### Накнада путних трошкова

#### Члан 118.

Ствари за потребе корисника допрема и преузима власник ствари односно лице које он овласти.

За допремање и преузимање ствари, власнику ствари припадају накнада превозних трошкова у стварном износу и дневнице за путовање у вези са предајом и преузимањем ствари у висини одређеној прописима о накнади трошкова државних службеника и намештеника.

### Накнада за коришћење ствари

#### Члан 119.

За коришћење ствари из пописа власнику ствари припада накнада.

Накнаду за коришћење ствари (тарифа) из става 1. овог члана утврђује Влада на предлог министра одбране.

#### Члан 120.

Накнада за коришћење ствари припада власнику од тренутка предаје до тренутка враћања ствари.

Накнада за употребу ствари исплаћује се најкасније 45 дана од враћања ствари власнику.

Накнада за употребу покретних и непокретних ствари исплаћује се месечно, ако је власнику ствари због материјалне обавезе угрожена његова егзистенција или онемогућена привредна делатност.

### Поступак утврђивања накнаде за оштећене, уништене или нестале ствари

#### Члан 121.

Ако је преузета непокретна и покретна ствар оштећена, уништена или нестала за време ванредног или ратног стања и вежбе, власнику ствари припада накнада у стварном износу вредности ствари у тренутку преузимања која је назначена у записнику о предаји ствари.

Ако у записнику о предатој ствари није наведена вредност ствари власнику припада накнада у висини просечне тржишне вредности ствари на територији на којој се ствар налазила у тренутку преузимања.

У случају спора о вредности ствари или ако је вредност ствари била нереално одређена, територијални орган је дужан да покрене поступак вештачења, осим ако се не постигне вансудско поравнање.

Власник ствари незадовољан одређеном вредношћу ствари из става 3. овог члана може покренути поступак пред надлежним судом.

Уколико је дошло до оштећења ствари у току употребе код корисника, корисник је дужан да изврши поправку ствари и преда је власнику у исправном стању.

#### Члан 122.

Поступак за утврђивање накнаде за оштећене, уништене или нестале ствари покреће по службеној дужности корисник ствари, а може се покренути и по захтеву власника ствари.

Накнаду за оштећене, уништене или нестале ствари утврђује комисија састављена од председника и одређеног броја чланова, коју образује корисник ствари.

#### Члан 123.

Комисија за утврђивање накнаде за оштећену, уништenu или несталу ствар је дужна да власника ствари обавести о времену и месту свог рада, како би и непосредно могао да се изјасни о околностима значајним за утврђивање штете која му је причињена.

За утврђивање настале штете, комисија може да предложи ангажовање вештака са листе судских вештака.

Ако је ствар из пописа осигурана, процену штете врши друштво за осигуравање.

#### Члан 124.

Комисија утврђује штету и околности под којима је штета настала, процењује тржишну вредност ствари и предлаже начин на који ће се штета надокнадити.

О питањима у вези са утврђивањем и накнадом штете, комисија сачињава записник који садржи све податке значајне за утврђивање штете и начин њене накнаде.

#### Члан 125.

Надлежни државни орган може власнику ствари чија је ствар распоређена плановима попуне за потребе одбране земље одобрити умањење годишњег пореза предвиђеног за ту ствар, у складу са законом.

### V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

#### Члан 126.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара или казном затвора до 60 дана казниће се за прекршај регрут и лице у резервном саставу ако се, супротно овом закону, без оправданог разлога не одазове позиву територијалног органа у време и на место који су назначени у појединачном позиву, за увођење у војну евиденцију, регрутовање, служење војног рока, као и лекарске и друге прегледе и испитивања (чл. 11. и 51. овог закона), за војну вежбу или другу обуку у резервном саставу која се признаје као извршење војне вежбе.

#### Члан 127.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај регрут и лице у резервном саставу:

1) ако изнесе војну књижицу из Републике Србије (члан 75. овог закона);

2) ако у прописаном року не пријави настале промене из члана 76. овог закона територијалном органу код којег се води у војној евиденцији.

#### Члан 128.

Новчаном казном од 35.000 до 350.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, правно лице и организација чијим се посредовањем војни обвез-

ник запосли у иностранству ако у року од осам дана од дана одласка војног обвезника на рад у иностранство не обавести територијални орган (члан 77. став 3).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, правном лицу или организацији новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

#### Члан 129.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном органу ако у року од 15 дана од дана настале промене не обавести територијални орган о променама код војног обвезника из члана 77. став 1. овог закона.

#### Члан 130.

Новчаном казном од 40.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај предузеће, друго правно лице и лице које самостално обавља делатност код кога је војни обвезник запослен:

1) ако на захтев територијалног органа не пружи потребне податке о војним обвезницима ради оцењивања способности за војну службу и одређивања рода, службе и појединачних дужности у Војсци Србије (члан 74. овог закона);

2) ако у прописаном року не пријави територијалном органу одсутност војног обвезника из непознатих разлога, који је био запослен код њега (члан 77. ст. 4. и 5. овог закона).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у предузећу и другом правном лицу новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и члан породичног домаћинства новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара.

#### Члан 131.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај:

1) руководилац или лице које је он овластио, ако не изради решење о распоређивању обвезника радне обавезе (члан 86. став 1. тач. 1) и 2) овог закона);

2) директор или лице које је он овластио, ако не изради решење о распоређивању обвезника радне обавезе (члан 86. став 1. тачка 3) овог закона);

3) одговорно лице ако не поступи по одлуци територијалног органа (члан 91. став 2. овог закона).

#### Члан 132.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај власник ствари:

1) ако за потребе одбране земље не преда ствар (члан 103. овог закона);

2) ако на захтев територијалног органа не допреми ствари на одређено место и у стању које омогућава њихову наменску употребу (члан 114. овог закона).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 300.000 до 1.000.000 динара и правно лице.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 20.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 200.000 до 500.000 динара и предузетник.

#### Члан 133.

Новчаном казном од 10.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај власник ствари:

1) ако на захтев територијалног органа не стави на увид податке и исправе о стварима из члана 103. овог закона или му онемогуће преглед ствари ради пописа и евиденције (члан 106. овог закона);

2) ако не извести територијални орган за настале промене на стварима (члан 107. овог закона);

3) ако не извести територијални орган да нема одговарајућу ствар (члан 107. овог закона).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 150.000 до 450.000 динара и правно лице.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 20.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 100.000 до 300.000 динара и предузетник.

#### Члан 134.

Новчаном казном од 50.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај правно лице:

1) ако као корисник ствари не сачини записник о примљеној ствари (члан 115. став 1. овог закона);

2) ако корисник ствари писмено не обавести власника ствари о времену и месту враћања ствари (члан 116. став 2. овог закона);

3) ако не обавести власника ствари о времену и месту рада комисије за утврђивање накнаде за оштећење, уништене или нестале ствари (члан 123. став 1. овог закона).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 20.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном у износу од 20.000 до 50.000 динара и одговорно лице у државном органу.

## VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

#### Члан 135.

Војник који се налази на служењу војног рока даном ступања на снагу овог закона, наставља да служи војни рок у складу са одредбама закона по којем је упућен.

Поступак регрутовања и позивања војних обавезника који нису окончани, окончаће се по одредбама овог закона.

До доношења мера за оцењивање здравствене способности војног обавезника за војну службу и о лекарским и другим прегледима, регрут који је оцењен ограничено способним за војну службу упућује се на служење војног рока у Војску Србије а након тога упућује се на оцену способности за војну службу.

Обавезу служења војног рока након потпуне професионализације Војске Србије, на предлог Владе обуставља Народна скупштина Републике Србије. Након обуставе, служење војног рока, извршава се по принципу добровољности у складу са одредбама овог закона.

За лице које добровољно жели да служи војни рок са оружјем у Војсци Србије примењују се одредбе овог закона које се односе на регрутну обавезу и обавезу служења војног рока. Остала лица подлежу обавези увођења у војну евиденцију и обавези служења у резервном саставу.

Народна скупштина Републике Србије, на предлог Владе може поново активирати обавезу служења војног рока у складу са одредбама овог закона.

Након професионализације Војске Србије, а за време ванредног или ратног стања председник Републике може одлучити о поновном увођењу обавезе служења војног рока која може трајати до престанка ванредног или ратног стања.

#### Члан 136.

Регрут који је на дан ступања на снагу овог закона навршио 27 година, а регрутна комисија га је оценила привремено неспособним за војну службу, упућује се на коначну оцену здравствене способности и у складу са оценом способности за војну службу биће регулисан његов даљи статус по одредбама овог закона.

#### Члан 137.

Регрут који је на дан ступања на снагу овог закона навршио 27 година, а територијални орган утврди да је избегавао обавезу служења војног рока, упућује се на служење војног рока у првом упутном року.

Регруту који је на дан ступања на снагу овог закона навршио 27 година, а територијални орган у законном прописаном поступку утврди да није избегавао војну обавезу, омогућиће се служење војног рока у складу са овим законом најкасније до краја календарске године у којој навршава 30 година.

#### Члан 138.

Регрут који је на дан ступања на снагу овог закона навршио 30 година, а територијални орган утврди да није избегавао војну обавезу, решењем се ослобађа од обавезе служења војног рока и преводи у резервни састав.

Регрут који је на дан ступања на снагу овог закона навршио 30 година, а територијални орган утврди да је избегавао обавезу служења војног рока, решењем се ослобађа од обавезе служења војног рока и преводи у резервни састав уз предузимање законом прописаних мера за неизвршење војне обавезе.

## Члан 139.

На правне односе у вези преузимања ствари и поступка утврђивања накнаде за оштећене, уништене или нестале ствари који нису регулисани овим законом, примењују се одредбе Закона о облигационим односима.

## Члан 140.

Надзор над применом овог закона и других прописа којима се уређује вршење војне, радне и материјалне обавезе врши Инспекторат одбране.

Послове надзора Инспекторат одбране обавља у складу са законом и прописима које доноси министар одбране.

## Члан 141.

Прописи за извршење овог закона биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

## Члан 142.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: одредбе чл. 26. и 27, одредбе главе XVII – Војна обавеза (чл. 279. до 336) и одредбе главе XIX – Казнене одредбе (чл. 340. до 345) Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02, „Службени лист СЦГ“, бр. 7/05 и 44/05 и „Службени гласник РС“ број 116/07), Уредба о вршењу војне обавезе („Службени лист СРЈ“, бр. 36/94 и 7/98, „Службени лист СЦГ“, бр. 37/03 и 4/05 и „Службени гласник РС“, бр. 6/07 и 86/07), Уредба о организовању и извршавању материјалне обавезе („Службени лист СРЈ“, бр. 36/98, 32/99 и 9/01) и Уредба о организовању и извршавању радне обавезе („Службени лист СРЈ“, бр. 36/98 и 20/99).

## Члан 143.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

**508.**

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

**У К А З****о проглашењу Закона о цивилној служби**

Проглашава се Закон о цивилној служби, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 174

У Београду, 28. октобра 2009. године

Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

**ЗАКОН<sup>4</sup>****о цивилној служби****I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**

## Члан 1.

Овим законом уређују се: остваривање права на приговор савести лица која подлежу војној обавези; извршавање војне обавезе у цивилној служби; права и обавезе лица која се упућују у цивилну службу; права и обавезе органа, организација, установа и јединица у чијој је надлежности спровођење цивилне службе; вршење цивилне службе; обука лица у цивилној служби; контрола вршења цивилне службе; резервни састав; накнаде за вршење цивилне службе; евиденција, надзор и финансирање цивилне службе; врсте и висина казни за неизвршавање обавеза у цивилној служби, као и друга питања од значаја за цивилну службу.

## Члан 2.

Основни појмови који се користе у овом закону имају следећа значења:

1) цивилна служба је служба којом војни обвезник замењује служење војног рока са оружјем или без оружја а која се извршава у државним органима, организацијама, установама, јединицама и правним лицима одређеним решењем министра одбране, као и служба у резервном саставу;

2) државни органи, организације, установе, јединице и правна лица у којима се може вршити цивилна служба (у даљем тексту: организација или установа) су: установе, јавна предузећа и организације које обављају научну, образовну, васпитну, културну, спортску, социјалну, здравствену, хуманитарну и другу делатност од општег друштвеног интереса; државни органи; органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе, као и јединице, службе и други организациони делови система цивилне заштите формираних у складу са законом, а које се финансирају из буџета Републике Србије;

3) лице које уложи приговор савести је војни обвезник (регрут и лице у резервном саставу) који из верских, моралних или других оправданих разлога савести жели да служење војног рока у Војсци Србије замени цивилном службом, под условима и на начин прописан законом;

4) лице у цивилној служби је лице које врши цивилну службу у организацији или установи, односно лице које је извршило цивилну службу и преведено у резервни састав;

5) одговорно лице је руководилац (начелник, управник, директор, секретар и др.) организације или установе у којој се врши цивилна служба.

<sup>4</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

**Право на приговор савести****Члан 3.**

Регруту који из верских, моралних или других оправданих разлога савести жели да служи војног рока са оружјем замени цивилном службом, омогућиће се вршење цивилне службе, под условима и на начин који су прописани овим законом.

Извршавање цивилне службе обезбедиће се регруту који је оцењен способним за рад.

Приговор савести може да изјави и војни обвезник у резервном саставу Војске Србије, и то након истека периода од четири године од дана завршетка службе војног рока са оружјем.

Извршавање цивилне службе обезбеђује Министарство одбране преко територијалних органа образованих за извршавање послова војне, радне и материјалне обавезе (у даљем тексту: територијални орган).

За остваривање права и обавеза лица које врши цивилну службу одговорна је организација или установа у којој се врши цивилна служба у складу са овим законом.

**Члан 4.**

Територијални орган је дужан да регруту у позиву за увођење у војну евиденцију, лекарске прегледе и одслужење војног рока, достави обавештење о његовом праву на приговор савести и поступак за остваривање тог права.

**Члан 5.**

Право на приговор савести не може остварити војни обвезник (регрут и лице у резервном саставу):

- 1) који је поседовао или поседује дозволу за ношење или држање оружја;
- 2) који је подносио или је поднео захтев за ношење или држање оружја;
- 3) који је правноснажно осуђиван за кривично дело које се гони по службеној дужности као и за кривично дело или прекршај са елементима насиља који се гоне по приватној тужби;
- 4) који се бавио или се бави продајом или поправком оружја или муниције;
- 5) против кога је покренут или се води кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности;
- 6) који је прекршајно кажњаван и осуђиван за изазивање или учествовање у нередима и тучама;
- 7) ако је регистрован као власник или колекционар ватреног или трофејног оружја;
- 8) ако је члан ловачког, стрелачког, стреличарског или другог клуба, друштва или удружења које у својим активностима има употребу хладног или ватреног оружја или је то био у периоду од годину дана пре подношења захтева;
- 9) ако се утврди да је у поднетом захтеву за цивилну службу дао неистините податке.

**II. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ПРИГОВОР САВЕСТИ****Члан 6.**

Регрут који се позива на приговор савести подноси писани захтев за цивилну службу са потребним доказима, најкасније у року од осам дана од дана пријема позива за одслужење војног рока.

Захтев из става 1. овог члана подноси се територијалном органу, у чијој се евиденцији регрут води.

Лице у резервном саставу које уложи приговор савести и захтева даље извршавање војне обавезе у цивилној служби, захтев са потребним доказима доставља територијалном органу.

**Члан 7.**

Захтев за цивилну службу подноси се на обрасцу који прописује министар одбране.

Уз захтев за цивилну службу, војни обвезник прилаже:

- 1) доказ о школској и другој стручној спреми и посебним занимањима;
- 2) доказе из члана 5. овог закона;
- 3) лекарско уверење којим се доказује да је способан за рад.

Ако се уз захтев не приложи сви прописани докази, територијални орган Министарства одбране је дужан да од подносиоца захтева затражи да у року од осам дана достави потребну допуну података.

Захтев регрута, територијални орган Министарства одбране доставља Комисији за цивилну службу у року од три дана од дана подношења.

**Центар за цивилну службу****Члан 8.**

У саставу уже унутрашње јединице Министарства одбране надлежне за послове војне, радне и материјалне обавезе образује се Центар за цивилну службу.

Центар за цивилну службу обавља послове и задатке везане за планирање, организовање, координацију, контролу и извршавање цивилне службе.

Одлуку о образовању Центра за цивилну службу доноси министар одбране.

**Члан 9.**

Центар за цивилну службу обавља послове који се односе на:

- 1) припрему и израду предлога прописа и других аката којима се ближе уређује цивилна служба;
- 2) прикупљање и обраду података и израду предлога решења о одређивању организација или установа у којима се врши цивилна служба;
- 3) израду и доношење планова попуне организација или установа у којима се врши цивилна служба;
- 4) израду и доношење планова попуне јединица цивилне заштите и других снага одбране лицима из резервног састава;

5) остваривање права и обавеза лица у цивилној служби и организација или установа у којима се врши цивилна служба;

6) организовање и вршење цивилне службе;

7) поступак вођења прописане евиденције лица у цивилној служби и резервном саставу;

8) контролу и надзор планирања, организовања и спровођења цивилне службе;

9) и друге послове одређене овим и посебним законима.

У обављању послова из свог делокруга, Центар за цивилну службу сарађује са органима државне управе, органима аутономних покрајина и органима јединица локалне самоуправе у складу са њиховим делокругом у области одбране, цивилне заштите, спасавања, осматрања, обавештавања и узбуњивања, односно надлежним командама, јединицама и установама Војске Србије.

#### Комисија за цивилну службу

##### Члан 10.

О захтеву регрута који је уложио приговор саветсти и захтева извршавање војне обавезе вршењем цивилне службе, одлучује Комисија за цивилну службу.

Комисија за цивилну службу је радно тело коју именује министар одбране, односно лице које он овласти.

Комисија за цивилну службу се образује као првостепена комисија за цивилну службу и другостепена комисија за цивилну службу у оквиру територијалног органа Министарства одбране.

##### Члан 11.

Првостепена комисија за цивилну службу (у даљем тексту: Првостепена комисија) решава захтеве лица која улажу приговор савести.

Првостепену комисију чини пет чланова: председник, заменик председника и три члана.

Првостепену комисију именује и разрешава министар одбране, односно лице које он овласти.

Три члана комисије се именују из састава територијалног органа, један члан се именује из органа јединица локалне самоуправе из области рада и социјалне политике, а један члан из здравствене установе са територије органа јединица локалне самоуправе.

Првостепена комисија се именује на период од три године.

##### Члан 12.

Другостепена комисија за цивилну службу (у даљем тексту: Другостепена комисија) решава по жалбама на одлуке Првостепене комисије.

Другостепену комисију чини пет чланова: председник, заменик председника и три члана.

Председник Другостепене комисије се именује из састава Министарства одбране.

Заменик председника и чланови Другостепене комисије се именују из министарстава надлежних за со-

цијалну заштиту, правду и здравље и органа јединица локалне самоуправе, на предлог надлежних министарстава и органа јединица локалне самоуправе.

Другостепену комисију именује, односно разрешава министар одбране, односно лице које он овласти, на период од три године.

##### Члан 13.

Организацију, начин и поступак одлучивања, избор председника и заменика председника Првостепене и Другостепене комисије, као и друга питања од значаја за рад и функционисање комисија прописује министар одбране.

За ангажовање и рад чланова Првостепене и Другостепене комисије именованих ван састава Министарства одбране припада накнада коју утврђује министар одбране.

#### Одлучивање по захтеву за цивилну службу

##### Члан 14.

Првостепена комисија одлучује по захтеву за цивилну службу војног обвезника решењем којим се усваја или одбија захтев у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Позивање ради вршења цивилне службе врши територијални орган Министарства одбране појединачним позивом који се доставља регруту, најкасније 15 дана пре дана јављања у организацију или установу.

##### Члан 15.

Лице коме је усвојен захтев за цивилну службу не може бити распоређено за вршење цивилне службе у организацији или установи у којој:

1) је запослен или је раније био запослен;

2) је запослен члан његове уже породице (брачни друг, брат, сестра или родитељи);

3) се школује, односно студира.

Одговорно лице не може распоредити лице у цивилној служби на послове и радна места која су непопуњена по постојећој систематизацији организације или установе, као и на послове чијим би обављањем дошло до отпуштања запослених радника.

##### Члан 16.

Против решења Првостепене комисије, може се изјавити жалба у року од осам дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

Жалба се изјављује Другостепеној комисији, преко територијалног органа код којег се лице води у евиденцији, која је дужна да донесе решење по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе.

Решење Другостепене комисије је коначно у управном поступку.

Против решења из става 3. овог члана може се покренути управни спор.

### III. ВРШЕЊЕ ЦИВИЛНЕ СЛУЖБЕ

#### Члан 17.

Цивилна служба траје девет месеци.

У дужину трајања вршења цивилне службе урачунавају се и нерадни дани.

Цивилна служба у резервном саставу се планира и извршава у јединицама цивилне заштите и другим снагама одбране.

#### Члан 18.

У цивилну службу регрут се упућује у календарској години у којој навршава 19 година, а најкасније до краја календарске године у којој навршава 27 година.

Изузетно од става 1. овог члана, регрут може бити под посебним условима упућен у цивилну службу, најкасније до краја календарске године у којој навршава 30 година.

Начин и поступак вршења цивилне службе прописује Влада на предлог министра одбране.

#### Члан 19.

Регрут је дужан да се јави у цивилну службу у којој је упућен актом надлежног органа на место и у време назначено у позиву територијалног органа у чијој се евиденцији води.

Ако се регрут не јави на место и у време назначено у позиву, а свој недолазак не оправда, сматраће се да је одустао од коришћења права на приговор савести.

У случају из става 2. овог члана, одговорно лице организације или установе одмах по истеку времена за јављање регрута, дужно је да обавести територијални орган о његовом нејављању.

#### Члан 20.

Влада, на предлог министра одбране, одлучује о ангажовању лица која врше цивилну службу за учешће у спречавању настајања и отклањању последица елементарних непогода.

Председник Републике, на предлог Владе, одлучује о ангажовању резервног састава цивилне заштите у условима проглашеног ванредног стања на делу или целокупној територији Републике Србије у временском периоду које је потребно за уклањање узрока и последица ванредног стања.

### Одлагање и прекид вршења цивилне службе

#### Члан 21.

Регруту коме је усвојен захтев за цивилну службу, вршење цивилне службе, одлаже се:

1) ако, у складу са законом којим се уређује заштита чланова породице лица на обавезној војној служби, стекне својство храниоца породице (док те околности трају);

2) ако се други члан његовог домаћинства налази на служењу војног рока (док тај члан не одслужи војни рок);

3) ако би услед смрти или тешке болести у породици или услед елементарне непогоде породица регрута била доведена у тежак материјални положај његовим упућивањем у цивилну службу (док ти разлози постоје);

4) ако је засновао радни однос у својству приправника (до завршетка приправничког стажа);

5) ако је примљен у радни однос на неодређено време, а због упућивања у цивилну службу не би био у могућности да се јави на рад у време које му је одређено, као и регруту који је у радном односу на одређено време, а има доказ да ће после истека одређеног времена бити примљен у радни однос на неодређено време, а најдуже до годину дана;

6) ако у породичном домаћинству нема другог члана способног за привређивање, а неопходно је да обави неодложне пољопривредне радове;

7) ако се из иностранства вратио у земљу ради вршења цивилне службе, а није у могућности да породицу збрине до дана упута у организацију или установу, а најдуже до три месеца.

Регрут из става 1. овог члана подноси захтев територијалном органу код којег се води у евиденцији у року од осам дана од дана пријема позива за упућивање у цивилну службу и дужан је да уз захтев за одлагање вршења цивилне службе приложи потребне доказе.

Територијални орган решење по захтеву из става 2. овог члана доноси у року од 15 дана.

Против решења из става 3. овог члана може се изјавити жалба министру одбране или лицу које он овласти у року од осам дана од дана пријема решења.

Регруту из става 1. овог члана вршење цивилне службе може се одложити најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

Регрут који по одредбама овог члана користи право на одлагање цивилне службе дужан је да обавести територијални орган код којег се води у евиденцији о насталој промени због које му то право престаје, у року од осам дана од дана настанка промене.

#### Члан 22.

По захтеву надлежног министарства, цивилна служба се одлаже регруту:

1) научном раднику истраживачу, који ради на научноистраживачким и развојним пројектима од посебног значаја за Републику Србију;

2) врхунском спортисти и члану репрезентације Републике Србије, због учешћа на светским, олимпијским и европским такмичењима;

3) уметнику ради учешћа на манифестацијама од значаја за Републику Србију.

Цивилна служба одлаже се регруту из става 1. овог члана до годину дана, а најкасније до краја септембра календарске године у којој навршава 27 година.

Захтев из става 1. овог члана, уз доказе да регрут има статус научног радника истраживача, врхунског спортисте, члана репрезентације Републике Србије и уметника, подноси се Министарству одбране у року од 15 дана од дана пријема позива за цивилну службу.

## Члан 23.

Лице у цивилној служби може у току вршења цивилне службе поднети писани захтев за прекид цивилне службе и затражити наставак регулисања војне обавезе служењем војног рока са оружјем или без оружја.

Захтев за прекид цивилне службе може се поднети најраније 15 дана, а најкасније 90 дана након ступања у цивилну службу.

Захтев из става 2. овог члана подноси се територијалном органу, који је дужан да у року од осам дана донесе решење о поднетом захтеву и ако су испуњени прописани услови упути лице на служење војног рока са оружјем или без оружја.

Територијални орган пре упућивања регрута на служење војног рока са оружјем или без оружја упутиће регрута на лекарске прегледе и испитивања, ако лекарски прегледи нису извршени у прописаном року.

Уколико регрут буде оглашен способним за војну службу, територијални орган одредиће му род, службу и војноевиденционалну специјалност (ВЕС) и упутити га у Војску Србије у наредном упутном року.

Територијални орган из става 3. овог члана код којег се лице води у евиденцији, одредиће дужину трајања војног рока, с тим да се два дана проведена у цивилној служби рачунају као један дан проведен у војној служби.

Лице из става 1. овог члана не може се више позвати на приговор савести.

## Члан 24.

Регрут коме је одобрено вршење цивилне службе, а који је поднео захтев за отпуст из држављанства Републике Србије и о томе обавестио територијални орган, не позива се на извршење цивилне службе док се не донесе решење по том захтеву.

Изузетно од става 1. овог члана, на вршење цивилне службе позива се регрут који је поднео захтев за отпуст из држављанства Републике Србије уколико у тој календарској години навршава 27 година.

Организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за решавање о отпусту из држављанства Републике Србије дужна је да за регрута из става 1. овог члана који је поднео захтев у календарској години у којој навршава 27 година, захтев решава без одлагања и решење достави територијалном органу код којег се регрут води у евиденцији.

## Члан 25.

Лицу у цивилној служби прекида се цивилна служба:

- 1) ако се утврди постојање околности из члана 5. овог закона;
- 2) ако је за време вршења цивилне службе оцењен привремено неспособним или неспособним за рад;
- 3) ако неоправдано изостане из цивилне службе три дана непрекидно или пет дана са прекидима;
- 4) због повреде радне дужности утврђене коначном одлуком одговорног лица организације или установе и по окончаном дисциплинском поступку покренутог ради утврђивања одговорности за неизвршење радних дужности у току вршења цивилне службе;

5) ако је учинио радњу противну разлозима приговора савести или је изазвао дисциплинску или материјалну повреду дужности (туча, употреба хладног или ватреног оружја, конзумирање алкохола и опојних дрога, уништавање имовине и др.).

Ради провере оцене способности за рад из става 1. тачка 2) овог члана може се ангажовати надлежна војна здравствена установа.

Дисциплински поступак покренут против лица у цивилној служби из става 1. тачка 4) овог члана води комисија коју одреди одговорно лице.

Решење о прекиду цивилне службе из става 1. тач. 1) до 5) овог члана доноси Првостепена комисија и о томе обавештава организацију или установу и територијални орган у чијој се евиденцији води лице у цивилној служби.

Лице из става 1. тач. 1), 3), 4) и 5) овог члана упућује се на служење војног рока без оружја у јединицу Војске Србије.

## Члан 26.

По захтеву овлашћеног лица ресорног министарства може се прекинути вршење цивилне службе лицу научном раднику истраживачу (ради учешћа у научноистраживачким и развојним пројектима од посебног значаја за Републику Србију), врхунском спортисти и члану репрезентације Републике Србије (ради учешћа на светским, олимпијским и европским такмичењима) и уметнику (ради учешћа на манифестацијама од интереса за Републику Србију), док трају разлози, а најкасније до краја јуна календарске године у којој регрут навршава 27 година.

Захтев из става 1. овог члана подноси се Министарству одбране.

## Члан 27.

Цивилна служба се прекида по захтеву лица у цивилној служби:

- 1) ако буде оцењено привремено неспособним за рад;
- 2) због смрти или тешке болести члана породице (супружник, деца рођена у браку, ванбрачној заједници, усвојена или узета на издржавање и сродници у правој линији под условом да живе у заједничком домаћинству);

3) због елементарних непогода и других несрећа којим би његова породица била доведена у тежак положај, услед његовог одсуства;

4) ако тражи да војну обавезу настави служењем војног рока са оружјем или без оружја.

Лице у цивилној служби се може упутити надлежној медицинској установи ради оцене способности за вршење цивилне службе на лични захтев, по налогу одговорног лица организације или установе или по захтеву Првостепене комисије.

Цивилна служба прекида се решењем Првостепене комисије из разлога утврђеног у ставу 1. тачке 1) овог члана, када је код лица у цивилној служби на-



стала промена здравственог стања која утиче на његову способност за цивилну службу, с тим да прекид може трајати најдуже две године.

Ако је цивилна служба прекинута из разлога утврђених у ставу 1. тачке 3) овог члана, прекид цивилне службе може трајати најдуже до шест месеци од дана прекида службе.

#### Члан 28.

Против решења о одлагању и прекиду цивилне службе, може се изјавити жалба Другостепеној комисији, у року од осам дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

За време трајања поступка по жалби против решења о прекиду цивилне службе, лице у цивилној служби наставља да врши цивилну службу.

Другостепена комисија доноси решење по жалби у року од осам дана од дана пријема жалбе.

Против решења из става 4. овог члана може се покренути управни спор.

#### Премештај лица у цивилној служби

##### Члан 29.

Цивилна служба се врши у организацији или установи у месту које је одређено позивом за извршење цивилне службе.

Лице у цивилној служби, у току вршења цивилне службе, може се преместити у другу организацију или установу:

1) када надлежна здравствена установа утврди да је место на којем извршава радне задатке штетно по његово здравље;

2) ако у току вршења цивилне службе промени место пребивалишта;

3) у случају раскида уговора између Министарства одбране и организације или установе, односно када организација или установа престану са радом;

4) ако организација или установа изгуби статус из члана 2. став 1. тачка 2) овог закона.

Решење о премештају доноси територијални орган Министарства одбране.

#### IV. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ У ЦИВИЛНОЈ СЛУЖБИ

##### Члан 30.

Министарство одбране расписује јавни позив за учешће у поступку избора организација или установа у којима ће се вршити цивилна служба.

Организације или установе из члана 2. став 1. тачка 2) овог закона подносе ресорном министарству захтев за доношење решења по основу којег се у њима врши цивилна служба.

У захтеву се наводе: подаци о организацији или установи; делатности и послови које обављају; број лица која се могу ангажовати у цивилној служби (на годишњем нивоу и по упутним роковима); опис послова и задатака на којим би се ангажовала лица у цивилној служби; пожељне квалификације лица у ци-

вилној служби и други значајни подаци за обављање послова у цивилној служби.

Ресорно министарство захтев са потребним доказима и мишљењем о оправданости захтева доставља Министарству одбране.

Министар одбране решењем одређује организацију или установу у којима се врши цивилна служба.

Међусобна права и обавезе организације или установе у којој се врши цивилна служба и Министарства одбране уређују се уговором.

#### Права и обавезе лица у цивилној служби

##### Члан 31.

Лице упућено у цивилну службу има право на редовно одсуство у трајању од 10 дана, рачунајући и нерадне дане.

За изузетно залагање у раду и остварене резултате, лице у цивилној служби може се наградити одсуством у укупном трајању до седам дана.

Лице упућено у цивилну службу има право на ванредно одсуство због приватних послова у трајању до пет дана и то у случају: склапања брака, рођења детета, смрти или теже болести члана породичног домаћинства, полагања испита, отклањања последица елементарних непогода у породичном домаћинству, као и у другим случајевима за које одговорно лице оцени да су оправдани.

Ванредно одсуство због приватних послова може бити више пута одобрено, с тим да се време проведено на тим одсуствима дужим од пет дана рачуна као време редовног одсуства, осим ако је то одсуство одобрено због смрти члана породичног домаћинства.

Решење о коришћењу редовног, наградног или ванредног одсуства доноси одговорно лице организације или установе, односно лице које он овласти.

Редовно, наградно и ванредно одсуство не могу се користити на крају вршења цивилне службе нити се по тој основи може скраћивати време вршења цивилне службе.

Лицу у цивилној служби за свако добровољно давање крви припада право на два дана одсуства, изузимајући дан давања крви.

##### Члан 32.

Лицу у цивилној служби у току вршења службе, може се одобрити путовање у иностранство за време редовног или наградног одсуства.

Захтев са потребним доказима подноси се Министарству одбране 30 дана пре дана путовања у иностранство.

Условне, начин и поступак за путовање у иностранство лица у цивилној служби прописује министар одбране.

##### Члан 33.

Ако лице упућено на цивилну службу сматра да се у вршењу цивилне службе према њему поступа на недостојан, нехуман или понижавајући начин, може поднети писани приговор Првостепеној комисији.

О упућивању приговора Првостепеној комисији и разлозима за подношење приговора, лице из става 1. овог члана обавештава одговорно лице у организацији или установи.

Првостепена комисија је дужна да у року од 15 дана размотри приговор из става 1. овог члана и предузме одговарајуће мере, ради утврђивања и превазилажења разлога приговора.

Решење по приговору Првостепена комисија доставља лицу које је уложило приговор и организацији или установи у којој врши цивилну службу, у року од осам дана од дана доношења.

Против решења Првостепене комисије може се изјавити жалба Другостепеној комисији у року од осам дана од дана пријема решења.

Решење Другостепене комисије је коначно у управном поступку.

#### Члан 34.

Лице упућено на цивилну службу за време вршења цивилне службе има право на:

1) накнаду у висини од 50% новчаних примања која припадају војнику који се налази на одслужењу војног рока;

2) накнаду трошкова превоза од места становања до организације или установе према прописима који важе за остала запослена лица;

3) исхрану или накнаду трошкова исхране ако није обезбеђена исхрана у организацији или установи (као и за остала лица у организацији или установи);

4) заштиту безбедности и здравља на раду.

Лице у цивилној служби има право и на здравствено заштиту, здравствено осигурање и права услед повреде на раду.

#### Члан 35.

Лице у цивилној служби подлеже дисциплинској одговорности.

Под повредама дужности и обавеза као основе за утврђивање дисциплинске одговорности сматра се:

1) учестало кашњење, ранији одлазак и напуштање организације или установе у току радног времена без одобрења одговорног лица;

2) неоправдан изостанак један дан;

3) неодговорно и несавесно обављање радних задатака;

4) немаран и штетан однос према средствима за обављање радних задатака;

5) долазак у организацију или установу у стању алкохолисаности или под дејством опијата и довођење у то стање за време обављања радних задатака;

6) непристојно и насилничко понашање према лицима у организацији или установи односно према одговорном лицу.

Дисциплински поступак против лица у цивилној служби покреће одговорно лице у организацији или установи. Дисциплински поступак против лица у цивилној служби спроводи комисија коју одређује одговорно лице. Један члан комисије мора бити из саста-

ва Првостепене комисије која је лице упутила у цивилну службу.

Ако лице у цивилној служби изврши само једну од повреда дужности и обавеза из става 2. тач. 1) до 6) овог члана, одговорно лице може му изрећи меру „опомена“ као упозорење и о томе обавестити Првостепену комисију.

#### Члан 36.

Лицу у цивилној служби за време вршења цивилне службе забрањено је организовање и учествовање у штрајку.

Сви подаци о организацији или установи, осим података који су по прописима доступни јавности, сматрају се пословном, односно службеном тајном.

Лице у цивилној служби је дужно да податке који се чувају као тајна, а које је сазнао, чува у току и након извршења цивилне службе.

Лицу у цивилној служби за време вршења цивилне службе мирују права и обавезе из радног односа и не може бити запослен, нити обављати послове ван радног односа у складу са законом.

#### Члан 37.

Лице упућено у цивилну службу ради на пословима и задацима које му одреди одговорно лице у складу са потребама организације или установе, при чему стручна спрема и занимање лица у цивилној служби нису обавезујући критеријум.

Лице упућено у цивилну службу обавља радне задатке у складу са радним временом организације или установе. Радно време лица у цивилној служби је осам часова у радне дане односно, 40 часова седмично.

Када то захтева природа вршења делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршење одређеног посла у утврђеним роковима, одговорно лице може лицу у цивилној служби извршити прерасподелу радног времена у складу са законом којим се уређује рад.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, а у случају прописаном у члану 20. став 1. овог закона, радно време се продужава до извршења задатака и послова, односно отклањања последица елементарних непогода.

Одговорно лице обезбедиће прерасподелом радног времена надокнаду времена ангажовања лица на спречавању настајања и отклањања последица елементарних непогода.

#### Права и обавезе организације или установе

#### Члан 38.

Организација или установа у којој се врши цивилна служба дужна је да лицу у цивилној служби обезбеди права прописана у члану 34. овог закона.

Организација или установа у којој се врши цивилна служба дужна је да лицу у цивилној служби обезбеди рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду, заштиту личног интегритета, као и друге обли-

ке заштите, у складу са законом и општим актом организације или установе.

Организација или установа у којој се врши цивилна служба дужна је да по захтеву територијалног органа Министарства одбране лице у цивилној служби упути на обуку за обављање послова цивилне заштите.

Лице у цивилној служби не може обављати послове возача и руковоаца грађевинских и других машина, нити послове обезбеђења у организацији или установи у којој врши цивилну службу.

#### Члан 39.

Одговорно лице организације или установе дужно је да о промени статуса, делатности и другим променама у организацији или установи од значаја за цивилну службу, одмах обавести Центар за цивилну службу.

#### Обавеза вођења евиденције

#### Члан 40.

Одговорно лице организације или установе, односно лице које оно овласти дужно је да обезбеди вођење евиденције о лицу у цивилној служби, која садржи документа из територијалног органа Министарства одбране и документа која се формирају у организацији или установи.

Вођење евиденције прописује се упутством о вођењу евиденције које доноси министар одбране.

#### Обука лица у цивилној служби

#### Члан 41.

За време вршења цивилне службе, лице у цивилној служби се обучава за обављање радних задатака који су у делокругу организације или установе, као и за обављање послова цивилне заштите.

Обука за обављање радних задатака у организацији или установи обухвата стручно оспособљавање за извршење послова које реализује организација или установа од интереса за одбрану земље.

Обука за обављање послова цивилне заштите обухвата стручно оспособљавање за извршавање задатака заштите и спасавања људи, материјалних и других добара у случају природних несрећа и елементарних непогода, техничко-технолошких удеса, односно у случају ратних дејстава и последица тих дејстава.

Програм, поступак и начин организовања и извођења обуке за послове цивилне заштите у трајању од најмање 14 дана, односно најмање 84 наставна часа, као и друга питања од значаја за обуку, на предлог органа надлежног за послове цивилне заштите, прописује министар одбране.

Обука за обављање послова цивилне заштите се по правилу изводи у месту вршења цивилне службе. Ако у месту вршења цивилне службе не постоје услови за организовање и извођење обуке, лица у цивилној служби се упућују на територију локалне самоуправе где постоје услови за организовање и извођење обуке уз накнаду трошкова превоза или обезбеђења смештаја и исхране.

Лице у цивилној служби које се не оспособи за послове цивилне заштите упућује се поново на обуку у првом наредном термину.

#### Контрола вршења цивилне службе

#### Члан 42.

Организација или установа у којој се врши цивилна служба дужна је да одреди овлашћено лице за контролу рада и понашања лица у цивилној служби и о томе обавести Првостепену комисију.

Одговорно лице из става 1. овог члана је дужно да једанпут месечно извештава Првостепену комисију о понашању и залагању лица у цивилној служби.

#### Члан 43.

Центар за цивилну службу и комисије за цивилну службу су дужни да врше контролу лица у цивилној служби и контролу организација или установе у којима се врши цивилна служба.

У случају одступања од одредаба овог закона, Центар за цивилну службу предузима мере из своје надлежности у складу са законом.

#### V. РЕЗЕРВНИ САСТАВ

#### Члан 44.

Лице које је извршило цивилну службу, даном отпуста из организације или установе постаје лице у резервном саставу и уводи се у евиденцију резервног састава.

Резервни састав обухвата резервни састав цивилне заштите и резервни састав других снага одбране.

Резервни састав цивилне заштите и резервни састав других снага одбране чине лица која су војну обавезу регулисала извршењем цивилне службе и која су оцењена способним за рад.

У резервном саставу цивилне заштите и резервном саставу других снага одбране су лица која имају распоред и нераспоређена лица.

Распоређени припадници резервног састава су лица којима је одређен распоред у цивилној заштити, односно другим снагама одбране.

О нераспоређеним припадницима резервног састава води се прописана евиденција у територијалном органу Министарства одбране.

#### Члан 45.

Обавезе лица у резервном саставу настају од дана отпуштања из цивилне службе, односно од дана када је обавеза цивилне службе регулисана на други начин и трају до краја календарске године у којој лице (мушкарац) навршава 60 година.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на вежбу се не позива самохрани родитељ ако има дете млађе од 15 година.

У случају ванредног или ратног стања, председник Републике може одлучити да се лице коме је изтекла цивилна служба по овом закону непосредно по извршењу цивилне службе задржи у цивилној служби као лице у резервном саставу.

## Члан 46.

Лице у резервном саставу може бити позивано на обуку и вежбе цивилне заштите и других снага одбране (у даљем тексту: вежбе).

Лице у резервном саставу може бити ангажовано на вежби највише до 90 дана у току календарске године.

Обавеза у резервном саставу извршава се и учењем на вежбама, курсевима и другим облицима цивилне обуке и извршавањем других дужности прописаних овим и другим законима, а у случају ванредног или ратног стања, односно ванредне ситуације изазване елементарним непогодама и другим несрећама ступањем у јединице цивилне заштите, ангажовањем у цивилној заштити и извршавањем одређених дужности и послова у другим снагама одбране.

Изузетно, за време ванредног или ратног стања, председник Републике може одлучити да се ангажују:

1) лица у резервном саставу која су завршила вежбу у трајању прописаном одредбом става 2. овог члана;

2) лица у резервном саставу која су навршила године живота из члана 45. став 1. овог закона.

## Члан 47.

На захтев лица у резервном саставу вежба се одлаже односно прекида:

1) ако је болесно (до наредног позивања по његовом оздрављењу);

2) ако је из његовог домаћинства у исто време позиван други члан домаћинства или се већ налази на служењу војног рока (док се он не врати);

3) ако у време вежбе полаже испите и ако би одласком на вежбу било спречено да заврши школску годину (док такав разлог постоји);

4) ако се у време вежбе налази на припремама ради учешћа на европским и светским спортским такмичењима и олимпијским играма;

5) ако учествује у међународним научним, истраживачким и уметничким манифестацијама или треба да обавља послове који су од изузетног значаја за Републику Србију (док манифестације и послови трају);

6) ако би услед смрти или тешке болести у домаћинству, односно услед елементарне непогоде, домаћинство било доведено у тежак материјални или социјални положај његовим одласком на вежбу (док такво стање у домаћинству траје);

7) ако је непосредно пред одлазак или у време одласка на вежбу наступила смрт у домаћинству или у породици (до наредног позивања на вежбу);

8) и из других оправданих разлога, у складу са овим законом.

Ако у месту у којем борави лице у резервном саставу влада заразна болест, вежба се том лицу одлаже док заразна болест траје.

Изузетно, лицу у резервном саставу вежба се може одложити због неодложних потреба службе ако то затражи надлежни државни орган, привредно дру-

штво, друго правно лице и предузетник код којег је то лице запослено (док таква потреба постоји).

Регистрованом пољопривреднику и другом лицу које самостално обавља привредну делатност, вежба која траје дуже од три дана може се одложити због неодложних радова, ако у његовом домаћинству нема другог члана способног за привређивање.

Захтев за одлагање вежбе подноси се територијалном органу код којег се лице у резервном саставу води у евиденцији.

Ако се одлагање или прекид затражи због разлога наведених у ставу 1. тач. 1), 4), 5) и 6) овог члана, захтев се може поднети и када настане разлог за одлагање вежбе.

## Члан 48.

Лицима у резервном саставу саопштава се распоред у резервном саставу, у систему цивилне заштите и другим снагама одбране.

Подаци о распореду у резервном саставу се посебно штите као тајни подаци, у складу са законом.

## Члан 49.

Позивање лица у резервном саставу врши се на основу Плана обучавања и Плана извођења вежби, а изузетно и по неодложној потреби.

Ради извођења вежби и оспособљавања у јединицама цивилне заштите и другим снагама одбране, лица у резервном саставу се позивају на основу прописа о цивилној заштити и захтева надлежног органа цивилне заштите, односно надлежног органа.

Јединица, односно орган цивилне заштите, захтев за позивање лица у резервном саставу доставља територијалном органу Министарства одбране код којег се лице води у евиденцији, најкасније 60 дана пре дана одређеног за јављање тих лица у јединицу, односно службу цивилне заштите.

Територијални орган Министарства одбране код којег се лице у резервном саставу води у евиденцији, позив доставља најкасније 30 дана пре утврђеног дана јављања за вежбу.

У условима ванредног или ратног стања, елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа, позивање лица у резервном саставу врши се без временског ограничења.

## Члан 50.

Лице у резервном саставу, захтев за одлагање вежбе подноси територијалном органу, у року од осам дана од дана пријема позива.

Ако одлагање вежбе због неодложних потреба службе тражи државни орган, привредно друштво, друго правно лице и предузетник код кога је запослено позвано лице у резервном саставу, уз захтев за одлагање вежбе прилаже доказ о неопходности ангажовања лица.

Ако одлагање вежбе тражи пољопривредник због неодложних пољопривредних радова, уз захтев прила-

же доказ да је регистрован пољопривредник и потврду надлежног органа јединице локалне самоуправе да у његовом домаћинству нема другог члана способног за обављање тих пољопривредних радова у време трајања вежбе на коју је позван.

Решење о одлагању вежбе доноси територијални орган и примерак решења доставља органу цивилне заштите или органу где подносилац захтева има распоред.

#### Члан 51.

Обавеза у резервном саставу престаје лицу у резервном саставу:

- 1) по истеку календарске године, у којој је навршио 60 година;
- 2) ако је оцењен неспособним за рад;
- 3) ако му престане држављанство Републике Србије;
- 4) његовом смрћу.

#### Накнаде за вршење службе у резервном саставу

#### Члан 52.

Лице у резервном саставу које је позвано у вези са вршењем службе у резервном саставу има право на накнаду трошкова за превоз средствима јавног саобраћаја од места пребивалишта до места јављања за извршење службе у резервном саставу.

#### Члан 53.

Лицу у резервном саставу које је у радном односу, а позвано је у вези са вршењем службе у резервном саставу, за време вршења те обавезе припада накнада у висини просечне зараде у претходна три месеца пре позивања, осим ако то посебним законом није другачије одређено.

Лицу у резервном саставу које самостално обавља регистровану привредну или другу професионалну делатност за време вршења службе у резервном саставу припада накнада у висини основице од које плаћа допринос за обавезно сопствено социјално осигурање.

Лицу у резервном саставу које није запослено или које самостално не обавља регистровану привредну или другу професионалну делатност, регистрованом пољопривреднику, као и лицу у резервном саставу које прима пензију или новчану накнаду због привремене незапослености, за време вршења службе у резервном саставу ради које је позвано, припада новчана накнада у износу који пропише Влада.

#### Члан 54.

Накнаде предвиђене одредбама чл. 52. и 53. овог закона исплаћују се лицима позваним ради вежбе цивилне заштите на терет средстава којима располаже надлежни орган цивилне заштите.

Лицу у резервном саставу које је позвано на вежбу припадају и бесплатна исхрана и смештај ако вежба траје дуже од осам часова.

## VI. ЕВИДЕНЦИЈА, НАДЗОР И ФИНАНСИРАЊЕ ЦИВИЛНЕ СЛУЖБЕ

### Евиденција

#### Члан 55.

Евиденцију о лицима у цивилној служби и резервном саставу води Министарство одбране.

Лице у цивилној служби и резервном саставу води се у евиденцији према месту пребивалишта.

Евиденцију лица у резервном саставу које борави у иностранству дуже од једне године води и дипломатско-конзуларно представништво.

Начин вођења евиденције о цивилној служби и образац књижице за цивилну службу прописује министар одбране.

#### Члан 56.

Државни органи, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе, привредна друштва, друга правна лица и предузетници, дужни су да на захтев територијалног органа доставе тражене податке у вези са извршавањем цивилне службе и одговорни су за тачност и ажурност датих података.

#### Члан 57.

Лицу у цивилној служби се издаје књижица за цивилну службу којом лице доказује извршење цивилне службе и свој идентитет у току вршења службе.

Лицу распоређеном у јединицу цивилне заштите или у друге снаге одбране издаје се посебна легитимација у складу са прописима о цивилној заштити.

#### Члан 58.

Лице у цивилној служби и лице у резервном саставу дужно је да у року од осам дана од дана настале промене територијалном органу код којег се води у евиденцији пријави:

- 1) повратак са извршења цивилне службе;
- 2) промену становања (нову адресу);
- 3) промену пребивалишта;
- 4) сваку промену здравственог стања значајну за способност за рад;
- 5) врсту и место обављања регистроване самосталне или предузетничке делатности, односно друге професионалне делатности;
- 6) губитак књижице за цивилну службу;
- 7) упис или обнову школске године;
- 8) и друге податке од значаја за извршавање цивилне службе.

### Надзор

#### Члан 59.

Инспекцијски надзор над применом овог закона врши Инспекторат одбране у складу са Законом о одбрани и прописима који се односе на инспекцијски надзор.

#### Члан 60.

Плаћање таксе на поднеске у вези са вршењем цивилне службе регулише се у складу са законом.

**Финансирање цивилне службе**

## Члан 61.

Средства за финансирање цивилне службе се обезбеђују у буџету Републике Србије и организацији или установи у којој се врши цивилна служба.

**VII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ**

## Члан 62.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара или казном затвора до 60 дана казниће се за прекршај регрут, лице у цивилној служби и лице у резервном саставу ако се, супротно овом закону, без оправданог разлога не одазове позиву територијалног органа у време и место који су назначени у појединачном позиву – за цивилну службу, лекарске и друге прегледе, као и за вежбу или другу обуку у резервном саставу која се признаје као извршене цивилне вежбе.

## Члан 63.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара или казном затвора до 60 дана казниће се за прекршај лице у цивилној служби ако, супротно овом закону, без оправданог разлога напусти цивилну службу, обуку и вежбу за време њеног трајања или ако открије пословну, односно службену тајну.

## Члан 64.

Новчаном казном од 10.000 до 40.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај регрут, лице у цивилној служби и лице у резервном саставу:

1) ако намерно или крајњом непажњом начини материјалну штету организацији или установи у којој врши цивилну службу немарним и штетним односом према средствима за обављање радних задатака (члан 35. став 2. тачка 4) овог закона);

2) ако се неодговорно и насилнички понаша према одговорном лицу или запосленима у организацији или установи (члан 35. став 2. тачка 6) овог закона);

3) ако организује, припрема и учествује у штрајку (члан 36. став 1. овог закона);

4) ако у прописаном року не пријави територијалном органу код којег се води у војној евиденцији настале промене из члана 58. овог закона;

## Члан 65.

Новчаном казном од 45.000 до 450.000 динара казниће се организација или установа када се утврди да за време трајања цивилне службе није обезбедила услове за извршење цивилне службе или није обезбедила права која припадају лицу за време вршења цивилне службе (члан 38. ст. 1. и 2. овог закона).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у организацији или установи новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

## Члан 66.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се организација или установа када се утврди да се за време трајања цивилне службе, супротно овом

закону, према лицу у цивилној служби поступало на недостојанствен, нехуман или понижавајући начин.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у организацији или установи новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

**VIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

## Члан 67.

Лице које се налази у цивилној служби даном ступања на снагу овог закона, наставља да врши цивилну службу у складу са одредбама прописа по којима је упућено.

Поступак по изјављеном приговору савести који није окончан, окончаће се по одредбама овог закона.

Регрут који је поднео захтев за цивилну службу, а регрутна комисија га је оценила способним или ограничено способним за војну службу, упућује се у цивилну службу као способан за рад.

Лице које је извршило цивилну службу у организацији или установи пре ступања на снагу овог закона уводи се у евиденцију резервног састава цивилне заштите и других снага одбране у територијалном органу Министарства одбране.

## Члан 68.

Прописи за извршење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

## Члан 69.

Појединачне акте потребне за спровођење овог закона донеће министар одбране, односно лице које он овласти у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

## Члан 70.

До доношења посебног закона, Министарство одбране финансираће трошкове лица у цивилној служби који обавезу извршавају у јединицама и службама цивилне заштите, спасавања, осматрања, обавештавања и узбуњивања.

## Члан 71.

Уговори између Министарства одбране и организација или установа у којима се врши цивилна служба остају на снази до склапања нових уговора у складу са одредбама овог закона.

## Члан 72.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: одредбе Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02, „Службени лист СЦГ“, бр. 7/05 и 44/05 и „Службени гласник РС“, број 116/07) и Уредбе о вршењу војне обавезе („Службени лист СРЈ“, бр. 36/94 и 7/98, „Службени лист СЦГ“, бр. 37/03 и 4/05 и „Службени гласник РС“, бр. 6/07 и 86/07), у делу који се односи на цивилну службу.

## Члан 73.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

509.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

### У К А З

#### о проглашењу Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије

Проглашава се Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 175  
У Београду, 28. октобра 2009. године  
Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

### З А К О Н<sup>5</sup>

#### о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије

##### I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

###### Члан 1.

Овим законом уређују се употреба и припрема Војске Србије и других снага одбране за учешће у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, права и обавезе надлежних органа и учесника у тим операцијама, финансирање трошкова учешћа и друга питања за извршавање мисија и задатака у очувању безбедности и мира у свету и пружању хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама.

На све што непосредно није уређено овим законом примењују се прописи о одбрани, цивилној заштити и Војсци Србије и закључени међународни уговори у области безбедности, одбране и војне сарадње, као и прописи којима се уређује надлежност и рад других снага одбране.

###### Члан 2.

Мултинационалне операције ван граница Републике Србије (у даљем тексту: мултинационалне операције), у смислу овог закона, обухватају мисије и задатке у очувању националне, регионалне и глобалне безбедности и мира у свету, и то:

- 1) операције очувања, одржавања и изградње мира у свету;
- 2) операције спречавања сукоба и успостављања мира;
- 3) заједничке одбрамбене операције у складу са прописима о одбрани;

<sup>5</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

4) операције пружања помоћи у отклањању последица међународног тероризма и терористичких напада већих размера;

5) учествовање у хуманитарним операцијама у случају природних, техничко-технолошких и еколошких несрећа већих размера и пружање помоћи у кризним ситуацијама.

Друге снаге одбране, у смислу овог закона, су послени у Министарству одбране, Министарству унутрашњих послова и другим органима државне управе, особље цивилне заштите и лица која се могу ангажовати на пословима пружања помоћи у оквиру мултинационалних операција, односно пружању хуманитарне помоћи угроженим државама у кризним ситуацијама, као и материјални потенцијал Републике Србије.

Под хуманитарним операцијама, у смислу овог закона, сматра се ангажовање припадника Војске Србије и других снага одбране на отклањању и ублажавању последица природних катастрофа, техничко-технолошких несрећа и других несрећа које обимом и интензитетом угрожавају здравље и животе људи, материјална добра и животну средину, а које није могуће отклонити ангажовањем органа државе на чијој је територији догађај настао.

###### Члан 3.

Упућивање Војске Србије и других снага одбране у мултинационалне операције заснива се на следећим принципима:

- 1) да је учешће припадника Војске Србије и других снага одбране у конкретној операцији у складу са Уставом Републике Србије и међународним правом;
- 2) да је учешће припадника Војске Србије и других снага одбране у складу са националним безбедносним и одбрамбеним интересима Републике Србије;
- 3) да се активности Војске Србије и других снага одбране у вези са учешћем у мултинационалним операцијама у јавности објективно представљају;
- 4) да је обезбеђена адекватна правна заштита учесника у мултинационалним операцијама и поштовање уговорних обавеза у погледу процена безбедносних ризика.

###### Члан 4.

Обавезе које је Република Србија преузела закљученим међународним уговорима у области безбедности, одбране и војне сарадње извршавају се у складу с тим уговорима и актима донетим за њихово спровођење.

Извршење обавеза из става 1. овог члана обезбеђују Влада и Министарство одбране, у складу са прописима о одбрани, односно надлежни органи према овлашћењима из закључених међународних уговора.

###### Члан 5.

Припадници Војске Србије се могу ангажовати у мултинационалним операцијама и учествовати у ак-

тивностима из члана 2. став 1. овог закона и дужни су да поступају у складу са Уставом Републике Србије, законом, одлукама надлежних органа, принципима међународног права о употреби силе и правилима ангажовања донетим за конкретну мултинационалну операцију.

Припадници других снага одбране, у складу са потребама, могу се ангажовати у мултинационалним операцијама из члана 2. став 1. овог закона и дужни су да поступају у складу са законом, одлукама надлежних органа и принципима и правилима међународног хуманитарног права.

#### Члан 6.

Статус припадника Војске Србије ангажованих у мултинационалним операцијама из члана 2. став 1. овог закона уређује се у складу са овим законом и прописима којима је уређена служба у Војсци Србије.

Статус припадника других снага одбране у мултинационалним операцијама из члана 2. став 1. овог закона уређује се у складу са овим законом, прописима о цивилној заштити и прописима о државним службеницима.

## II. ПРИПРЕМА И УПУЋИВАЊЕ У МУЛТИНАЦИОНАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ И ПОВЛАЧЕЊЕ ИЗ МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ ОПЕРАЦИЈА

#### Члан 7.

О употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама одлучује се на основу Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама (у даљем тексту: Годишњи план употребе), којим се одређују њихове мисије и задаци.

Годишњи план употребе заснива се на:

1) утврђеним безбедносним и одбрамбеним потребама и интересима, у складу са Стратегијом националне безбедности Републике Србије, Стратегијом одбране Републике Србије и Стратегијским прегледом одбране Републике Србије;

2) обавезама које је Република Србија преузела закљученим међународним уговорима у области безбедности, одбране и војне сарадње и цивилне заштите;

3) расположивим материјалним, финансијским и људским ресурсима система одбране.

Годишњи план употребе садржи: назив планираних мисија, односно мултинационалних операција; њихов мандат; преглед мисија, односно мултинационалних операција чије је извршавање у току са оценом стања; циљ који се постиже употребом Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама које се планирају у текућој години; расположиве снаге и материјална и финансијска средства која се могу ставити на располагање ради учествовања у мултинационалним операцијама, као и друге елементе од значаја за одобравање учешћа у мултинационалним операцијама.

Годишњи план употребе припремају:

1) Министарство одбране – за припаднике Војске Србије и запослене у Министарству одбране;

2) Министарство одбране у сарадњи са надлежним министарствима – за запослене у другим органима државне управе, особље цивилне заштите и лица која се могу ангажовати на пословима пружања помоћи у оквиру мултинационалних операција;

3) Министарство унутрашњих послова – за запослене у Министарству унутрашњих послова.

Годишњи план употребе Влади предлажу министар одбране и министар унутрашњих послова.

#### Члан 8.

Народна скупштина разматра и усваја Годишњи план употребе за извршавање планираних мултинационалних операција у текућој години.

Министар одбране и министар унутрашњих послова Народне скупштине представљају делове Годишњег плана употребе из свог делокруга.

Народна скупштина одлучује о учешћу припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама, као и о продужетку времена њиховог ангажовања и повлачењу из мултинационалне операције, на основу усвојеног Годишњег плана употребе.

Изузетно од одредбе става 3. овог члана, Народна скупштина може, у складу са интересима Републике Србије, одобрити употребу и учешће припадника Војске Србије у операцијама из члана 2. став 1. тач. 2), 3) и 5) овог закона које нису предвиђене Годишњим планом употребе, ако се знатно погорша безбедносна или хуманитарна ситуација у свету.

#### Члан 9.

Председник Републике, на основу одлуке Народне скупштине, у складу са законом, одлучује о упућивању припадника Војске Србије у мултинационалне операције, на предлог министра одбране.

Извршавање одлуке из става 1. овог члана, у складу са законом, обезбеђују Министарство одбране и Војска Србије.

#### Члан 10.

Влада, на основу усвојеног Годишњег плана употребе, у складу са законом, одлучује о учешћу и упућивању припадника Министарства унутрашњих послова, особља цивилне заштите и запослених у органима државне управе у мултинационалне операције, продужетку времена њиховог ангажовања и повлачењу из мултинационалне операције, на предлог надлежног министра.

Извршавање одлуке из става 1. овог члана, у складу са законом, обезбеђују надлежна министарства.

Изузетно, Влада може одобрити учешће других снага одбране у хуманитарним операцијама које нису предвиђене Годишњим планом употребе, у случају неодољног отклањања последица природних, техничко-технолошких и еколошких несрећа већих размера, као и пружања помоћи цивилним органима у кризним ситуацијама.



## Члан 11.

Одлуку председника Републике из члана 9. овог закона извршава министар одбране, у складу са законом и прописима о одбрани и Војсци Србије.

Одлуку Владе из члана 10. овог закона извршавају надлежни министри, у складу са законом и прописима којима се уређује надлежност и рад других снага одбране.

## Члан 12.

У мултинационалне операције могу се упућивати само припадници Војске Србије и других снага одбране који су завршили обуку у земљи или иностранству, који су оспособљени за одговарајућу специјалност и који имају одговарајући сертификат о оспособљености за учешће у мултинационалним операцијама.

## Члан 13.

У мултинационалне операције не могу бити упућени војници док се налазе на служењу војног рока, у складу са прописима о војној обавези, односно цивилној служби.

У случају проглашења ратног или ванредног стања, у мултинационалне операције не могу се упућивати припадници Војске Србије до укидања ратног или ванредног стања, осим у мултинационалне операције из члана 2. став 1. тачка 3) овог закона.

У мултинационалне операције из члана 2. став 1. овог закона могу бити упућени припадници активне резерве чија се права и обавезе у вези са учешћем у мултинационалним операцијама уређују уговором.

## Члан 14.

План припрема за учешће у мултинационалној операцији утврђују и спровode:

1) министар одбране – за припаднике Војске Србије;

2) министар унутрашњих послова – за полицијске службенике;

3) надлежни министар – за запослене у органима државне управе.

Критеријуме за избор и начин избора припадника Војске Србије, припадника Министарства унутрашњих послова, особља цивилне заштите и запослених у органима државне управе који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начин издавања сертификата о оспособљености уређује надлежни министар из става 1. овог члана, у складу са захтевима мултинационалне операције.

## Члан 15.

Изабрани припадник цивилне заштите, припадник Министарства унутрашњих послова, државни службеник и намештеник за време које проведе на припремама у земљи и иностранству ради учешћа у мултинационалним операцијама има право на плаћено одсуство у складу са овим законом.

Припаднику Војске Србије и лицу из става 1. овог члана за време припрема и обуке за учешће у мултинационалној операцији припада право и на накнаду

трошкова, у складу са прописима о накнади путних и других трошкова.

Припремање и обучавање за учешће у мултинационалним операцијама припадника Војске Србије обавља се у складу са прописима о одбрани и Војсци Србије.

## Члан 16.

Ако у времену одређеном за спровођење мултинационалне операције дође до нарушавања мандата мисије, озбиљног угрожавања безбедности и одбрамбених интереса Републике Србије, или буду угрожени животи припадника Војске Србије и других снага одбране, или настану неприхватљиви ризици и опасност по њихову безбедност, а Народна скупштина није у могућности да се састане, на основу заједничке процене са надлежним министрима, министар одбране предлаже председнику Републике доношење одлуке о тренутном повлачењу дела или свих припадника Војске Србије, односно других снага одбране и пре окончања активности на коју су упућени.

О одлуци из става 1. овог члана, без одлагања обавештавају се председник Народне скупштине и председник Владе.

## Члан 17.

Влада, на крају буџетске године, усваја Извештај о извршавању Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама и подноси га Народној скупштини.

Извештај из става 1. овог члана припремају:

1) Министарство одбране – за припаднике Војске Србије и запослене у Министарству одбране;

2) Министарство одбране у сарадњи са надлежним министарствима – за запослене у другим органима државне управе, особље цивилне заштите и лица која се могу ангажовати на пословима пружања помоћи у оквиру мултинационалних операција;

3) Министарство унутрашњих послова – за запослене у Министарству унутрашњих послова.

Извештај из става 1. овог члана обавезно садржи: податке о карактеру мултинационалних операција у којима су учествовали припадници Војске Србије и других снага одбране; преглед структуре ангажованих снага одбране; преглед утрошених средстава по наменама за припремање и извођење операција, односно повлачење из тих операција; анализу стања у зони извођења операција, односно активности и остварених резултата у конкретној операцији и друге податке од значаја за остваривање безбедносних и одбрамбених интереса Републике Србије.

Извештај из става 1. овог члана Влади предлажу министар одбране и министар унутрашњих послова.

Приликом разматрања извештаја из става 1. овог члана, Влада оцењује остварене резултате ради предузимања одговарајућих активности у ангажовању људских и материјалних ресурса у мултинационалној операцији.

Влада Народној скупштини подноси извештај о окончању или превременом завршетку мултинацио-

налне операције и у случају промене њеног мандата или задатка, односно промене других битних околности које утичу на мандат и задатак мултинационалне операције.

Извештај из става 6. овог члана Влада подноси Народној скупштини на првом наредном заседању.

#### Члан 18.

Надлежна министарства и други државни органи дужни су да у оквиру својих надлежности пруже стручну и техничку помоћ за извршавање одобрених мултинационалних операција.

### III. ПОСЕБНА ПРАВА И ОБАВЕЗЕ УЧЕСНИКА У МУЛТИНАЦИОНАЛНИМ ОПЕРАЦИЈАМА

#### Члан 19.

Министарство одбране и Војска Србије су дужни да у сарадњи са надлежним органима организују и координирају све активности у вези са припремама припадника Војске Србије и других снага одбране који се упућују у иностранство ради извршавања одобрених мултинационалних операција.

По усвајању Годишњег плана употребе, Министарство одбране без одлагања обавештава надлежне органе и организације државне управе и органе локалне самоуправе о обавезама из њихове надлежности.

#### Члан 20.

Избор припадника Војске Србије и других снага одбране за обуку и учешће у мултинационалним операцијама врши се у складу са овим законом и прописима о одбрани и Војсци Србије, као и прописима којима се уређује надлежност и рад других снага одбране.

За извршавање мултинационалних операција које захтевају заједничко учешће припадника Војске Србије и припадника Министарства унутрашњих послова ради пружања помоћи у кризним ситуацијама, попуна се врши у складу са споразумом који закључују министар одбране и министар унутрашњих послова.

#### Члан 21.

Министар одбране, односно надлежни министри или лица која они овласте закључују техничке споразуме којима се уређују услови ангажовања припадника Војске Србије и других снага одбране у оквиру мултинационалних операција, ради извршавања закљученог међународног уговора на основу којег се изводи конкретна мултинационална операција.

За време учешћа у мултинационалним операцијама, контролу система командовања и извршавања војних дужности врше овлашћене старешине Војске Србије, у складу са прописима о служби у Војсци Србије и сагласно правилима командовања и контроле које је утврдила међународна организација која реализује мултинационалну операцију.

За свако учешће припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама доносе се правила ангажовања која прописује министар одбране.

#### Члан 22.

Припадници Војске Србије и других снага одбране не могу бити непрекидно дуже од годину дана у мултинационалној операцији, осим у случају здравствене спречености за повратак у земљу, техничких разлога или на основу захтева команданта снага у мултинационалној операцији до завршетка започете активности.

О наступању разлога из става 1. овог члана, надлежни орган је обавезан да обавести Министарство одбране.

#### Члан 23.

О правима и обавезама припадника Војске Србије који су ангажовани у мултинационалним операцијама одлучују овлашћене старешине, у складу са овим законом и прописима о служби у Војсци Србије.

О правима и обавезама припадника других снага одбране који су ангажовани у хуманитарним и другим операцијама одлучују руководиоци органа државне управе, односно правних лица код којих су запослени, у складу са овим законом и прописима о раду.

#### Члан 24.

Припадници Војске Србије и других снага одбране за време учешћа у мултинационалним операцијама имају право на накнаду плате, односно зараде и друга новчана примања у земљи најмање у износу који би остварили да су на служби у Војсци Србије или у радном односу у земљи, као и посебна права у складу са прописима којима је уређена служба у Војсци Србије, односно радни однос и пензијско и инвалидско осигурање.

Поред права из става 1. овог члана, припадници Војске Србије и других снага одбране за време учешћа у мултинационалним операцијама имају право и на увећање плате и друга новчана примања по основима и мерилима које прописује Влада, у складу са овим законом и закљученим међународним уговорима или актима за њихово извршавање.

#### Члан 25.

Припадници Војске Србије и других снага одбране који су ангажовани у мултинационалним операцијама имају право на:

- 1) увећање плате;
- 2) увећан стаж осигурања;
- 3) накнаду трошкова за ризик у служби и додатке за географске и климатске услове;
- 4) накнаду трошкова путовања за једно путовање до места становања и назад за сваких шест месеци проведених у мултинационалној операцији;
- 5) лично осигурање од болести, ризика рањавања, тежих повреда, инвалидитета или смрти које се обезбеђује на терет надлежног министарства за време учествовања у мултинационалној операцији;
- 6) путне трошкове и бесплатан одмор у објектима предвиђеним за одмор и рекреацију по повратку из мултинационалне операције.

Ближе услове и начин остваривања права припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама прописује министар одбране.

#### Члан 26.

Припадници Војске Србије и других снага одбране за време обуке, школовања и вежби у иностранству, ради припрема за учешће у мултинационалним операцијама, имају право на накнаду трошкова према прописима о накнади трошкова за путовање у иностранство.

#### Члан 27.

Припадници Војске Србије и других снага одбране који су упућени у мултинационалне операције обавезни су да:

1) учешћем у мултинационалној операцији штите и промовишу углед Републике Србије;

2) савесно и одговорно извршавају поверене дужности и задатке, поштујући систем руковођења и командовања;

3) поштују правила међународног права о употреби силе и правила хуманитарног права, дајући свој допринос безбедности и миру и спречавању кризне ситуације;

4) носе трошкове у случају самовољног прекида ангажовања у мировној или хуманитарној операцији по општим правилима о накнади штете;

5) подлежу дисциплинској, прекршајној и кривичној одговорности, у складу са законом и закљученим међународним уговорима.

За материјална средства која се користе у мировним и хуманитарним операцијама одговара се по прописима о одговорности лица за штету коју учине у обављању службе.

Учесници у мултинационалним операцијама у вези са коришћењем материјалних средстава која су им поверена имају обавезе које су прописане за буџетске кориснике и кориснике средстава у својини Републике Србије.

#### Члан 28.

Припадници Војске Србије и других снага одбране који се налазе у мултинационалној операцији имају право на:

1) дипломатску и правну помоћ и заштиту;

2) обавезно лично осигурање, у складу са степеном ризика у току извођења мултинационалне операције;

3) мировање радног односа до повратка из мултинационалне операције;

4) накнаду штете у случају последица болести, повреде, рањавања, инвалидитета или смрти у току обављања дужности у мултинационалној операцији.

#### Члан 29.

Припадницима Војске Србије и других снага одбране за време учешћа у мултинационалној операцији забрањено је:

1) обављање привредних и других услужних делатности у иностранству, осим оних које се односе на логистичку подршку заједничких снага;

2) свако мешање у унутрашње послове земље домаћина изван одобреног мандата мисије;

3) самовољно напуштање или прекидање мисије без сагласности надлежних органа;

4) свако друго деловање изван мандата мисије.

#### Члан 30.

Права, обавезе и одговорности припадника Војске Србије, особља цивилне заштите и запослених у органима државне управе који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама уређују се уговором са надлежним министарством.

Пре упућивања у мултинационалну операцију, Министарство одбране са припадником Војске Србије закључује уговор о његовом ангажовању у складу са овим законом.

Лица из става 1. овог члана дужна су да на позив надлежног органа прихвате учешће у мултинационалној операцији у року од три године од дана завршетка обуке, односно добијања сертификата до дана позивања за учешће у мултинационалној операцији, изузев у операцијама из члана 2. став 1. тачка 3) овог закона.

#### Члан 31.

Припадници Војске Србије и других снага одбране дужни су да се по окончању или повлачењу из мултинационалне операције јаве надлежном органу код којег су запослени ради регулисања статуса и права из радног односа.

#### Члан 32.

Време које припадници Војске Србије и других снага одбране проведу у мултинационалним операцијама сматра се службом у Војсци Србије, односно радним односом.

#### Члан 33.

За време учешћа у мултинационалној операцији припадници Војске Србије обављају службу у складу са прописима којима је уређена служба у Војсци Србије, а припадници других снага одбране у складу са прописима струке и специјалности за коју су оспособљени.

Лица из става 1. овог члана извршавају задатке самостално или у оквиру контингента земље партнера, у складу са закљученим међународним уговором за конкретну операцију.

#### Члан 34.

Време које припадник Војске Србије и других снага одбране проведе у мултинационалној операцији рачуна се у стаж осигурања са увећаним трајањем, тако што се сваких 12 месеци ефективно проведених у мултинационалној операцији рачуна као 18 месеци.

Време које припадник Војске Србије и других снага одбране проведе у мултинационалној операцији у

ефективном трајању мањем од 12 месеци рачуна се у стаж осигурања са увећаним трајањем сразмерно увећању из става 1. овог члана.

#### Члан 35.

У случајевима повреде, рањавања, болести, инвалидитета или смрти за време учешћа у мултинационалним операцијама из члана 2. став 1. овог закона, припадници Војске Србије и других снага одбране имају право на накнаду штете и друга права, у складу са законом, закљученим међународним уговорима и прописима о накнади штете који се признају у међународној организацији или институцији под чијим покровитељством се спроводи мултинационална операција.

У случају смрти припадника Војске Србије и других снага одбране у мултинационалној операцији, члановима породице покојника припада накнада за стварне погребне трошкове.

Трошкови из ст. 1. и 2. овог члана падају на терет средстава за извршење Годишњег плана употребе и буџета Републике Србије.

#### Члан 36.

Припадници других снага одбране који учествују у мултинационалној операцији имају право на обавезно осигурање за случај болести, повреде, рањавања, инвалидности или смрти, у складу са прописима о осигурању или закљученим међународним уговором.

Надлежно министарство закључује уговор о осигурању од ризика болести, повређивања, рањавања и смрти за време учешћа у мултинационалној операцији са лицем из става 1. овог члана, пре његовог упућивања у мултинационалну операцију.

Начин остваривања права на осигурање припадника Војске Србије и других снага одбране који се упућују у мултинационалне операције прописује Влада.

### IV. НАЧИН ФИНАНСИРАЊА ТРОШКОВА АНГАЖОВАЊА У МУЛТИНАЦИОНАЛНИМ ОПЕРАЦИЈАМА

#### Члан 37.

Трошкови припреме, учешћа и повратка припадника Војске Србије и других снага одбране из мултинационалних операција, као и обавезе других правних лица у пружању материјалне помоћи у вези са реализацијом хуманитарних операција, финансирају се из буџета Републике Србије.

Влада у оквиру буџета Републике Србије обезбеђује средства за извршење Годишњег плана употребе, односно активности у мултинационалним операцијама.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, средства за финансирање мултинационалних операција из члана 8. став 4. овог закона Влада обезбеђује додатно, у складу са прописима о буџетском систему.

#### Члан 38.

Трошкови из члана 37. став 1. овог закона обухватају:

1) избор припадника Војске Србије и других снага одбране за мисије, обуку, припреме, лекарске пре-

гледе, тестирање, транспортне трошкове, трошкове контроле и остале трошкове према стандардима одбране по врстама средстава, односно активности;

2) набавку технике и опреме;

3) упућивање припадника Војске Србије и других снага одбране у мултинационалне операције;

4) плате и накнаде у складу са важећим прописима;

5) трошкове путовања одласка и повратка у земљу за сваких шест месеци проведених у мултинационалној операцији;

6) поправку и одржавање технике;

7) трошкове осигурања свих учесника и технике која се користи у мултинационалним операцијама;

8) санитарско обезбеђење и транспорт учесника у мултинационалним операцијама који не могу бити збринути у медицинским јединицама оперативне зоне;

9) трошкове лечења у иностранству и земљи и трошкове накнаде штете;

10) укупне трошкове набавке посмртне опреме, организацију сахране лица које је изгубило живот у мултинационалној операцији, припрему службених докумената и социјално збрињавање чланова његове породице;

11) накнаду штете трећим лицима за штету учињену током извођења мултинационалне операције;

12) трошкове боравка у објектима предвиђеним за одмор и рекреацију;

13) трошкове евентуалне правне помоћи;

14) остале специфичне трошкове.

#### Члан 39.

Средства из чл. 37. и 38. овог закона за припаднике Војске Србије обезбеђују се преко Министарства одбране.

Средства из чл. 37. и 38. овог закона за припаднике других снага одбране обезбеђују се у буџету надлежних органа државне управе, односно правних лица чије је учешће у мултинационалним операцијама обухваћено Годишњим планом употребе.

Изузетно од одредаба ст. 1. и 2. овог члана, за операције предвиђене у члану 8. став 4. овог закона средства се обезбеђују из средстава резерве буџета Републике Србије за текућу годину.

#### Члан 40.

Покретне ствари које користе учесници у мултинационалним операцијама обезбеђују се у складу са прописима којима се уређује располагање средствима код буџетских корисника.

Условe и начин прибављања, располагања и коришћења покретних ствари из става 1. овог члана и њихово враћање у земљу прописује Влада.

### V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

#### Члан 41.

Сви започети поступци упућивања припадника Војске Србије и других снага одбране у мултинацио-

налне операције до дана ступања на снагу овог закона, завршиће се у складу са одредбама овог закона.

Захтеви за остваривање права и обавеза учесника упућених у мултинационалне операције до дана ступања на снагу овог закона за које није донета одлука надлежног органа, решаваће се у складу са прописима по којима су стечена, а ако је то за њих повољније, по одредбама овог закона.

#### Члан 42.

Прописи за извршавање овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Прописи донети ради извршавања Закона о учешћу професионалних припадника Војске Србије и Црне Горе, особља цивилне заштите и запослених у органима управе Савета министара у мировним операцијама и другим активностима у иностранству („Службени лист СЦГ“, број 61/04) остају на снази до доношења прописа за извршавање овог закона, осим одредаба које су у супротности са овим законом.

#### Члан 43.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о учешћу професионалних припадника Војске Србије и Црне Горе, особља цивилне заштите и запослених у органима управе Савета министара у мировним операцијама и другим активностима у иностранству („Службени лист СЦГ“, број 61/04).

Даном ступања на снагу овог закона у Закону о одбрани („Службени гласник РС“, број 116/07) у члану 9. став 2. тачка 9) престаје да важи, а у члану 12. став 2. тачка 12) речи: „на основу одлуке Народне скупштине“ бришу се.

#### Члан 44.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

## 510.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

### У К А З

#### о проглашењу Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији

Проглашава се Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 26. октобра 2009. године.

ПР број 178  
У Београду, 28. октобра 2009. године

Председник Републике,  
**Борис Тадић**, с. р.

## З А К О Н<sup>6</sup>

### о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији

#### I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

##### Члан 1.

Овим законом уређују се надлежности, послови, задаци, овлашћења, надзор и контрола Војнобезбедносне агенције (у даљем тексту: ВБА) и Војнообавештајне агенције (у даљем тексту: ВОА), сарадња као и друга питања од значаја за њихов рад.

##### Члан 2.

ВБА и ВОА су органи управе у саставу Министарства одбране који обављају безбедносно-обавештајне послове од значаја за одбрану и део су јединственог безбедносно-обавештајног система Републике Србије.

##### Члан 3.

У обављању послова из своје надлежности, ВБА и ВОА су самосталне.

ВБА и ВОА међусобно сарађују и размењују податке.

Начин и садржај међусобне сарадње и размене података из става 2. овог члана уређује министар одбране.

ВБА и ВОА сарађују и размењују податке са надлежним органима, организацијама, службама и телима Републике Србије, као и са службама безбедности других држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима, утврђеном безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије и потврђеним међународним уговорима.

У свом раду, ВБА и ВОА су политички, идеолошки и интересно неутралне.

##### Члан 4.

ВБА и ВОА имају статус правног лица.

ВБА и ВОА имају своје знакове, симболе и друга обележја и ознаке.

Влада уређује изглед и начин коришћења знакова, симбола и других обележја и ознака из става 2. овог члана, на предлог министра одбране.

#### II. НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ И ОВЛАШЋЕЊА ВБА

##### 1. Надлежности ВБА

##### Члан 5.

ВБА је надлежна за безбедносну и контраобавештајну заштиту Министарства одбране и Војске Србије у оквиру које обавља општебезбедносне, контраобавештајне и остале послове и задатке од значаја за одбрану Републике Србије, у складу са законом и прописима донетим на основу закона.

<sup>6</sup> Објављен у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

## 2. Послови и задаци ВБА

### Члан 6.

У оквиру општебезбедносних послова, ВБА у Министарству одбране и Војсци Србије:

- 1) врши процену безбедносних ризика који могу угрозити њихово функционисање;
- 2) планира, организује и контролише безбедносну заштиту снага, објеката и средстава;
- 3) планира, организује и контролише мере безбедности у реализацији задатака, послова и активности;
- 4) примењује и контролише примену мера заштите тајности података;
- 5) врши безбедносне провере;
- 6) издаје безбедносне сертификате (дозволе и одобрења);
- 7) врши послове из области индустријске безбедности;
- 8) врши послове безбедности информационих система и рачунарских мрежа, система веза и криптозаштите;
- 9) учествује у безбедносној заштити других субјеката система одбране;
- 10) обавља друге општебезбедносне послове и задатке.

У оквиру контраобавештајних послова и задатака, ВБА:

- 1) открива, прати и онемогућава обавештајно деловање, субверзивне и друге активности страних држава, страних организација, група или лица усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 2) открива, прати и онемогућава унутрашњи и међународни тероризам, екстремизам и друге облике организованог насиља усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 3) открива, истражује и документује кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, кривична дела организованог криминала, кривично дело прање новца, као и кривична дела корупције (злоупотреба службеног положаја, трговина утицајем, примање мита и давање мита) и ако нису резултат деловања организоване криминалне групе, унутар Министарства одбране и Војске Србије;
- 4) открива, истражује и документује кривична дела одавање пословне тајне од интереса за одбрану, неовлашћеног приступа заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података, одавање службене тајне и одавање војне тајне;
- 5) планира, организује и спроводи контраобавештајну заштиту тајних података Министарства одбране и Војске Србије;
- 6) планира, организује и спроводи контраобавештајну заштиту Министарства одбране и Војске Србије;
- 7) прикупља, анализира, обрађује и процењује контраобавештајне податке из своје надлежности;

8) обавља и друге контраобавештајне послове и задатке.

Ако су активности и дела из става 2. тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана усмерена према Министарству одбране и Војсци Србије од лица која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА своје активности и мере на плану њиховог откривања, праћења и онемогућавања, односно истраживања и документовања предузима уз обавезну сарадњу са Безбедносно-информативном агенцијом или полицијом, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

Поред послова из ст. 1. и 2. овог члана, ВБА:

- 1) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВБА;
- 2) планира школовање и организује специјалистичке курсеве и центре за обуку својих припадника, врши научна истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;
- 3) сарађује и размењује податке са службама, организацијама и институцијама које се баве пословима безбедности, као и са безбедносним службама других земаља;
- 4) обрађује, проверава, сређује, процењује и штити прикупљене податке и информације од неовлашћеног откривања, давања, мењања, коришћења, губитка или уништавања;
- 5) обезбеђује и штити своје снаге, припаднике и објекте од противправних радњи и претњи;
- 6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;
- 7) обавља безбедносну проверу кандидата за пријем у радни однос у Министарство одбране и на службу у Војску Србије, као и других лица која су од значаја за обављање послова из члана 5. овог закона у сарадњи са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом;
- 8) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;
- 9) обавља и друге послове из своје надлежности.

## 3. Овлашћења ВБА

### *Прикупљање података*

#### Члан 7.

ВБА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

- 1) из јавних извора;
- 2) од физичких и правних лица;
- 3) од државних органа, организација и служби, као и од ималаца јавних овлашћења.

#### Члан 8.

ВБА је овлашћена да прикупља податке од физичких лица само уз њихов претходни пристанак.

Уз писани пристанак физичког лица са којим се разговор обавља, разговор се може звучно и визуелно забележити. Физичко лице потписом на записник оверава добровољност разговора и истинитост и потпуност снимљеног разговора.

Овлашћено службено лице ВБА дужно је да, пре прикупљања података од физичког лица, том лицу покаже службену легитимацију са значком и упозори га да је дужно да чува као тајну сва сазнања о предмету интересовања ВБА.

#### Члан 9.

Државни органи, организације и службе, органи аутономних покрајина, јединице локалне самоуправе, организације које врше јавна овлашћења, Војска Србије и правна лица дужни су да овлашћеним службеним лицима ВБА омогуће увид у регистре, збирке података, електронске базе података и другу службену документацију, осим служби безбедности и полиције са којима се размена података врши у складу са законима којима су уређене службе безбедности и полиција.

Ако подаци из регистара и других збирки података представљају тајни податак, субјекти из става 1. овог члана, осим служби безбедности и полиције, дужни су да омогуће ВБА увид у ове регистре и збирке података, на основу писаног захтева директора ВБА, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

Независно од одредаба из ст. 1. и 2. овог члана, ВБА остварује сарадњу и размењује податке са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом у складу са одредбама закона којима су уређене службе безбедности и полиција.

#### Члан 10.

ВБА је овлашћена да, у оквиру своје надлежности, тајно прикупља податке применом посебних поступака и мера.

#### Члан 11.

ВБА је овлашћена да прикупља податке применом посебних поступака и мера када се подаци не могу прикупити на други начин или је њихово прикупљање у вези са несразмерним ризиком по живот и здравље људи и имовину, односно са несразмерним трошковима.

ВБА прикупљање података применом посебних поступака и мера врши превасходно у превентивне сврхе, односно са циљем да се предупредити претње које су усмерене према Министарству одбране и Војсци Србије.

У случају да постоји могућност избора између више посебних поступака и мера, примениће се мера којом се мање задира у Уставом зајемчена људска права и слободе.

#### Члан 12.

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из надлежности ВБА (у даљем тексту: посебни поступци и мере) су:

- 1) тајна сарадња са физичким лицима;
- 2) оперативни продор у организације, групе и институције;

3) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;

4) тајни увид у евиденције личних и са њима повезаних података, у складу са законом;

5) тајно праћење и надзор лица на отвореном простору и јавним местима уз коришћење техничких средстава;

6) тајни електронски надзор телекомуникација и информационих система ради прикупљања података о телекомуникационом саобраћају и локацији корисника, без увида у њихов садржај;

7) тајно снимање и документовање разговора на отвореном и у затвореном простору уз коришћење техничких средстава;

8) тајни надзор садржине писама и других средстава комуницирања, укључујући и тајни надзор садржаја телекомуникација и информационих система;

9) тајни надзор и снимање унутрашњости објекта, затворених простора и предмета.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 2. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

#### Члан 13.

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 1) до 6) овог закона предузимају се на основу налога директора ВБА или лица које он овласти.

О издатим налозима из става 1. овог члана води се евиденција.

#### Члан 14.

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 7) до 9) овог закона предузимају се на основу писаног и образложеног налога Врховног касационог суда.

Председник Врховног касационог суда одређује судије овлашћене за издавање налога из става 1. овог члана.

Писани предлог за примену посебних поступака и мера из члана 12. тач. 7) до 9) овог закона директор ВБА подноси Врховном касационом суду.

Судија из става 2. овог члана без одлагања, а најкасније у року од 24 сата, доноси акт поводом предлога за примену посебних поступака и мера и доставља га ВБА.

Ако надлежни судија одбије да изда налог за примену посебних поступака и мера, о разлозима одбијања без одлагања обавестиће ВБА која о томе обавештава Биро за координацију служби безбедности.

Предлог из става 3. овог члана, односно налог из члана 13. став 1. овог закона садржи назив посебног поступка и мера које ће се примењивати, податке о лицу, групи и организацији према којима ће се примењивати посебан поступак и мере, разлоге због којих се посебан поступак и мере спроводе, као и место и рок трајања њихове примене.

Предлог и налог за примену посебног поступка и мера представљају тајну. Службена и друга лица која учествују у поступку одлучивања и предузимања посебног поступка и мера дужна су да чувају као тајну све податке које су при томе сазнала.

Након добијања налога суда, директор ВБА издаје налог за примену посебног поступка и мера.

#### Члан 15.

Када разлози хитности то захтевају, а посебно у случајевима унутрашњег и међународног тероризма, директор ВБА може да наложи почетак примене посебних поступака и мера из члана 12. тач. 7) до 9) овог закона, уз претходно прибављену сагласност надлежног судије из члана 14. став 2. овог закона.

Судија из става 1. овог члана, на основу поднетог предлога за примену посебних поступака и мера, доноси акт о наставку примене одговарајућих мера, односно њиховој обустави у року од 24 сата од почетка њихове примене.

Ако надлежни судија не одобри примену посебних поступака и мера у року од 24 сата у складу са ставом 2. овог члана, директор ВБА је дужан да одмах прекине њихову примену и наложи комисијско уништавање прикупљених података, а записник о томе достави надлежном суду из члана 14. став 1. овог закона.

#### Члан 16.

Поштанска, телеграфска и друга јавна предузећа, привредна друштва и лица регистрована за послове телекомуникационих оператора, друге начине преносења информација и послове доставе поштанских пошиљки дужни су да обезбеде услове и да омогуће ВБА примену мера тајног прикупљања података и извршења посебних поступака и мера из члана 12. овог закона и мера из члана 18. став 3. овог закона.

ВБА има право на добијање информација од телекомуникационих оператора о корисницима њихових услуга, обављеној комуникацији, локацији са које се обавља и других података од значаја за резултате примене посебних поступака и мера.

#### Члан 17.

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 1) до 6) овог закона могу се примењивати све док постоје разлози за њихову примену.

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 7) до 9) овог закона, по налогу надлежног судије из члана 14. став 2. овог закона, могу се примењивати шест месеци, а на основу новог предлога могу се продужити још једанпут, најдуже на шест месеци.

#### Члан 18.

Ако подаци прикупљени применом посебних поступака и мера из члана 12. овог закона указују на

припремање или извршење кривичног дела за које се гони по службеној дужности, ВБА о основама сумње обавештава надлежно јавно тужилаштво.

Обавештење из става 1. овог члана не садржи податке о примењеним посебним поступцима и мерама.

ВБА, на основу резултата примене посебних поступака и мера, надлежном тужилаштву може да предложи примену надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и примену других мера за кривична дела организованог криминала, корупције и друга изузетно тешка кривична дела, под условима и на начин прописан законом којим се уређује кривични поступак.

#### Члан 19.

ВБА је овлашћена да у обављању послова и задатака из своје надлежности примењује посебне поступке и мере из члана 12. и мере из члана 18. став 3. овог закона, према запосленима у Министарству одбране и припадницима Војске Србије.

Када ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би посебне поступке и мере из члана 12. тач. 5) до 9) овог закона, као и мере из члана 18. став 3. овог закона требало применити и према другим физичким лицима, дужна је да о томе одмах обавести Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којом заједно утврђује начин даљег поступања.

#### Члан 20.

Овлашћено службено лице ВБА има приступ свим местима ради инсталирања уређаја за примену посебних поступака и мера из члана 12. и мера из члана 18. став 3. овог закона, у складу са налогом надлежног суда.

#### Члан 21.

Приликом примене посебних поступака и мера из члана 12. овог закона, ВБА је овлашћена да користи податке, документа и средства која служе за прикривање идентитета ВБА, идентитета њених припадника и физичких лица са којима је успостављена тајна сарадња.

За намене из става 1. овог члана не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

#### Члан 22.

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВБА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

У обављању послова из своје надлежности, ВБА по потреби предузима и мере прикривања својине над



стварима и правним лицима, као и саме сврхе прикупљања података.

ВБА може уз накнаду тајно да користи услуге физичких и правних лица.

Начин и услове утврђивања накнаде из става 4. овог члана прописује министар одбране, на предлог директора ВБА.

Ради обављања послова из своје надлежности, ВБА може оснивати правна лица и уредити њихов рад на начин који их не доводи у везу са ВБА.

*Овлашћења у откривању, истраживању  
и документовању кривичних дела*

**Члан 23.**

Овлашћено службено лице ВБА у откривању, истраживању и документовању кривичних дела из члана 6. став 2. тач. 3) и 4) и члана 6. став 3. овог закона има следећа овлашћења:

- 1) провера и утврђивање идентитета лица и идентификација предмета;
- 2) позивање;
- 3) тражење обавештења;
- 4) привремено одузимање предмета;
- 5) преглед простора, објеката и документације и противтерористички преглед;
- 6) опсервирање;
- 7) прикупљање, обрада и коришћење личних података;
- 8) полиграфско тестирање;
- 9) овлашћења полиције за вршење мера надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и предузимање других мера и радњи, у складу са законом којим се уређује кривични поступак.

Када овлашћено службено лице ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би овлашћења из става 1. овог члана требало применити према лицима која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА о томе одмах обавештава Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

**III. НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ  
И ОВЛАШЋЕЊА ВОА**

**1. Надлежности ВОА**

**Члан 24.**

ВОА је надлежна за обављање обавештајних послова од значаја за одбрану који се односе на прикупљање, анализу, процену, заштиту и достављање података и информација о потенцијалним и реалним опасностима, активностима, плановима или намерама страних држава и њихових оружаных снага, међународних организација, група и појединаца.

Подаци и информације из става 1. овог члана су војног, војно-политичког, војно-економског карактера и други подаци и информације који се односе на пролиферацију наоружања и војне опреме и претње тероризмом усмерени из иностранства према систему одбране Републике Србије.

ра и други подаци и информације који се односе на пролиферацију наоружања и војне опреме и претње тероризмом усмерени из иностранства према систему одбране Републике Србије.

**2. Послови и задаци ВОА**

**Члан 25.**

У оквиру своје надлежности ВОА:

- 1) прикупља и проверава податке и информације, обрађује их, анализира, процењује и доставља надлежним органима;
- 2) сарађује и размењује информације и податке са службама, организацијама и институцијама Републике Србије које се баве безбедносно-обавештајним пословима, као и са службама других земаља и организација у складу са утврђеном безбедносно-обавештајном политиком, међународним уговорима и преузетим обавезама;
- 3) чува прикупљене податке и информације у складу са законом, подзаконским актима и штити их од неовлашћеног откривања, давања, коришћења, губитка или уништавања;
- 4) планира, организује и спроводи безбедносну заштиту својих активности, лица, објеката и докумената;
- 5) организује безбедносну заштиту објеката Министарства одбране и Војске Србије у иностранству и лица која су од стране Министарства одбране и Војске Србије службено упућена у иностранство;
- 6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;
- 7) прибавља, развија и користи информационе системе, системе веза и системе за пренос података, као и средства за заштиту информација;
- 8) организује обуку припадника ВОА, организује специјалистичке курсеве, врши истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;
- 9) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВОА;
- 10) захтева од надлежних служби безбедности безбедносне провере правних и физичких лица када је то неопходно за обављање послова из надлежности ВОА утврђених овим законом;
- 11) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;
- 12) обавља и друге послове из своје надлежности.

**3. Овлашћења ВОА**

*Прикупљање података*

**Члан 26.**

ВОА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

- 1) из јавних извора;
- 2) од физичких и правних лица;
- 3) разменом података са другим службама безбедности;
- 4) применом посебних поступака и мера.

*Примена посебних посрепустака и мера за тајно прикупљање података*

Члан 27.

Посебни поступци и мере за тајно прикупљање података су:

- 1) тајна сарадња са физичким и правним лицима ради прикупљања података и информација из члана 24. став 2. овог закона;
- 2) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;
- 3) оперативни продор у организације, институције и групе;
- 4) предузимање мера на прикривању идентитета и својине;
- 5) оснивање правних лица и уређење њиховог рада на начин који их не доводи у везу са ВОА;
- 6) прикривено коришћење имовине и услуга физичких и правних лица уз накнаду;
- 7) коришћење посебних докумената и средстава којима се штити ВОА, њени припадници, просторије и средства.

Посебни поступци и мере из става 1. овог члана предузимају се на основу налога директора ВОА или лица које он овласти.

О издатим налозима из става 2. овог члана води се евиденција.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВОА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 4. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

Члан 28.

У примени посебних поступака и мера из члана 27. став 1. овог закона не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

Члан 29.

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВОА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

Члан 30.

Подаци који се односе на методе рада и функционисање ВОА представљају тајне податке.

Степен тајности података из става 1. овог члана одређује се у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

IV. ЕВИДЕНТИРАЊЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВО КОРИШЋЕЊЕ

Члан 31.

ВБА установљава и води збирке и регистре личних и других података, као и документа о тим подацима.

ВОА установљава и води збирке и регистре података из своје надлежности.

Збирке и регистри података, као и документа из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

Ако ВБА или ВОА дође у посед података и информација из надлежности других служби безбедности, дужна је да им те податке достави.

Ако подаци и информације нису из надлежности служби безбедности, ВБА или ВОА је дужна да их неодложно уништи у року од 30 дана, о чему ће комисија сачинити записник.

Члан 32.

Врсте регистара, збирки личних података и евиденција ВБА или ВОА, начин њиховог вођења, при, и уништавање уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, а по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

V. ПОСЕБНА ОВЛАШЋЕЊА

Члан 33.

Овлашћено службено лице ВБА има право и дужност да држи, носи и употребљава ватрено оружје у оквиру надлежности прописаних овим законом.

Овлашћено службено лице ВБА и ВОА има право да користи средства за осматрање, снимање, навигацију и везу, као и да се послужи саобраћајним средством и средством везе правног или физичког лица.

Државни органи Републике Србије и правна лица имају обавезу да овлашћеном службеном лицу ВБА и ВОА пруже неопходну помоћ ради извршења задатака из надлежности ВБА или ВОА.

Начин и услове примене овлашћења из ст. 1. и 2. овог члана прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

VI. ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОБАВЕШТАВАЊЕ

Члан 34.

ВБА и ВОА редовно, по потреби и на захтев достављају из своје надлежности извештаје, информације и процене од значаја за одбрану председнику Ре-

публике, министру одбране и начелнику Генералштаба Војске Србије.

Ако је непосредно угрожена безбедност Министарства одбране, односно команди, јединица и установа Војске Србије, ВБА и ВОА су дужне да са подацима до којих дођу у вршењу послова и овлашћења прописаних овим законом, без одлагања упознају надлежне органе руковођења и командовања.

Извештаји, информације и процене из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајну, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

#### Члан 35.

ВБА и ВОА су дужне да тачно, истинито и потпуно пруже обавештења о прикупљеним подацима о личности и о подацима од јавног значаја, у складу са прописима којима се уређује област заштите података о личности, област слободног приступа информацијама од јавног значаја и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана ограничава се у складу са прописима којима се уређују област слободног приступа информацијама од јавног значаја, заштита тајних података, заштита података о личности и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана не односи се на податке о: овлашћеним службеним лицима ВБА или ВОА који су предузимали мере; идентитету садашњих и бивших сарадника службе; припадницима службе са прикривеним идентитетом; трећим лицима којима би откривање тих података могло да штети; методама прибављања безбедносних и обавештајних података; акцијама које су у току; начину примене посебних поступака и мера; као и на податке и информације које су прибављене разменом са страним службама и међународним организацијама и тајне податке и информације других државних органа у поседу службе.

#### **Размена података са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација**

#### Члан 36.

ВБА и ВОА, сходно утврђеној безбедносно-обавештајној политици Републике Србије, размењују податке из члана 31. овог закона са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима и потврђеним међународним уговорима.

Начин и поступак размене података о непосредном угрожавању безбедности стране државе или међународне организације, односно вредности заштићене међународним правом, на основу смерница Савета за националну безбедност, прописује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Достављени подаци из ст. 1. и 2. овог члана могу се користити само у сврху због којих су прикупљени.

О достављеним подацима из става 1. овог члана води се евиденција.

## VII. РУКОВОЂЕЊЕ И УНУТРАШЊЕ УРЕЂЕЊЕ ВБА И ВОА

### 1. Руковођење ВБА и ВОА

#### Члан 37.

Радам ВБА и ВОА руководе директори који за свој рад одговарају министру одбране.

Директори ВБА и ВОА имају заменике, који за свој рад одговарају директору.

Директоре ВБА и ВОА и њихове заменике поставља и разрешава председник Републике указом на предлог министра одбране, ако се ради о професионалном војном лицу, односно Влада, на предлог министра одбране, у складу са законом којим се уређује положај државних службеника.

Директори ВБА и ВОА, као и њихови заменици постављају се на период од пет година.

Директори ВБА и ВОА и њихови заменици не могу бити чланови политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

За директоре ВБА и ВОА и њихове заменике може бити постављено лице које је завршило генералштабно усавршавање и које има најмање девет година радног искуства на обавештајно-безбедносним пословима у систему одбране.

#### Члан 38.

Директор ВБА, односно директор ВОА:

- 1) даје налоге и инструкције за рад органа и припадника агенције;
- 2) одговара за законито и стручно функционисање агенције;
- 3) одговара за наменско коришћење финансијских и других средстава;
- 4) предлаже министру одбране план развоја, опремања и годишњи план рада;
- 5) врши избор и одлучује о пријему и престанку рада у агенцији, у складу са прописаним критеријумима;
- 6) предлаже надлежном органу ослобађање припадника агенције од обавезе чувања тајне;
- 7) подноси извештај о раду;
- 8) предлаже министру одбране доношење прописа из надлежности агенције;
- 9) обавља и друге послове и задатке утврђене законом и подзаконским актима.

Директор ВБА, односно директор ВОА или њихови заменици могу, поред услова утврђених законом, бити разрешени и пре истека времена на које су постављени, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;
- 4) ако у руковођењу ВБА или ВОА не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописима, пре-

ма правилима струке, савесно, непристрасно и политички неутрално, чиме је проузроковано незаконито и нестручно функционисање агенције.

Предлог за разрешење директора ВБА, односно директора ВОА или њихових заменика подноси министар одбране.

## 2. Унутрашње уређење ВБА и ВОА

### Члан 39.

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, доноси министар одбране, у складу са законом и другим прописима.

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА и начин њиховог функционисања представља државну тајну.

## VIII. ПРИПАДНИЦИ ВБА И ВОА

### Члан 40.

Припадници ВБА и ВОА су професионални припадници Војске Србије, државни службеници и намештеници.

### 1. Радни однос у ВБА и ВОА

#### Члан 41.

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа професионалних припадника Војске Србије на служби у ВБА или ВОА примењује се закон и други прописи којима се уређује Војска Србије, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа државних службеника и намештеника на служби у ВБА или ВОА примењује се закон којим се уређује одбрана Републике Србије и прописи о државним службеницима и намештеницима, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

Посебне критеријуме и поступак за пријем у радни однос и престанак радног односа лица из ст. 1. и 2. овог члана уређује Влада, на предлог министра одбране.

#### Члан 42.

Припадник ВБА, односно ВОА:

1) дужан је да извршава налоге директора ВБА, односно директора ВОА или непосредно претпостављеног и да га извештава о свом раду;

2) не сме да изражава и заступа своја политичка уверења приликом обављања службених дужности;

3) самосталан је у раду и лично је одговоран за незаконито поступање.

Ако припадник ВБА, односно ВОА сматра да је налог директора ВБА, односно директора ВОА или претпостављеног незаконит, дужан је да га у писаној форми на то упозори, а ако претпостављени и даље инсистира на његовом извршењу, дужан је да тражи пи-

сану потврду налога. Ако налог буде потврђен, обавезан је да о томе извести вишег претпостављеног и унутрашњу контролу.

У случају да припадник ВБА, односно ВОА има сазнања о незаконитом поступању у служби, обавезан је да то пријави директору и унутрашњој контроли, без последица по свој статус.

Ако директор ВБА, односно ВОА или унутрашња контрола не поступи по пријави из става 3. овог члана припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати телима за надзор и контролу, без последица по свој статус.

## 2. Чување тајности идентитета

### Члан 43.

Припадник ВБА, односно ВОА, као и физичко лице са којим је успостављена тајна сарадња може да сведочи пред правосудним органима у поступку против лица која су осумњичена на основу поступања ВБА или ВОА, само уколико је обезбеђена заштита његовог идентитета, на основу овог закона, односно закона којим се уређује кривични поступак.

### Члан 44.

Овлашћено службено лице је припадник ВБА, односно ВОА који у свом раду примењује овлашћења прописана овим законом.

Које лице се сматра овлашћеним службеним лицем ВБА, односно ВОА, као и обим његовог овлашћења прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Овлашћено службено лице ВБА, односно ВОА има службену легитимацију са значком, а припадник ВБА, односно ВОА који нема статус овлашћеног службеног лица има само службену легитимацију.

Врсту, облик и садржај службене легитимације и изглед значке ВБА и ВОА прописује Влада, на предлог министра одбране.

## 3. Додатак на плату

### Члан 45.

Овлашћеном службеном лицу ВБА, односно ВОА, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА припада додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

Припаднику ВБА, односно ВОА који нема статус из става 1. овог члана, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, може се утврдити додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

## 4. Забрана јавног иступања

### Члан 46.

Припаднику ВБА, односно ВОА је забрањено да јавно иступа и износи податке и сазнања о раду ВБА или ВОА, као и друге податке из области безбедности од значаја за одбрану, без сагласности директора ВБА, односно директора ВОА.

### 5. Права лица са којима је успостављена тајна сарадња и њихових породица

Члан 47.

Лице које приликом тајне сарадње са ВБА или ВОА претрпи телесно оштећење, односно изгуби способност за рад, има права по том основу као припадник ВБА, односно ВОА.

У случају смрти лица из става 1. овог члана, чланови његове породице имају иста права као чланови породице припадника ВБА, односно ВОА.

### 6. Правна, материјална и друга помоћ припадницима ВБА и ВОА и лицима са којима је успостављена тајна сарадња

Члан 48.

Ако се против припадника или бившег припадника ВБА, односно ВОА или лица са којим је успостављена тајна сарадња са ВБА или ВОА покрене кривични поступак због радњи учињених у вршењу службе, односно у тајној сарадњи, има право на правног заступника кога му предложи ВБА или ВОА, осим ако је кривични поступак покренут на основу кривичне пријаве ВБА или ВОА.

Припадници ВБА и ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња и чланови њихових породица имају право на правну и материјалну помоћ Републике Србије, ако су у вршењу службе задржани, ухапшени или осуђени ван територије Републике Србије.

Ако су због послова из надлежности ВБА или ВОА, односно тајне сарадње доведени у опасност живот, лична и имовинска безбедност припадника ВБА, односно ВОА или лица са којима је успостављена тајна сарадња, односно чланова њихових породица, агенција ће им, осим правне помоћи, обезбедити и другу помоћ и заштиту.

### 7. Осигурање од ризика

Члан 49.

ВБА и ВОА за своје припаднике могу да уговоре животну осигурање, осигурање за случај смрти или губитка радне способности, у складу са ризицима у вршењу службе.

### 8. Упућивање у иностранство

Члан 50.

Припадници ВБА, односно ВОА могу бити упућени у иностранство у оквиру сарадње са страном службом безбедности или другом одговарајућом службом, на основу међународног уговора, односно у складу са законом.

### 9. Обраћање надлежним органима

Члан 51.

Припадник ВБА, односно ВОА који дође до сазнања да је у раду ВБА или ВОА дошло до повреде уставности и законитости, људских права и слобода, професионалности, сразмерности у примени овлашћења

и политичке и идеолошке неутралности, може непосредно да се обрати генералном инспектору, министру одбране, Влади и надлежном одбору Народне скупштине, без последица по свој статус.

Припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати генералном инспектору и надлежном одбору Народне скупштине и када сматра да је због повреда из става 1. овог члана дошло до угрожавања његових права у обављању послова и задатака из надлежности ВБА или ВОА.

## IX. НАДЗОР И КОНТРОЛА РАДА

### 1. Народна скупштина

Члан 52.

Народна скупштина врши надзор над радом ВБА и ВОА, у складу са одредбама закона којим се уређују основе уређења служби безбедности Републике Србије и овог закона.

### 2. Влада

Члан 53.

Влада преко Министарства одбране спроводи контролу, обезбеђује потребне ресурсе за рад ВБА и ВОА и остварује остала овлашћења, у складу са законом.

### 3. Генерални инспектор

Члан 54.

Генерални инспектор:

1) надзире примену начела политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;

2) надзире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података;

3) надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад;

4) даје мишљење на нацрте закона, других прописа и општих аката из надлежности ВБА и ВОА;

5) утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;

6) подноси извештај министру одбране о резултатима надзора са предлогом мера.

Генералног инспектора поставља Влада на период од пет година, на предлог министра одбране, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Генерални инспектор је одговоран за рад министру одбране.

Генерални инспектор подноси извештај о спроведеној контроли најмање једном годишње надлежном одбору Народне скупштине.

Генерални инспектор не може бити члан политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

Члан 55.

За генералног инспектора може бити постављено лице које има најмање девет година радног искуства у струци.

Генерални инспектор има статус државног службеника у III групи положаја у Министарству одбране, у складу са законом.

Генерални инспектор може, поред услова предвиђених законом, бити разрешен дужности и пре истека периода на који је постављен, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;
- 4) ако не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописом, према правилима струке, непристрасно и политички неутрално.

Поступак за разрешење генералног инспектора може покренути Влада или министар одбране.

#### Члан 56.

Начин вршења унутрашње контроле ВБА и ВОА, као и друга питања од значаја за рад генералног инспектора прописује министар одбране.

#### 4. Унутрашња контрола

##### Члан 57.

Унутрашња контрола ВБА, односно ВОА врши контролу законитости рада и примене овлашћења њихових припадника.

Руководилац унутрашње контроле је непосредно потчињен директору ВБА, односно ВОА коме редовно подноси извештаје о раду и о евентуалним злоупотребама и неправилностима у раду ВБА или ВОА.

Руководилац унутрашње контроле је дужан да обавести генералног инспектора, а по потреби и надлежни одбор Народне скупштине, када има сазнања да директор ВБА, односно директор ВОА није отклонио незаконитост или неправилност у раду коју је утврдила унутрашња контрола.

На захтев унутрашње контроле, а по одлуци директора ВБА, односно директора ВОА, припадник ВБА, односно ВОА је обавезан да се подвргне безбедносној провери, провери психофизичке способности, провери здравственог стања, полиграфском тестирању и другим проверама.

#### X. ФИНАНСИРАЊЕ

##### Средства за рад

##### Члан 58.

Средства за рад ВБА и ВОА се обезбеђују у буџету Републике Србије, у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Подаци о финансијском и материјалном пословању ВБА и ВОА представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

##### Члан 59.

За набавку ствари намењених за извршавање послова и задатака из надлежности ВБА и ВОА примењују се прописи којима се уређују набавке за потребе Министарства одбране.

Приликом набавки из става 1. овог члана, ВБА и ВОА су овлашћене да користе податке, документа и средстава која служе за прикривање идентитета агенције и њених припадника.

#### XI. ЗАШТИТА И ЧУВАЊЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА

##### Члан 60.

Припадник ВБА, односно ВОА, који има приступ подацима и документима који су законом и другим прописима одређени као тајни, дужан је да их штити и чува за време и после престанка рада у ВБА или ВОА, у складу са прописима из области одбране и заштите тајних података.

Припадник ВБА, односно ВОА је дужан да и после престанка рада у ВБА или ВОА штити тајност идентитета припадника ВБА, односно ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња, као и других извора података, односно начина на који је податак прикупљен, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

#### XII. ЗАШТИТА ПРАВА ГРАЂАНА

##### Члан 61.

Грађанин који сматра да су му појединачним актом или радњом ВБА или ВОА повређена или ускраћена људска права или слободе, ради заштите својих права, може да се обрати генералном инспектору, односно органима и институцијама Републике Србије.

##### Члан 62.

За штету коју својим незаконитим или неправилним радом ВБА или ВОА проузрокује физичким и правним лицима одговара Република Србија.

#### XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

##### Члан 63.

Прописи за извршење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

Прописи донети за извршење Закона о службама безбедности Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, број 37/02 и „Службени лист СЦГ“, број 17/04) настављају да се примењују до доношења одговарајућих прописа за извршење овог закона, ако нису супротни одредбама овог закона.

До доношења прописа о уређењу судова и почетка рада Врховног касационог суда, послове Врховног касационог суда из одредаба члана 14. овог закона вршиће Врховни суд Србије.

## Члан 64.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о службама безбедности Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ“, број 37/02 и „Службени лист СЦГ“, број 17/04).

## Члан 65.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

## 511.

На основу члана 99. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије, члана 9. став 2. тачка 2) Закона о одбрани („Службени гласник РС“, број 116/07) и члана 136. Пословника Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС“, број 14/09 – пречишћен текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, одржаној 26. октобра 2009. године, донела је

## О Д Л У К У

## о усвајању Стратегије националне безбедности Републике Србије

1. Усваја се Стратегија националне безбедности Републике Србије, која је одштампана уз ову одлуку и чини њен саставни део.

2. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

РС број 37

У Београду, 26. октобра 2009. године

**Народна скупштина Републике Србије**

Председник,

проф. др Славица Ђукић-Дејановић, с. р.

**СТРАТЕГИЈА<sup>7</sup>  
НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ  
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

## УВОД

Стратегија националне безбедности Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија националне безбедности) представља најважнији стратешки документ којим се утврђују основе политике безбедности у заштити националних интереса Републике Србије.

Полазиште Стратегије националне безбедности чине суверенитет и територијални интегритет Републике Србије, економски просперитет, социјална стабилност, развој демократије и владавина права, поштовање људских и мањинских права, европска спољнополитичка оријентација и унапређење сарадње са нају-

тицајнијим субјектима међународне заједнице и државама у региону.

Стратегија националне безбедности потврђује приврженост Републике Србије општим демократским вредностима, међународном праву и поштовању сопствене државотворне традиције. Опредељења исказана у Стратегији националне безбедности изражавају спремност Републике Србије да у оквиру Организације уједињених нација, европских и других међународних организација и регионалних структура, доприноси изградњи и унапређењу сопствене, регионалне и глобалне безбедности.

Стратегија националне безбедности даје анализу окружења Републике Србије, идентификује изазове, ризике и претње безбедности, утврђује националне интересе, одређује циљеве, основна начела и елементе политике националне безбедности и дефинише структуру, начела функционисања и одговорности у оквиру система безбедности.

Стратегија националне безбедности представља основ за израду стратегијских докумената у свим областима друштвеног живота и функционисања државних органа и институција, ради очувања и заштите безбедности грађана, друштва и државе.

Стратегија националне безбедности је јавни документ којим се домаћој и међународној јавности представљају основна стратешка одредељења Републике Србије у области безбедности.

## I. БЕЗБЕДНОСНО ОКРУЖЕЊЕ

## 1. Глобално окружење

Последњу деценију прошлог и почетак овог века обележила су нова безбедносна кретања у свету. Безбедност је из претежно војне сфере проширена и на друге области, првенствено економску, енергетску, социјеталну и еколошку безбедност, укључујући безбедност појединца и друштва у целини. Престанак блоковске конфронтације, ширење демократије, стварање мултиполарног света, интеграциони процеси у области безбедности и све интензивнија економска и културна сарадња и међузависност смањују ризике сукобљавања између држава, као и могућност избијања криза и конфликта.

Након окончања Хладног рата, ризик од војног сукоба глобалних размера је знатно умањен. Свет је, међутим, и даље суочен са бројним традиционалним и новим изазовима, ризицима и претњама безбедности.

Околности које доприносе све већем броју безбедносних ризика на глобалном нивоу су, пре свега, велике разлике у степену економског и културног развоја, чија су последица сиромаштво и социјална угроженост дела становништва, што условљава настанак негативних демографских и психо-социјалних појава. Регионални и локални сукоби, етнички и верски екстремизам, тероризам, организовани криминал, пролиферација оружја за масовно уништење и илегалне миграције, климатске промене и све израженији дефицит енергетских ресурса угрожавају стабилност појединих земаља и читавих региона, а такође и гло-

<sup>7</sup> Објављена у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

балну безбедност. Суштинска одлика тих изазова, ризика и претњи јесте да они све више постају непредвидиви, асиметрични и да имају транснационални карактер.

У условима глобализоване економије, макроекономске последице значајнијих поремећаја у функционисању финансијских тржишта у свету одражавају се и на стање глобалне безбедности. Последице светске економске кризе могу да доведу до преовладавања уско-националних интереса у систему међународних економских односа и одлагања решавања приоритета глобалне безбедности, да актуелизују опасност од социјалних немира и допринесу урушавању унутрашње стабилности у појединим државама и интензивирања улагања у војноиндустријски комплекс и наставак трке на наоружању.

Свет се суочава са изазовима које намеће грубо кршење Повеље УН и општеприхваћених норми међународног права, а посебно мешање у унутрашње ствари суверених држава, као и концепција и пракса превентивног напада и војног интервенционизма. Покушаји давања легитимитета стварању нових државних творевина на територијама суверених држава, чланица ОУН, нарушавају постојећи међународноправни поредак и знатно угрожавају опште стање безбедности у свету. Политички, економски, културни и војнобезбедносни односи у свету све више се одвијају у глобалном мултиполарном и мултилатералном окружењу у којем се све наглашеније испољава сложена међузависност држава.

Транснационални и асиметрични карактер савремених изазова, ризика и претњи безбедности утицали су на то да је безбедност недељива, при чему је све очигледније да ниједна земља није у стању да самостално решава све сложеније проблеме очувања и јачања националне безбедности. Због тога се безбедност у савременим условима све више сагледава глобално, а национална безбедност је све значајније повезана са стањем безбедности у ближем и даљем окружењу.

Одговор на транснационално профилисане асиметричне претње налази се у интеграцији националних система безбедности, јачању мултилатералних форума безбедности и колективног система међународне безбедности, као кључних чинилаца у обезбеђењу мира, стабилности и демократског развоја држава савременог света. У таквим околностима јача потреба за кооперативним приступом у очувању и унапређењу безбедности заснованим на сарадњи и удруживању безбедносних капацитета националних држава.

Напредак постигнут у спровођењу Заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ и укључивање европских одбрамбених снага у решавање безбедносних проблема указују на све значајнију улогу ЕУ у хармонизацији односа и интереса европских држава и преузимању дела заједничке одговорности у креирању европске и глобалне безбедности.

## 2. Регионално окружење

Државе у региону југоисточне Европе прихватају и унапређују вредности демократије, економске и друштвене стабилности и безбедности. У складу са тим одређењима, оне се залажу за дијалог, што умањује могућност избијања сукоба и позитивно утиче на безбедносно окружење. Унапређење регионалне безбедности се у све већој мери заснива на сарадњи и заједничким и усаглашеним активностима у области безбедности, политике и економије и другим областима које су усмерене на очување стабилности и предупређивање криза у овом региону.

Наслеђени проблеми из прошлости, историјске противречности, као и последице сукобљавања народа и држава на простору југоисточне Европе, а посебно на простору Балкана, у новијој историји и данас утичу на стање безбедности у региону.

Геостратегијски положај југоисточне Европе, преко које пролазе енергетски и комуникацијски правци повезујући развијене државе Европе са регионима Кавказа, Каспијског басена, Блиског истока и Средоземља, значајно и непосредно утиче и на стање безбедности држава европског континента. Сукобљавање интереса држава у коришћењу транзитних праваца и располагању ресурсима може да доведе до настанка регионалних криза и угрожавања безбедности и стабилности држава југоисточне Европе.

Ризици од избијања ратова и других оружаних сукоба на простору југоисточне Европе, иако су смањени, нису елиминисани. Покушај ревизије одредаба Дејтонског споразума, који би био у супротности са интересима било ког конститутивног народа, дестабилизовао би безбедносну ситуацију у Босни и Херцеговини, а тиме и у региону.

Сепаратистичке тежње у региону су реална претња његовој безбедности. По својој тежини и комплексности, као и негативним импликацијама на унутрашњу стабилност држава у региону и њихово безбедносно стање, посебно се издваја проблем покушаја отцепљења дела територије Републике Србије путем једностраног проглашења независности Косова од стране привремених институција Аутономне Покрајине Косово и Метохија.

Признавање тзв. Републике Косово од стране појединих држава у непосредном окружењу Републике Србије, као и одређеног броја држава у свету, неповољно се одражава на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације на овим просторима.

Тероризам и експанзија организованог криминала, корупција, недозвољена трговина наркотицима и оружјем, као и трговина људима, који су најизраженији на Косову и Метохији, значајно оптерећују стање безбедности у југоисточној Европи. Неадекватно решавање повратка избеглих, прогнаних и интерно расељених лица на простору бивше СФРЈ и њихов незадовољавајући социјални статус чине безбедносну ситуацију у региону још сложенијом.



Стање безбедности у региону карактеришу изражен национални, верски и политички екстремизам и уништавање културног наслеђа, што, поред постојећих економских и социјалних проблема и недовољно изграђених државних институција, отежава процес брже и успешније демократске транзиције држава у региону. Односе држава у региону такође оптерећују повратак избеглица и враћање њихове имовине и проблеми граница, као и одређени проблеми који произилазе из неодговарајуће интегрисаности појединих мањинских заједница и група у шире друштвено окружење. Због тога је интеграција овог региона у европске и друге међународне безбедносне структуре отежана, што увећава опасност од обнављања криза и оружаних сукоба.

У таквим условима континуитет међународне подршке и војно и безбедносно присуство са мандатом УН у региону може допринети стабилизацији стања и спречити настајање конфликта и њихово прерастање у сукоб ширих размера.

Због сложеног карактера безбедности у региону, државе југоисточне Европе су све више упућене на то да заједничким напорима сузбијају негативне процесе који угрожавају њихову безбедност. Изградњом заједничких механизма за превенцију ризика и претњи и за управљање кризним ситуацијама остварују се претпоставке за бржу демократску транзицију држава региона, чиме се стварају услови за приближавање и прикључење свих држава тог региона Европској унији.

### 3. Безбедност Републике Србије

Демократски процеси и европска спољнополитичка оријентација Републике Србије јачају њену међународну позицију и позитивно утичу на креирање и унапређење политике сарадње и јачања мера поверења у региону. На тој основи утврђена безбедносна политика Републике Србије чини је значајним чиниоцем регионалне безбедносне сарадње и поузданим партнером у међународним односима.

Република Србија је још увек суочена са значајним изазовима, ризицима и претњама који угрожавају њену безбедност. Основна претња безбедности јесте покушај отцепљења територије Аутономне Покрајине Косово и Метохија. Безбедносна ситуација на Косову и Метохији је оптерећена етнички мотивисаним актима насиља који доприносе стварању несигурности и страха код припадника српског народа и мањинских етничких заједница. Спора изградња демократских институција и демократске политичке културе и односа на Косову и Метохији, непоштовање основних људских права, ускраћивање слободе кретања, експанзија организованог криминала, узурпација и уништавање приватне имовине и културно-историјског наслеђа и отежан процес повратка прогнаних и интерно расељених лица, као и остали безбедносни проблеми који имају регионалне размере претварају овај простор у главни извор нестабилности у Републици Србији.

Противправно проглашена независност Косова и неуспех међународног цивилног и војног присуства у

Аутономној Покрајини Косово и Метохија у успостављању мултиетничког, мултирелигијског и мултикултурног грађанског друштва доприноси даљем јачању чинилаца који испољавају негативан утицај на безбедност Републике Србије и представљаће извор њене дуготрајне нестабилности.

На укупно безбедносно стање у Републици Србији у знатној мери утичу последице вишегодишњег грађанског рата вођеног на просторима некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, међународне изолације Савезне Републике Југославије и НАТО бомбардовања, као и изражени проблеми транзиције.

Република Србија је, као и остале државе региона, суочена са тероризмом, разним облицима организованог криминала, корупцијом, нелегалном трговином наркотицима, деструктивним деловањем појединих верских секти, трговином људима и финансијским и високотехнолошким криминалом.

## II. ИЗАЗОВИ, РИЗИЦИ И ПРЕТЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Република Србија је опредељена да на основама развоја демократских процеса, европске спољнополитичке оријентације и политике сарадње и јачања мера поверења у региону изграђује сопствену безбедност што је чини значајним чиниоцем регионалне безбедносне сарадње и поузданим партнером у међународним односима.

Без обзира на позитивне резултате у јачању безбедносног положаја Републике Србије и даље постоје значајни изазови, ризици и претње њеној безбедности. Последице вишегодишњег грађанског рата вођеног на просторима некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, међународне изолације Савезне Републике Југославије и НАТО бомбардовања, изражени проблеми транзиције, као и кључни проблеми глобалне и регионалне безбедности, у знатној мери се рефлектују на безбедност Републике Србије и могу угрозити њену стабилност и мир.

Изазови, ризици и претње безбедности Републике Србије имају комплексан карактер, па се са сличним садржајем, обимом и интензитетом могу испољити на глобалном, регионалном и националном нивоу. Полазни критеријум у разматрању и навођењу изазова ризика и претњи јесте тежина последица по безбедност Републике Србије које би могле да настану у случају њиховог испољавања.

Опасност од оружане агресије на Републику Србију значајно је смањена, али није у потпуности искључена, а може да настане као последица оружаних сукоба глобалног или регионалног карактера проузрокованих супротстављеним интересима великих сила или држава у региону.

Сепаратистичке тежње појединих националистичких и верских екстремистичких група представљају извор сталног безбедносног ризика и директну претњу територијалној целовитости Републике Србије. Сепаратистичка настојања дела албанске националне мањине на Косову и Метохији, која су кулминирала

противправним једностраним проглашењем независности Косова, директна су претња територијалној целовитости Републике Србије и један од најозбиљнијих безбедносних изазова у региону. Таква настојања могу подстаћи ширење сепаратистичких идеја и тако постати фактор дестабилизације у другим деловима Републике Србије и ширем региону.

Противправно једнострано проглашена независност Косова представља највећу претњу безбедности Републике Србије. Наметање једностраног решења супротно Повељи УН и међународном праву доприноси да тај простор постане дуготрајни фактор нестабилности у региону. Поштовање људских и мањинских права и спровођење демократских стандарда, нарочито у погледу безбедности и заштите српског и другог неалбанског становништва, одрживог повратка прогнаних и интерно расељених лица и децентрализације Косова и Метохије, не остварује се у складу са прокламованим циљевима међународне заједнице. Неповољан развој стања безбедности и примена „Свеобухватног предлога за решење статуса Косова“ (Ахтисаријев план), који није прихваћен у Савету безбедности Уједињених нација, може да изазове ескалацију насиља на Косову и Метохији и постане извор ризика и претњи безбедности Републике Србије и дестабилизације региона. Томе доприноси и формирање паравојних, тзв. Косовских безбедносних снага које представљају озбиљну претњу постојећем режиму регионалне контроле наоружања и угрожавају равнотежу у региону.

Безбедност Републике Србије може да буде угрожена и оружаном побуном, као специфичним обликом оружаног сукоба мотивисаног неуставном и насилном тежњом за променом граница. Такође, спорови уз употребу оружја могу настати и као последица ескалације тероризма и граничних, територијалних и других спорова.

Тероризам је један од највећих ризика и претњи за глобалну, регионалну и националну безбедност. Савремени тероризам је глобалан по свом обиму, а повезан је и са насилним верским екстремизмом. У условима глобалног тероризма, Република Србија може бити мета терористичког деловања, како непосредно тако и коришћењем њене територије за припрему и извођење терористичких акција у другим земљама. Са становишта безбедносних ризика и претњи са којима се суочава Република Србија, посебно је значајна веза тероризма са свим облицима организованог, транснационалног и прекограничног криминала.

Пролиферација оружја за масовно уништење представља потенцијално највећу претњу глобалној и европској безбедности, а самим тим и реалну претњу безбедности Републике Србије. Опасност да оружје за масовно уништење дође у посед структура над којима држава нема контролу, посебно терористичких група и појединаца, представља посебну претњу безбедности.

Национални и верски екстремизам, који има корене у сукобима на етничкој и верској основи у ближој

и даљој прошлости, представља фактор ризика и значајну претњу безбедности. Спорост у демократизацији економских и политичких процеса може знатно допринети порасту међуетничких тензија и њиховом потенцијалном прерастању у сукобе.

Обавештајна делатност коју стране обавештајне организације спроводе кроз незаконито и прикривено деловање, представља реалну претњу безбедности Републике Србије. Остварује се кроз слабење њених политичких, економских и безбедносних капацитета и кроз утицај на смер и динамику друштвених процеса, супротно националним интересима. Комбинација традиционалних обавештајних метода са средствима софистицираних могућности отежава откривање њиховог деловања.

Организовани криминал на простору Републике Србије, а посебно на Косову и Метохији, испољава се нарочито у областима недозвољене трговине наркотицима, трговине људима и илегалних миграција, као и у економско-финансијској сфери, пролиферацији конвенционалног оружја и могућности пролиферације оружја за масовно уништење. По свом карактеру, организовани криминал представља озбиљну претњу безбедности и укупном развоју државе и друштва.

Корупција угрожава темељне вредности друштва и доводи до опадања поверења у институције државе, отежавања спровођења суштинских реформи, успоравања процеса транзиције, економског развоја, прилива страних инвестиција и интеграционих процеса и до дестабилизације прилика у земљи и региону.

Проблеми економског развоја Републике Србије услед вишегодишњих економских санкција и уништења виталних објеката привредне и саобраћајне инфраструктуре током НАТО бомбардовања имају за последицу бројне неповољне друштвене појаве, које су по свом укупном учинку значајан фактор ризика у процесу транзиције. Висока стопа незапослености и сиромаштво знатног дела становништва, уз присуство великог броја прогнаних и интерно расељених лица, потенцијална су жаришта озбиљних социјалних и политичких тензија које могу произвести стање високог ризика. Одлазак високообразованог кадра из земље, узрокован немогућношћу адекватног запошљавања и вредновања рада, умањује изгледе за бржи економски и сваки други опоравак земље ослањањем на сопствене ресурсе.

Енергетска међузависност и осетљивост инфраструктуре за производњу и транспорт енергената, као и неизбежан тренд исцрпљивања извора необновљивих енергетских ресурса, представљају реалну основу угрожавања енергетске безбедности и реалан изазов стабилности и безбедности Републике Србије.

Неравномеран привредни и демографски развој Републике Србије, који је у прошлости био снажан извор криза, и даље представља ризик по безбедност на овом простору. Различит степен привредне развијености појединих региона, у спрези са њиховим демографским карактеристикама, узрокује појаву већих миграција становништва из неразвијених ка развијеним

регионима; из подручја изразите пренасељености изазване демографском експлозијом ка подручјима са израженом појавом депопулације. Демографски трендови и миграције, поред социјалних проблема и раста криминала, могу довести до пораста нестабилности и настанка ризика и претњи безбедности Републике Србије.

Нерешен статус и тежак положај избеглих, прогнаних и интерно расељених лица са простора Републике Хрватске, Републике Босне и Херцеговине и Аутономне Покрајине Косово и Метохија, спора реализација њиховог повратка и негарантовање безбедног опстанка, као и нерешавање судбине несталих са тих простора отежавају нормализацију односа на простору некадашње СФРЈ и представљају потенцијални извор нестабилности у региону.

Недовршен процес разграничења између држава некадашње СФРЈ представља потенцијални извор сукоба и отежава успостављање пуне сарадње између држава. Сваки покушај неадекватног решавања питања права и заштите националних мањина у државама региона може бити значајан извор нестабилности.

Неконтролисано трошење природних ресурса и угрожавање животне средине већ је достигло озбиљне размере. То се првенствено односи на прекомерну експлоатацију шума, неконтролисано располагање енергетским потенцијалима, обрадивим земљиштем и изворима питке воде, загађивање ваздуха, водених токова и земљишта и неконтролисано одлагање отпада. Поред ненадокнадиве материјалне штете, таквим поступањем изазивају се неповољне промене у макро и микро клими и озбиљно угрожава право људи на живот у здравјој средини.

Последице елементарних непогода и техничких и технолошких несрећа, као и угрожавање животне средине и здравља грађана услед радиолошке, хемијске и биолошке контаминације, стални су безбедносни ризици за Републику Србију, њено становништво и материјална добра. Значајан ризик представљају технолошке несреће у којима ефекти дејства опасних материја могу захватити не само територију Републике Србије већ и суседне државе. Животну средину додатно угрожавају и објекти са високим степеном ризика у земљама региона, као и привредни објекти са технологијом која не задовољава међународне еколошке стандарде.

Опасности повезане са појављивањем и ширењем инфективних болести код људи и зараза код животиња представљају безбедносни ризик који би у будућности могао бити све израженији.

Наркоманија, као све израженији друштвени проблем, добија и карактер безбедносног проблема и утиче на пораст броја тешких кривичних дела.

Деструктивно деловање појединих верских секти и култова на породицу и друштво постаје све израженији проблем и добија карактер све значајнијег безбедносног ризика.

Тенденција повећаног коришћења информационо-комуникационих технологија праћена је константним

повећањем ризика од високотехнолошког криминала и угрожавања информационих и телекомуникационих система. Ризик у овом погледу постоји од угрожавања споља, али и у могућности злоупотребе података о грађанима и правним лицима.

Промена климе на глобалном нивоу, посебно глобално загревање негативно се одражава на промену биодиверзитета у екосистемима и доводи до поремећаја у пољопривредној производњи на простору Републике Србије, што би могло да има импликације на њену укупну безбедност и економску стабилност.

Присутни су и други ризици и претње безбедности, са мањом или већом вероватноћом испољавања и препознавања, као што су: злоупотреба нових технологија и научних достигнућа у области информатике, генетског инжењеринга, медицине, метеорологије и других научних области. Специфичност ових безбедносних изазова, ризика и претњи јесте смањена могућност њиховог благовременог откривања и превентивног деловања. Изазови, ризици и претње безбедности на глобалном, регионалном и националном нивоу стално се умножавају и мењају карактер, интензитет и облике испољавања.

Садржај, обим и вероватноћа испољавања изазова, ризика и претњи безбедности Републике Србије непосредно утичу на дефинисање политике националне безбедности и изграђивање адекватних способности система националне безбедности.

### III. НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕСИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ

Интереси Републике Србије израз су виталних вредности и потреба грађана, народа и државе и произилазе из највиших вредности које су утврђене Уставом Републике Србије.

Република Србија основним националним вредностима сматра, пре свега, независност, суверенитет и територијални интегритет, слободу, једнакост, изградњу и очување мира, владавину права, демократију, социјалну правду, људска права и слободе, националну, расну и верску равноправност и равноправност полова, неповредивост имовине и очување животне средине. Националне вредности штите се остваривањем националних интереса.

Национални интереси обухватају све области друштвеног живота и у сагласности су са универзалним вредностима и стремљењима демократских друштава савременог света. Заштита националних интереса је општи циљ и смисао постојања и функционисања система националне безбедности.

Очување суверености, независности и територијалне целovitости Републике Србије и националног, културног, верског и историјског идентитета српског народа и националних мањина трајни су интереси свих њених грађана.

Посебан значај за развој и напредак Републике Србије имају очување унутрашње стабилности, владавина права и развој демократије и демократских ин-

ституција и интеграција у Европску унију и друге међународне структуре.

Заштита живота и имовине грађана Републике Србије, њихових слобода, једнакости, националне равноправности и равноправности полова, социјална правда, људска и мањинска права и неповредивост приватног и осталих облика својине представљају универзалне вредности које су прихваћене као националне.

Економски развој, уз очување животне средине и природних ресурса, представља услов за просперитет грађана и државе и заштиту националних вредности.

Својом спољном политиком, унапређивањем сарадње са суседима и изградњом заједничких капацитета и механизма за решавање противречности, спорова и свих врста изазова, ризика и претњи на регионалном и глобалном плану, Република Србија доприноси стварању мирног, стабилног и сигурног безбедносног окружења.

Република Србија се залаже за очување и развој међународног поретка, утемељеног на принципима правде, поштовања међународног права и политичке и државне равноправности. Као одговорна чланица међународне заједнице, Република Србија поштује међународно право, Повељу УН, Хелсиншки завршни акт и преузете обавезе и залаже се за мирно решавање спорова између народа и држава.

Интерес Републике Србије јесте да стално одржава и учвршћује везе Срба који живе и раде у иностранству са матичном државом, унапређује културне, економске и друге облике сарадње са њима и подржава очување њиховог националног и културног идентитета.

Својим националним интересима Република Србија дефинише основне претпоставке за заштиту сопствених националних вредности, уз уважавање интереса других држава у региону и свету. Њено опредељење јесте да развија и унапређује добросуседске односе, активно учествује у заштити вредности које деле са државама укљученим у процес европских интеграција, великим силама и другим државама савременог света, у складу са сопственим националним интересима. Република Србија је одлучна да употреби све расположиве капацитете и ресурсе за заштиту својих националних интереса.

#### IV. ПОЛИТИКА НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Политика националне безбедности представља део укупне државне политике и спроводи се кроз усклађен програм мера и активности које држава предузима ради достизања циљева политике националне безбедности. Њеном реализацијом стварају се претпоставке за политички, економски, социјални, културни и укупни друштвени развој Републике Србије.

##### 1. Основа опредељења политике националне безбедности

Република Србија је привржена поштовању обавеза које проистичу из Повеље УН, принципа Универзалне декларације о људским правима и Хелсин-

шког завршног акта. Посебно наглашава уздржавање од претњи силом, или употребе силе ради угрожавања територијалног интегритета или независности било које државе, поштовање постојећих међународно признатих граница и решавање спорова и отворених питања мирним путем.

Република Србија се залаже за поштовање међународног права, јачање улоге ОУН, ОЕБС и ЕУ и за стварање механизма за очување безбедности у свету, уз равноправно уважавање интереса свих држава, народа и етничких група. Сходно томе, не сматра, унапред, ниједну државу или савез непријатељским.

У заштити суверенитета и територијалне целовитости, Република Србија је одлучна да употреби дипломатска, правна и сва друга легитимна средства у складу са чврстим, уставно зацртаним опредељењем да никада не призна одлуку привремених институција Аутономне Покрајине Косово и Метохија о јностраном проглашењу независности.

Полазећи од уверења да је национална безбедност Републике Србије уско повезана са безбедношћу региона југоисточне Европе и континента у целини, Република Србија ће унапређивати односе са чланицама ЕУ, као и чланицама и партнерима НАТО на основама непосредне, блиске и дугорочне сарадње и заједничког деловања.

Уважавајући интерес очувања сопственог територијалног интегритета и суверенитета, Република Србија ће спољну и безбедносну политику у највећој мери усклађивати са позицијама и деловањем ЕУ у свим најважнијим питањима глобалног, европског и регионалног карактера.

Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности, у складу са стандардима и обавезама које произилазе из Европске безбедносне и одбрамбене политике. Ступање на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ омогућиће Републици Србији да интензивира дијалог са ЕУ о питањима од заједничког интереса, укључујући и безбедносно одбрамбена питања.

Приступањем НАТО програму Партнерство за мир Република Србија потврђује своје дугорочно опредељење да пружа допринос заједничким демократским вредностима и учвршћивању регионалне и глобалне безбедности. Република Србија наглашава своје уверење да је активна и садржајна сарадња свих држава западног Балкана са државама чланицама НАТО и Партнерства за мир, пут за трајну стабилизацију и напредак овог региона.

Република Србија је опредељена да развија и унапређује све аспекте безбедности, а нарочито људску, социјеталну, енергетску, економску, еколошку и друге садржаје интегралне безбедности Републике Србије.

Посебан значај посвећује стварању услова за унапређење људске безбедности, која наглашава заштиту економске, еколошке, здравствене, политичке и сваке друге безбедности појединца и заједнице. Владавина права, транспарентност и одговорност представљају

важне инструменте за унапређење безбедности човека. Република Србија је посвећена побољшању улоге и положаја жена у процесима одлучивања и јачању државних механизма за обезбеђење равноправности полова.

Република Србија је опредељена да, због пораста утицаја енергије и енергената на све садржаје друштвеног живота и кључне аспекте безбедности, посвети посебну пажњу обезбеђењу енергетске безбедности у погледу власничке структуре и изградње производних и инфраструктурних капацитета. Успешно решавање питања енергетске безбедности је претпоставка за укупан друштвени развој и задовољавање потреба грађана.

Република Србија је опредељена да, у складу са потребама и могућностима, развија систем националне безбедности који је у стању да адекватно одговори на ризике и претње безбедности, као и да учествује у изградњи и унапређењу регионалне и глобалне безбедности.

Сагласно са променама чинилаца безбедности у стратегијском окружењу и националним интересима, Република Србија ће опредељивати садржај, обим и начин безбедносног организовања друштва и интеграције у безбедносне структуре.

## 2. Циљеви политике националне безбедности

Циљеви политике националне безбедности јесу унапређење безбедности грађана, друштва и државе, јачање институција националне безбедности, превентивно деловање кроз спровођење ефикасних мера и активности, као и адекватно решавање ризика и претњи безбедности ради заштите националних интереса.

Развој политички и економски стабилног и просперитетног друштва, учешће у изградњи повољног безбедносног окружења, укључивање у европске интеграције и остале регионалне и међународне структуре, као и сарадња са другим демократским друштвима, доприносе остваривању циљева политике националне безбедности.

Остваривање тих циљева обезбеђује се спровођењем политике националне безбедности у областима спољне политике, економске политике, политике одбране, политике унутрашње безбедности, социјалне политике и политика у другим областима друштвеног живота.

## 3. Основна начела политике националне безбедности

Утврђивање и спровођење политике националне безбедности заснива се на уважавању следећих основних начела:

– превенција – остварује се кроз одлучност у примени одговарајућих мера Републике Србије за јачање националне безбедности кроз правовремену идентификацију, прикупљање информација и предузимање активности за спречавање и сузбијање узрока ризика и претњи безбедности;

– право на одбрану – засновано је на основним правима и суверености држава, у складу са Повељом УН, а укључује слободно одлучивање о облику и начину остваривања националне безбедности, као и о учешћу у регионалним и међународним безбедносним организацијама уважавајући интересе Републике Србије;

– компатибилност – подразумева усаглашеност делова система националне безбедности и прихватање и спровођење међународних стандарда у области безбедности;

– недељивост безбедности – реализује се кроз активан допринос општој безбедности, као и кроз сарадњу и партнерство са субјектима међународних односа;

– одговорност – остварује се кроз обавезе да се политика националне безбедности реализује у складу са Уставом, законом и преузетим међународним обавезама.

## 4. Елементи политике националне безбедности

Елементе политике националне безбедности чине спољна политика, економска политика, политика одбране, политика унутрашње безбедности, политика заштите људских и мањинских права, социјална политика и политике у другим областима друштвеног живота.

### 4.1. Спољна политика

Република Србија је трајно привржена демократији, индивидуалним слободама, владавини права и слободном тржишту. Уверена је да је стабилност и безбедност целокупног међународног поретка могуће остварити путем сарадње, очувањем демократских вредности и поштовањем међународног права. Спремна је да пружи свој непосредни допринос развоју мирних и пријатељских односа, јачању институција, поштовању начела Повеље Уједињених нација, Хелсиншког завршног акта, развоју економске сарадње и тесној сарадњи на плану безбедности на европском простору.

Република Србија прихвата заједничке вредности демократских друштава, засноване на толеранцији, поштовању различитости и социјалној правди и свестрано подржава међународну и регионалну сарадњу, као модел за усклађивање различитих интереса и решавање спорова између народа, држава и култура.

Приоритетни циљеви спољне политике у заштити интереса Републике Србије су: истрајавање у дипломатским напорима да одбрани свој уставни поредак, убрзање процеса европских интеграција и развој добросуседских односа и регионалне сарадње на западном Балкану.

Делујући у складу са Повељом Уједињених нација и основним нормама међународног права, Република Србија ће наставити да штити свој суверенитет и територијални интегритет користећи сва расположива дипломатска и правна средства. Заједно са међународном заједницом, државни органи Републике Србије наставиће да доприносе стварању претпоставки за мирно решавање кризе, у складу са Резолуцијом

1244 Савета безбедности УН, међународним правом и одредбама Устава Републике Србије.

Стратешки приоритет Републике Србије јесте убрзавање процеса придруживања и приступања Европској унији. Република Србија ће наставити са интензивним остваривањем политичких и економских реформи друштва и њиховим усклађивањем са европским стандардима, као и са испуњавањем других потребних услова на путу европских интеграција. Основу активности интеграције Републике Србије у ЕУ представља Национални програм за интеграцију.

Република Србија ће наставити да унапређује сарадњу и успоставља квалитетније и садржајније односе са државама у региону западног Балкана, као и да допринесе хармонизацији регионалних секторских политика са законодавством ЕУ. У складу са Дејтонским споразумом и уз пуно поштовање територијалног интегритета и суверенитета Босне и Херцеговине, наставиће да развија посебне везе са Републиком Српском.

Историјски блиске и свеобухватне везе Републике Србије са Руском Федерацијом по питањима од ширег националног интереса ојачане су стратешким партнерством у домену енергетике. Република Србија ће наставити процес јачања билатералних односа, посебно у контексту придруживања ЕУ и јачања своје регионалне позиције, што би створило оквир за нову димензију посебног односа између Републике Србије и Руске Федерације.

Република Србија је опредељена да обнови традицију добрих односа са Сједињеним Америчким Државама, дугу више од једног века, током које су обе државе у више наврата заједно стајале у одбрани општих вредности. Упркос разликама израженим кроз одлуку Сједињених Америчких Држава да признају једнострано проглашену независност Косова, Република Србија је спремна да унапређује односе са Сједињеним Америчким Државама, у интересу консолидације демократије, стабилности и просперитета на западном Балкану.

Република Србија ће наставити да поклања посебну пажњу продубљивању блиских веза са Народном Републиком Кином, Индијом и Бразилом, као и са осталим традиционалним партнерима и значајним факторима међународне заједнице.

Као један од оснивача Покрета несврстаних земаља, Република Србија је решена да настави и развија односе са државама које припадају том покрету. Сарадња са државама чланицама Покрета несврстаних земаља биће оснажена и активно промовисана ради значајног повећања свестране сарадње.

Република Србија се залаже за регионалну сарадњу у областима заједничке обуке и ангажовања елемената система безбедности у мултинационалним операцијама, управљању кризама и управљању границом, у супротстављању тероризму, организованом криминалу и корупцији, илегалној миграцији и трговини људима, у заштити од елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа и у заштити животне средине, природних ресурса и здравља грађана.

Ради очувања националне безбедности, поштовања релевантних резолуција Савета безбедности УН, међународних конвенција и споразума, Република Србија наставља доследно да спроводи важеће норме у области непролиферације оружја за масовно уништење. У том контексту радиће на даљем унапређењу националне регулативе у овој области.

У складу са својим спољнополитичким циљевима и приоритетима, Република Србија настоји да усклади своје активности и законодавство са нормама Европске уније у области контроле наоружања, непролиферације и извозне контроле наоружања и да доследно поштује међународне обавезе и доследно их спроводи.

Република Србија ће наставити да спроводи Споразум о подрегионалној контроли наоружања/Споразум из Фиренце 1996. (члан IV Анекса I-Б Дејтонског споразума), који је имао кључну улогу у стабилизацији мира и унапређењу сарадње у тако важној области као што је војна област. У том контексту залаже се за настављање процеса у вези са даљим преузимањем власништва страна у примени овог споразума.

Активности на сузбијању нелегалне трговине и акумулирања вишкова малог и лаког наоружања представљају континуирано опредељење Републике Србије, која је витално заинтересована да отклони последице недавних конфликта на њеним границама, као и сукоба са сецесионистичким и терористичким снагама на Косову и Метохији током 90-тих. Република Србија планира да у најскорије време усвоји националну стратегију и акциони план о малом и лаког наоружању и унапреди своје законодавство у складу са преузетим међународним обавезама.

#### 4.2. Економска пољитика

Економска стабилност је основни предуслов за реализацију циљева политике националне безбедности Републике Србије. Приоритет економске политике јесте одржив развој са тенденцијом дугорочно експанзивног развоја и висока стопа привредног раста, као значајна мера подршке јачању привредне стабилности државе. Економски развој Републике Србије значајно је условљен и спољним факторима, што изискује потребу континуираног испуњавања предуслова везаних за процесе придруживања и интеграције у Европску унију и активно учешће у међународној економији и регионалним аранжманима.

Циљеви економске политике јесу развој и остваривање економске стабилности државе и стварање услова за страна и домаћа улагања, као и за све друге облике развоја међународне сарадње, укључујући и сарадњу са међународним финансијским институцијама. Достицањем циљева економске политике стварају се услови за унапређење животног стандарда грађана и ублажавање и отклањање свих негативних економско-социјалних последица транзиције.

Динамичан и континуиран привредни развој и интензивирање међународне привредне сарадње смањују вероватноћу настајања ризика и претњи на националном и међународном плану. Привредни напредак се

обезбеђује сталним улагањем у инфраструктуру, индустријску и пољопривредну производњу, развој високих технологија, као и у интензиван развој научно-истраживачких потенцијала, образовање и стварање адекватних услова за рад високообразованог кадра. На овај начин обезбеђују се важне претпоставке привредног развоја, конкурентност привреде, смањење зависности од увоза и смањење спољног дуга. Стварањем сопствених капацитета и преусмеравањем постојећих ресурса убрзавају се сви процеси који институционално морају бити подржани кроз либерализацију економије државе, подстицањем тржишних принципа пословања уз извршне законске гаранције за слободан и коректан систем конкуренције и заштиту потрошача. Један број тих процеса представља јачање банкарског система државе и система осигурања и реосигурања, уз ниску стопу инфлације и одговарајуће мере монетарне и фискалне политике.

Приоритети Републике Србије ради убрзаног економског развоја јесу развој економије засноване на знању, смањење спољног и унутрашњег дуга, приватизација друштвених предузећа и реструктурирање јавних предузећа, у складу са националним интересима. Важна претпоставка безбедности јесте смањење разлика у развијености региона, што је могуће остварити укључивањем локалних самоуправа у опште трендове економске политике Републике Србије. Стимулисање повратка становништва у економски недовољно развијена подручја, спровођење мера за унапређење индустријске производње, пољопривреде и трговине, као и развој саобраћајне инфраструктуре, значајно доприносе смањивању разлика у регионалном развоју.

Важни предуслови за смањење стопе сиромаштва и незапослености и учешћа сиве економије у укупној економији државе су и стимулисање развоја малих и средњих предузећа, континуирана улагања у пољопривреду, развој туризма и јачање институционалних и законских оквира везаних за квалитет животне средине. Побољшање институционалне способности и овлашћења државе у области економије, рационализација државне управе и борба против корупције и организованог криминала чине неке од основних претпоставки за унапређивање целокупног система националне безбедности.

Глобална економска криза и поремећаји на финансијском тржишту значајно се рефлектују и на економију Републике Србије. Утврђивање одговарајућих економских циљева и доношење економских мера за кризне ситуације представљају значајан сегмент економске политике, релевантан за безбедност Републике Србије. Правовременим економским мерама обезбеђује се енергетска безбедност државе, која подразумева дивергентне правце снабдевања, стабилност испорука и производње енергената, стварање неопходне аутономности и јачање регионалне позиције у снабдевању енергентима.

Циљ одговарајућих мера економске политике јесте да, у складу са могућностима државе, подрже одбрамбене и безбедносне припреме, а у случају угрожавања безбедности државе, да осигурају потребе

становништва и обезбеде логистичку подршку свим структурама у систему националне безбедности. Да би ове мере биле правовремено предузете, значајно је усаглашавање постојећих и доношење нових прописа који би утицали на оперативност у реаговању државе у различитим ситуацијама.

#### 4.3. *Политика одбране*

Политика одбране Републике Србије заснована је на интегралном и мултилатералном приступу питањима одбране и безбедности. Република Србија је опредељена за активно учешће у процесима сарадње и задничког деловања са другим државама и субјектима међународних односа у изградњи националне, регионалне и глобалне безбедности. Политиком одбране афирмише се концепт кооперативне безбедности.

Република Србија својом политиком одбране доприноси изградњи потребних способности за одбрану и заштиту националних интереса, као и очувању мира и развијању повољног безбедносног окружења, уз унапређивање односа са одговарајућим институцијама система колективне безбедности и суседним и другим државама.

Циљеви политике одбране Републике Србије који проистичу из стратегијских опредељења јесу ефикасан систем одбране, мир и повољно безбедносно окружење и интеграција у европске и друге међународне безбедносне структуре.

У остваривању циљева политике одбране напори државних органа усмерени су на реформу и изградњу ефикасног система одбране, његово стабилно функционисање и на стварање услова за његову интероперабилност са системима одбране држава укључених у европске безбедносне структуре и НАТО програм Партнерство за мир.

У складу са садржајем и динамиком процеса интеграције Републике Србије у ЕУ изграђиваће се капацитети елемената система одбране за извршавање обавеза у оквиру Европске безбедносне и одбрамбене политике.

Војска Србије је организована оружана снага која брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава друге мисије и задатке у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе. У складу са Уставом и спољнополитичким опредељењима државе, Војска Србије развија способности за активан допринос изградњи повољног безбедносног окружења, партнерства и учешћа у мултинационалним операцијама са мандатом УН, као и за подршку цивилним властима у супростављању претњама безбедности.

Демократска и цивилна контрола Војске Србије и других снага одбране и транспарентност одбрамбених послова основа су за развој савременог система одбране.

Опредељења политике одбране представљају основу за израду нормативних, стратегијско-доктринарних и планских докумената, чијом се операционализацијом стварају услови за достизање дефинисаних циљева политике одбране.

#### 4.4. Политика унутрашње безбедности

Политиком унутрашње безбедности обезбеђује се заштита демократског политичког система, људских права и слобода, јавног реда и мира и имовинске сигурности грађана и других друштвених вредности. У остваривању политике унутрашње безбедности заједнички делују законодавни, извршни и судски органи, уз ефикасну политику у привредној, социјалној и здравственој области, као и другим областима које имају утицај на унутрашњу безбедност.

За спровођење политике унутрашње безбедности посебан значај има нормативна доградња делатности надлежних државних органа и других субјеката који се баве пословима безбедности. Доношење одговарајућих стратегија, благовремено прикупљање и размена података и информација, координирање рада служби безбедности и јачање њихових организационих, људских и материјалних капацитета представљају неопходан предуслов у остваривању циљева политике унутрашње безбедности.

Све већу одговорност у спровођењу политике унутрашње безбедности, заједно са државним и осталим органима и институцијама, имају субјекти из области приватног обезбеђења чија делатност обухвата заштиту безбедности појединаца, објеката и других материјалних добара која није обухваћена заштитом надлежних државних органа. Од посебног друштвеног значаја је да делатност субјеката из области приватног обезбеђења буде у целости нормативно и доктринарно уређена.

Деловање државних и осталих органа и институција Републике Србије у области унутрашње безбедности усмерено је на заштиту уставног поретка, живота и имовине грађана, спречавање и сузбијање свих облика тероризма, организованог, финансијског, економског и високотехнолошког криминала, корупције, прања новца, трговине људима, наркоманије, пролиферације конвенционалног наоружања и оружја за масовно уништење, обавештајних и субверзивних делатности, као и других изазова, ризика и претњи безбедности. За остваривање циљева политике унутрашње безбедности посебан значај има стално унапређивање информативне и превентивне делатности.

У утврђивању политике унутрашње безбедности и одржавању јавног реда, државни и остали органи и институције Републике Србије полазе од циљева који су усмерени на поштовање и заштиту људских права и достојанства, као и на професионално, непристрасно и транспарентно извршавање послова уз уважавање обичајних, верских, културних и других особености етничких и других друштвених група и специфичности локалних заједница.

Важну претпоставку остваривања и унапређења заштите живота и имовине грађана, људских и мањинских права чини сарадња државних органа са субјектима из области приватног обезбеђења и другим институцијама, установама, локалним самоуправама, струковним удружењима, црквама и верским заједницама, медијима, мањинским заједницама, организацијама цивилног друштва и грађанима, чиме се развијају

односи поверења, изграђује и јача безбедност и решавају безбедносни проблеми.

Ефикасан рад правосудних органа у процесуирању свих кривичних дела, а посебно оних којима се угрожавају уставни поредак и привредни систем земље, основ је унапређења стања националне безбедности. Томе доприноси и стално усавршавање законодавних решења, усклађивање организационе структуре правосудних органа и континуирано образовање и обука носилаца правосудних функција.

Имплементација Стратегије интегрисаног управљања границом Републике Србије и Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи, кроз размену података са државама у региону, координацију рада и јачање капацитета свих граничних служби, омогућава бржи промет робе и људи преко границе, уз истовремено спречавање прекограничног криминала и спречавање и сузбијање илегалних миграција. Таквим деловањем унапређује се ефикасност надзора и обезбеђења државне границе, у складу са европским стандардима.

Значајну улогу у остваривању унутрашње безбедности имају изградња и јачање модерног и јединственог система заштите и спасавања. Развијањем одговарајућих капацитета друштва за управљање кризама и организовањем грађана и ефикасним системом информисања стварају се услови за ефикаснију заштиту живота, здравља и имовине грађана и очување животне средине. Посебно су значајне припреме за деловање у ванредним ситуацијама, за случаје пожара, елементарних непогода, техничких и технолошких несрећа, делства опасних материја и других стања опасности.

Прихватање и примена међународних, пре свега европских, као и националних стандарда у области безбедности, посебно у областима људске безбедности и управљања ризиком, битно доприносе остваривању циљева националне безбедности.

#### 4.5. Политика заштите људских и мањинских права

Заштита људских и мањинских права представља цивилизацијску вредност, основу националне безбедности и мерило демократског карактера друштва и државе.

Политика у области људских и мањинских права Републике Србије заснована је на одредбама Устава, Универзалне декларације о људским правима, Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Савета Европе и других потврђених међународних уговора.

Поштовање прихваћених обавеза из области људских и мањинских права и унапређивање правних оквира, који омогућавају надзор у функцији спречавања повреда људских права и маргинализације грађана по основу политичке, етничке и верске припадности, представља значајан аспект унапређења националне безбедности.



Република Србија гарантује на својој територији сва индивидуална и колективна права националних мањина. Залаже се и заступа обавезу поштовања људских и мањинских права Срба у другим државама кроз унапређење односа са тим државама, а у складу са релевантним документима међународног права.

Полазећи од значаја међуетничке толеранције и међукултурног дијалога, Република Србија предузима ефикасне мере за унапређење узајамног поштовања, разумевања и сарадње међу свим људима који живе на њеној територији, без обзира на њихов етнички, културни, језички или верски идентитет. Република Србија је опредељена да развија сарадњу са представницима мањина, као и матичним државама порекла мањина ради унапређења њиховог положаја и њихових права.

#### *4.6. Социјална политика*

Социјална политика Републике Србије важан је сегмент политике националне безбедности. Реформе које се реализују у Републици Србији ради демократизације друштва и стабилизације привреде подразумевају налажење нових решења за системско унапређење социјалне политике.

Основни циљ социјалне политике чине задовољавање потреба грађана, заштита њихових права и унапређење њихове безбедности. Поред тога, циљеви социјалне политике Републике Србије усмерени су на обезбеђење социјалне заштите, смањење стопе незапослености, побољшање услова рада, образовање и стално усавршавање људских ресурса. У оквиру социјалне политике посебна пажња се посвећује повећању natalитета, побољшању демографске структуре и заштити породице. Реализацијом пројектованих циљева социјалне политике унапређује се брига о појединцу, његовој личној безбедности, а тиме и укупна безбедност државе.

#### *4.7. Политике у другим областима друшћеног живота*

Унапређење образовања, науке, научноистраживачког рада, заштите животне средине, културе и других области друштвеног живота, као и њихово усклађивање са стандардима Европске уније, имају стратешки значај за заштиту националних интереса.

Уважавајући све већи значај знања, политика образовања је усмерена на организационе промене у систему образовања, које ће омогућити његову знатно већу друштвену интегрисаност. На тај начин стварају се кључне претпоставке за укупни друштвени развој и јачање свести о значају образовања за националну безбедност. У остваривању тог циља неопходно је изграђивати што повољније услове за рад наставничког и образовног кадра, на свим нивоима организовања. Развијање безбедносне културе грађана, а посебно младих, представља значајан основ унапређења националне безбедности. Кроз процес образовања неопходно је обезбедити овладавање савременим знањима и технологијама, као и стицање основа за самостално и

континуирано учење током радног века. Поред тога, образовање треба да допринесе формирању идентитета и осећаја припадности Републици Србији.

Унапређење научноистраживачког рада и његово усклађивање са друштвеним потребама допринио развоју друштва. Значајан сегмент политике научно-истраживачког рада усмерен је на побољшање материјалних услова за истраживање и развој, као и на стварање услова за усавршавање научно-истраживачког кадра и заустављање његовог одласка из земље. Посебан значај за остваривање и унапређење националне безбедности има научно-истраживачки рад у области безбедности.

Политика технолошког развоја усмерена је на превазилажење технолошког заостајања и достизање нивоа технолошке развијености који ће бити у функцији развоја друштва и јачања националне безбедности. У том смислу потребна је целовита интеграција у међународни систем комуникација и информација, уз развој стратешког партнерства са државама које су носиоци савремених технологија. Развојем и усвајањем нових технологија стварају се претпоставке за убрзан развој одбрамбене индустрије и њену интеграцију у токове националне и међународне економије.

Услед озбиљног нарушавања животне средине, еколошка заштита постаје све значајније подручје безбедности Републике Србије. Активности у овој области усмеравају се на отклањање последица изазваних НАТО бомбардовањем и на заштиту и очување природних ресурса који могу бити угрожени неконтролисано експлоатацијом. У достизању тог циља неопходно је осигурати интегрисано управљање и контролу планског коришћења природних ресурса и обезбедити поштовање међународних конвенција о заштити животне средине и усвајање међународних стандарда у тој области.

Република Србија посвећује посебну пажњу здрављу својих грађана. Изградњом и јачањем савременог здравственог система и његовог повезивања са другим институцијама друштва стварају се претпоставке за спречавање појава и ширења инфективних болести код људи и зараза код биљака и животиња, као и за ефикасно отклањање последица које оне изазивају.

Богато културно и историјско наслеђе српског народа и грађана Србије, као део светске културне баштине, представља и основу за заштиту националних и културних вредности и допринио јачању националне безбедности, па га је потребно адекватно представити јавности и заштитити пред међународним институцијама.

Унапређењем верских слобода и афирмацијом аутохтоне, историјским развојем изграђене вишерегијске структуре српског друштва, Република Србија се афирмише као модерна, европска секуларна држава. Сарадњом државе са црквама и верским заједницама, подржавањем међуверских дијалога и међусобне сарадње цркава и верских заједница, слаби се мотивација за испољавање верског фанатизма и екстремизма, а подстиче се процес хармонизације верских од-

носа на принципима толеранције, разумевања, поштовања и узајамне солидарности цркава и верских заједница, чиме се јача социјална кохезија друштва, а тиме и национална безбедност државе.

Политике образовања, науке, културе, технолошког развоја и заштите животне средине битан су сегмент политике националне безбедности и значајно доприносе остваривању њених циљева.

## V. СИСТЕМ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Систем националне безбедности представља нормативно, структурно и функционално уређену целину елемената чијом се делатношћу остварује заштита националних интереса Републике Србије.

### 1. Структура система националне безбедности

Систем националне безбедности у ширем смислу чине највиши органи законодавне, извршне и судске власти: Народна скупштина Републике Србије, председник Републике Србије, Савет за националну безбедност, Влада, судови и тужилаштва.

У ужем смислу, систем националне безбедности чине: систем одбране, снаге Министарства унутрашњих послова, безбедносно-обавештајни систем и привремено формиран органи и координациона тела за поједине кризе.

Систем одбране представља јединствену, структурно уређену целину снага и субјеката одбране чији је основни циљ заштита интереса Републике Србије од оружаног угрожавања споља. Војска Србије је основни субјект система одбране.

Снаге Министарства унутрашњих послова су део система националне безбедности чији је циљ заштита националних интереса у домену унутрашње безбедности. Полиција је основна снага Министарства унутрашњих послова. Обавља послове заштите живота, личне и имовинске безбедности грађана, обезбеђења државне границе, борбе против тероризма и оружаног угрожавања изнутра и друге послове у складу са законом.

Безбедносно-обавештајни систем је функционално обједињен подсистем националне безбедности Републике Србије који чине Безбедносно-информативна агенција, Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција. Њихове надлежности, делокруг рада, овлашћења, задаци, међусобни односи и сарадња, као и демократска и цивилна контрола њиховог рада, регулишу се законом. Послове усклађивања рада служби безбедности обавља Биро за координацију.

Послове из области националне безбедности обављају и органи државне управе, институције надлежне за правосуђе, образовање и научну делатност и заштиту животне средине, Заштитник грађана, органи јединица локалне самоуправе, субјекти из области приватног обезбеђења, организације цивилног друштва, медији, правна лица и грађани који доприносе остваривању циљева националне безбедности.

### 2. Управљање системом националне безбедности

Системом националне безбедности управљају државни органи као носиоци законодавне и извршне власти, ради достизања најповољнијег стања безбедности. Функције управљања системом су планирање, организовање, наређивање, координација и контрола, и спроводе се у складу са Уставом, законом и другим прописима.

Народна скупштина Републике Србије остварује свој утицај на све делове система националне безбедности уставотворном и законодавном делатношћу. Народна скупштина одлучује о рату и миру, доноси законе и друге опште акте у области националне безбедности и надзире рад Владе и других органа одговорних Народној скупштини, у складу са Уставом и законом. Народна скупштина, преко Одбора за одбрану и безбедност, остварује надзор и демократску и цивилну контролу над системом националне безбедности.

Председник Републике Србије председава Саветом за националну безбедност и командује Војском Србије, у складу са Уставом и законом. Председник Републике указује на одређена питања и проблеме из домена националне безбедности, покреће њихово решавање и доноси акте из своје надлежности.

Влада усмерава и усклађује рад органа државне управе у домену националне безбедности, у складу са Уставом и законом. Влада предлаже и реализује политику националне безбедности, усмерава и усклађује функционисање система националне безбедности, обезбеђује материјална и финансијска средства за потребе система националне безбедности, управља делатношћу државних органа, органа државне управе, установа и правних лица у области остваривања националне безбедности, у складу са Уставом и законом, и обезбеђује реализацију међународних уговора и споразума у области националне безбедности.

Министар спољних послова, министар одбране, министар унутрашњих послова и министар финансија подносе извештаје о стању безбедности из домена својих надлежности Народној скупштини и Влади. Остали министри и државни функционери, на захтев Владе, Народне скупштине Републике Србије или према потреби, подносе извештаје из домена својих надлежности. Директор Безбедносно-информативне агенције, директор Војнобезбедносне агенције и директор Војнообавештајне агенције најмање једном годишње, у току редовног заседања Народне скупштине, подносе редовни извештај о раду службе Одбору за одбрану и безбедност, а по потреби и на захтев Одбора достављају ванредни извештај.

Функционисањем система националне безбедности, заснованим на спровођењу Устава, закона и других прописа, међусобној сарадњи и компатибилности његових елемената, и сарадњом са системима националне безбедности на глобалном и регионалном нивоу стварају се услови за остваривање националних интереса Републике Србије.

### 3. Савет за националну безбедност

Савет за националну безбедност утврђује основе политике националне безбедности и дефинише основне мере и активности на очувању и унапређењу националне безбедности и заштити виталних националних интереса Републике Србије.

У оквиру својих надлежности Савет за националну безбедност разматра питања која су значајна за националну безбедност и функционисање елемената система безбедности, њихову међусобну сарадњу и сарадњу са другим надлежним органима државне управе, као и сарадњу са органима и службама безбедности других држава и међународних организација. Поред тога, разматра предлоге надлежних државних органа за област одбране и унутрашње послове и службе безбедности, усмерава и усклађује рад елемената система националне безбедности и предлаже мере за унапређење стања безбедности и остваривање циљева политике националне безбедности.

Састав Савета за националну безбедност, поред председника Републике Србије, чине највиши представници органа извршне власти и представници кључних елемената система националне безбедности, као што су Војска и безбедносно-обавештајни систем. У раду Савета за националну безбедност, по потреби, учествују и руководиоци других државних органа и институција и друга лица која нису чланови Савета.

Савет за националну безбедност прати, координира рад елемената система националне безбедности, утврђује ниво успешности примене Стратегије националне безбедности и предлаже адекватне мере за њено иновирање, у складу са значајем промена чинилаца које је одређују. Стручне и техничке услове рада Савета за националну безбедност обезбеђује Канцеларија савета за националну безбедност.

### 4. Начела функционисања система националне безбедности

Функционисање система националне безбедности остварује се уз уважавање основних начела: уставности и законитости, јединства, непрекидности, поузданости, професионалности, прилагодљивости, ефикасности, непристрасности и политичке неутралности, као и отворености за контролу, у складу са законом.

Систем националне безбедности је под демократском и цивилном контролом, коју спроводе Народна скупштина, председник Републике, Влада, Савет за националну безбедност, други државни органи и јавност, у складу са законом.

Наведена начела функционисања система националне безбедности заснована су на основним уставним и законским решењима, као и међународно прихваћеним обавезама и стандардима чији је Република Србија потписник или правни следбеник.

Специфичност функционисања појединих делова система националне безбедности исказује се кроз посебна начела утврђена у нормативним и доктринарним документима.

### ЗАКЉУЧАК

Стратегија националне безбедности представља израз сагласности релевантних политичких чинилаца, државних институција, организација цивилног друштва и грађана при утврђивању општег приступа и начина остваривања заштите националних интереса, у складу са актуелним и процењеним изазовима, ризицима и претњама безбедности Републици Србији.

Стратегија је заснована на савременим теоријским сазнањима у области безбедности, националним искуствима и безбедносним потребама друштва, као и искуствима других држава у креирању система националне безбедности и решавању ризика и претњи безбедности.

Стратегија националне безбедности је документ којим се међународној и домаћој јавности транспарентно стављају на увид кључна стратешка опредељења у јачању националне безбедности и изражава опредељеност Републике Србије да активно доприноси изградњи и унапређењу регионалне и глобалне безбедности.

Савремена друштвена кретања су обележена динамичним променама у међународним односима, које наговештавају да ће се, поред постојећих, појављивати и нови изазови, ризици и претње безбедности, на које је потребно правовремено и адекватно реаговати. Због тога, Стратегију националне безбедности треба благовремено прилагођавати условима у којима се имплементира, а у функцији заштите националних интереса.

Спровођење у дело ставова садржаних у Стратегији захтева координирано ангажовање свих државних органа и других субјеката који се баве пословима безбедности. На тај начин се остварује потпуно и интегрисано функционисање система националне безбедности Републике Србије.

Стратегија националне безбедности Републике Србије је полазни документ у којем су дате основе за уређење и остваривање функције безбедности државе, кроз делатности на свим нивоима организовања друштва. Она представља полазну основу за израду Стратегије спољне политике, Стратегије економског развоја, Стратегије одбране, Стратегије унутрашње безбедности, Стратегије социјалног развоја и стратегија у другим областима друштвеног живота, као и за нормативно уређење делатности у оквиру система националне безбедности.

Стратегија националне безбедности је динамичан документ и њено стално унапређивање и прилагођавање је трајан задатак највиших надлежних државних органа. Подршка јавности и друштвених институција је битан предуслов за остваривање високог степена мобилности расположивих ресурса и координације рада државних институција ради остваривања стратешких циљева политике националне безбедности, а тиме и претпоставка делотворности ове стратегије и свих изведених стратешких докумената.

**512.**

На основу члана 99. став 1. тачка 9. Устава Републике Србије, члана 9. став 2. тачка 3) Закона о одбрани („Службени гласник РС“, број 116/07) и члана 136. Пословника Народне скупштине Републике Србије („Службени гласник РС“, број 14/09 – пречишћен текст),

Народна скупштина Републике Србије, на Првој седници Другог редовног заседања у 2009. години, одржаној 26. октобра 2009. године, донела је

**О Д Л У К У****о усвајању Стратегије одбране Републике Србије**

1. Усваја се Стратегија одбране Републике Србије, која је одштампана уз ову одлуку и чини њен саставни део.

2. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

РС број 38

У Београду, 26. октобра 2009. године

**Народна скупштина Републике Србије**

Председник,

проф. др **Славица Ђукић-Дејановић**, с. р.

**СТРАТЕГИЈА<sup>8</sup>  
ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ****УВОД**

Стратегија одбране Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија одбране) представља основни стратешки документ којим се усмерава ангажовање ресурса одбране и развој нормативних, доктринарних и организацијских решења система одбране Републике Србије.

Стратегија одбране је заснована на Уставу Републике Србије, Стратегији националне безбедности, као и опредељености Републике Србије да кроз мир и стабилност допринеси изградњи и јачању безбедности. Ставови исказани у Стратегији одбране засновани су на процени стања и пројекцији развоја међународних односа, тенденцијама у одбрамбеном организовању савремених држава и развоју међународних безбедносних интеграција, анализи друштвених чинилаца и карактеру савремених изазова, ризика и претњи безбедности и одбрани Републике Србије.

Стратегија одбране исказује опредељеност Републике Србије да изграђује и јача сопствене капацитете и способности за одбрану, као и да кроз интеграцију у европске и друге међународне безбедносне и одбрамбене структуре заједнички делује са другим државама и допринеси јачању националне, регионалне и глобалне безбедности.

Стратегија одбране је потврда привржености Републике Србије општеприхваћеним стандардима одбрамбеног организовања модерних демократских друштава.

У Стратегији одбране се анализира безбедносно окружење; идентификују изазови, ризици и претње одбрани; утврђују одбрамбени интереси и политика одбране Републике Србије; конципира систем одбране и утврђују основна опредељења о планирању и финансирању одбране.

Стратегија одбране је јавни документ којим се домаћој и међународној јавности представљају стратешка опредељења Републике Србије у области одбране.

**1. БЕЗБЕДНОСНО ОКРУЖЕЊЕ****1.1. Глобално окружење**

Глобални интеграциони процеси, комплексност и динамика међународних односа, као и пораст нестабилности и непредвидивости у свету основне су детерминанте безбедносног окружења и кључни параметри у процесу изналажења одговарајућег модела безбедносног и одбрамбеног организовања савремених друштава.

Снажан развој информационо-комуникационе технологије и интензивирање економских интеграционих токова убрзали су глобализацију скоро свих аспеката међународних односа. Интензивирање политичке, економске и културне сарадње и међузависности и интеграциони процеси у области безбедности представљају значајне претпоставке за унапређење мира и стабилности међународне заједнице.

Повећана међузависност држава на глобалном плану умањује опасности од традиционалних војних претњи. Упркос томе, свет се данас суочава са комплексном безбедносном ситуацијом коју карактеришу брзе и тешко предвидиве промене, што рат и оружане сукобе и даље чини константом међународних односа. Тероризам, организовани криминал, пролиферација оружја за масовно уништење, етнички и верски екстремизам, илегалне миграције, као и прекомерна експлоатација енергетских ресурса и њихов све израженији дефицит представљају динамичан сплет узрока ризика и претњи безбедности у многим државама и регионима света.

У условима све веће повезаности глобализоване економије, макроекономске последице поремећаја финансијских тржишта у свету све значајније ће се одражавати не само на економске аспекте глобалне стабилности већ умногоме и на стање глобалне безбедности. Ефекти економских криза смањиће могућности држава да самостално обезбеде адекватне капацитете и способности за одбрану.

Пракса интервенционизма и мешања у унутрашње ствари суверених држава нарушава међународни правни поредак и представља озбиљну претњу глобалном миру и стабилности. Савремени свет суочава се са новим изазовима које намећу покушаји давања легитимитета од стране једног дела међународне заједнице стварању нових државних творевина на територијама суверених држава и чланица Организације ује-

<sup>8</sup> Објављена у „Службеном гласнику РС“, број 88 од 28. октобра 2009. године.

дињених нација. Такви акти урушавају међународни правни поредак и поспешују јачање сепаратизма и конфликта на етничкој основи и на тај начин озбиљно угрожавају опште стање безбедности у свету.

Опасности са којима се суочава савремени свет указују на дубоку међузависност држава и региона и недељивост међународне безбедности. Међусобна повезаност савремених изазова, ризика и претњи, као и њихов транснационални и асиметрични карактер наметнули су потребу јачања начела сарадње и кооперативног приступа одбрани и безбедности националних држава. Основу кооперативног приступа чине дијалог, партнерство и заједничко деловање држава и других субјеката у међународној заједници на достизању, очувању и унапређењу безбедности. Такав концепт подразумева усаглашене активности у области безбедности, одбране, политике и економије и представља важан допринос јачању мира и стабилности у међународној заједници.

Највећи број држава у свету опредељен је да питање сопствене безбедности решава у оквиру система колективне безбедности Организације уједињених нација који и даље представља важан фактор глобалне безбедности и којим је предвиђено реаговање међународне заједнице у случају кршења међународног правног поретка и угрожавања мира.

## 1.2. Регионално окружење

Интензивирање процеса успостављања демократских стандарда политичког живота и процеса безбедносних и одбрамбених интеграција позитивно се одражава на безбедност европског простора. Организација уједињених нација (ОУН), Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), Европска унија (ЕУ) и Северноатлантски савез (НАТО) и њихова способност прилагођавања и реаговања на савремене изазове, ризике и претње значајно утичу на стање безбедности у Европи.

Државе евроатлантског простора настоје да своју безбедност и одбрану изграђују и унапређују у систему колективне одбране у оквиру којег су обавезане на заједничко деловање, координирано коришћење одбрамбених капацитета и ангажовање људских и материјалних ресурса држава чланица Северноатлантског савеза у случају напада на неку од њих.

За јачање европске безбедности посебно је значајан НАТО програм Партнерство за мир, као широк оквир политичке, безбедносне и одбрамбене сарадње и заједничког деловања држава чланица. У реализацији циљева управљања кризама и стабилизације стања важна је улога европске безбедносне и одбрамбене политике.

И поред уложених напора, позитивних тенденција и постигнутих резултата, безбедност у појединим регионима Европе још није у потпуности стабилизована и нису отклоњене опасности од обнављања криза и оружаних сукоба и избијања нових.

Проблеми европске безбедности и одбране су најизраженији у региону југоисточне Европе, чији гео-

стратегијски и геополитички значај може бити узрок појава регионалних и међународних криза. Проблем који се својом тежином и сложеносту посебно издваја јесте покушај наметања нелегалне промене међународно признатих граница Републике Србије кроз процес решавања статуса Аутономне Покрајине Косово и Метохија, што може да доведе до дуготрајне нестабилности и угрожавања безбедности у региону. Ревизија одредаба Дејтонског споразума, супротно интересима било ког од конститутивних народа, могла би довести до погоршања безбедносне ситуације у Босни и Херцеговини и у региону.

Признавање противправне једнострано проглашене независности Косова од стране држава у непосредном окружењу Републике Србије, као и држава у ширем региону има неповољан утицај на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације стања безбедности на овим просторима.

Заштиту суверености и територијалне целovitости држава у региону додатно угрожавају присутне сепаратистичке тежње, етничке и верске тензије, тероризам, организовани криминал, првенствено илегална трговина наркотицима, трговина људима и корупција. Такође, безбедност држава у региону може бити угрожена настанком природних и техничких и технолошких катастрофа. Неадекватно решавање питања повратка избеглих, прогнаних и интерно расељених лица додатно успорава процес стабилизације стања на просторима Балкана.

Мир и стабилност су важни предуслови за укључивање и учешће држава југоисточне Европе у европским и евроатлантским интеграцијама. Оне су упућене на заједничко деловање на сузбијању негативних процеса који угрожавају њихове виталне националне интересе.

Посебан значај за учвршћивање мира и стабилности у региону југоисточне Европе имају регионалне безбедносне иницијативе: Процес сарадње у југоисточној Европи (SEECР), НАТО иницијатива за југоисточну Европу (SEEI), Регионални савет за сарадњу (RCC), Процес сарадње министара одбране југоисточне Европе (SEDM), Јадранско-јонска иницијатива (AII), Америчко-јадранска повеља (AC), Иницијатива за сарадњу у југоисточној Европи (SECI) и Форум за помоћ земљама југоисточне Европе (SEEC).

Укључивање држава југоисточне Европе у рад тих иницијатива, институционализација њиховог деловања и развој билатералних односа значајно доприносе изградњи сарадње и поверења, а тиме и безбедности у региону.

## 2. ИЗАЗОВИ, РИЗИЦИ И ПРЕТЊЕ ОДБРАНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Спољнополитичка оријентација и реформски процеси у Републици Србији позитивно утичу на унапређење политике добросуседства и сарадње, укључивање у европске и друге међународне безбедносне структуре, као и на јачање њене међународне позиције. Европ-

ска и евроатлантска оријентација земаља у региону и тежња ка заједничким цивилизацијским вредностима доприносе јачању међусобног поверења и сарадње, што умањује могућност настанка нових ризика и претњи безбедности Републике Србије.

Изазови, ризици и претње одбрани Републике Србије имају комплексан карактер, па се са сличним садржајем, обимом и интензитетом могу испољити на глобалном, регионалном и националном нивоу. Полазни критеријум у разматрању и навођењу изазова, ризика и претњи јесте тежина последица по безбедност и одбрану Републике Србије, које би могле да настану у случају њиховог испољавања.

Агресија на Републику Србију сматра се мало вероватном, а може да настане као последица оружаног сукоба глобалног или регионалног карактера проузрокованих, пре свега, супротстављеним интересима великих сила или држава у региону.

Безбедност Републике Србије, у домену одбране, може да буде угрожена и оружаном побуном, као специфичним обликом оружаног насиља чији је циљ остваривање интереса неуставним и насилним путем. Посебну претњу представља оружана побуна која је заснована на сепаратистичким тежњама с циљем насилне промене међународно признатих граница.

Највећа претња националним интересима Републике Србије јесте противправно једнострано проглашена независност Косова. Решење које се не заснива на Уставу Републике Србије, међународном праву, Повељи УН и Завршном акту ОЕБС-а из Хелсинкија може да допринесе да криза и потенцијална ескалација насиља на том простору постану извор дуготрајне нестабилности региона.

Тероризам представља значајну претњу националној, регионалној и глобалној безбедности. Стање безбедности у непосредном окружењу и ослонци терористичких организација у региону указују на то да Република Србија може бити угрожена терористичким деловањем, како непосредно тако и кроз коришћење њене територије за припрему и извођење терористичких акција у другим државама. Повезаност тероризма са појединим облицима организованог криминала представља посебну опасност за безбедност Републике Србије.

Сепаратистичке тежње, посебно заступљене код појединих националистичких и верских екстремистичких група, као и интересних организација, представљају извор сталног безбедносног ризика и директну претњу територијалној целовитости Републике Србије.

Национални и верски екстремизам, као и расприривање националне и верске мржње, нетрпеливости и искључивости, који имају корене у сукобима на етничкој и верској основи, у ближој и даљој прошлости, представљају претњу националним интересима Републике Србије. Спорост у политичким и економским реформским процесима може знатно допринети порасту социјалних и међуетничких тензија и њиховом потенцијалном прерастању у сукобе.

Организовани криминал на простору Републике Србије посебно се испољава у областима илегалне трговине наркотицима, трговине људима и илегалних миграција, као и у економско-финансијској сфери и пролиферацији конвенционалног оружја и оружја за масовно уништење. По свом карактеру и последицама по функционисање државе и развој друштва, организовани криминал представља реалну претњу безбедности Републике Србије.

Елементарне непогоде и хемијске, биолошке, нуклеарне, техничке и технолошке несреће стална су безбедносна претња за Републику Србију, њено становништво, материјална добра и животну средину. Негативне последице ових појава могу да захвате и угрозе територије суседних држава, а исто тако се могу са територија суседних држава проширити на Републику Србију и угрозити њену територију и становништво.

Развојем савремених информационих технологија које су битан део системског уређења и остваривања функција државе, настају нове околности за деловање различитих група и недржавних актера у остваривању њихових циљева. На тај начин може да дође до угрожавања функционисања битних елемената система одбране кроз деловање сајбер претњи. Због тога је неопходно континуирано развијати технолошку и процедуралну заштиту елемената система одбране на свим нивоима организовања.

Безбедност Републике Србије и њене одбрамбене способности угрожавају и други ризици и претње, са различитом вероватноћом препознавања и испољавања, првенствено: транзициони проблеми, обавештајна делатност и злоупотреба научних достигнућа у областима генетског инжењеринга, медицине, метеорологије и другим областима. Одговор на те врсте угрожавања безбедности треба тражити у изградњи способности надлежних државних органа, као и у интензивирању сарадње на регионалном и међународном нивоу.

Садржај, обим и вероватноћа испољавања изазова, ризика и претњи одбрани Републике Србије непосредно утичу на утврђивање политике одбране и изградњу способности система одбране за заштиту одбрамбених интереса.

### 3. ОДБРАМБЕНИ ИНТЕРЕСИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Одбрамбени интереси представљају израз највиших вредности и општих потреба грађана и Републике Србије за изградњом и очувањем безбедности и стабилности као суштинским претпоставкама слободног и демократског развоја друштва. Одбрамбени интереси произлазе из општих цивилизацијских и националних вредности, могућности Републике Србије и њене позиције у међународној заједници. Остваривање и стално унапређивање одбрамбених интереса је општи циљ и смисао постојања и функционисања система одбране.

Витални одбрамбени интереси Републике Србије јесу:

– очување суверености, независности и територијалне целовитости Републике Србије и заштита безбедности грађана;

– изградња поверења, унапређење безбедности и стабилности у региону и

– сарадња и партнерство са међународним безбедносним организацијама и институцијама демократских држава.

Одбрамбеним интересима Република Србија исказује приврженост миру и стабилности као условима демократског развоја и просперитета. Штитећи своје одбрамбене интересе, Република Србија истовремено ствара нужне предуслове за заштиту свих осталих националних интереса, као и за активно учешће у заштити заједничких вредности са другим државама.

#### 4. ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Политика одбране, као синтеза ставова исказаних кроз основна опредељења, циљеве и задатке и стратегијски концепт, усмерена је на стварање одговарајућих унутрашњих и спољних, политичких, економских, социјалних, војних и других услова за очување и заштиту одбрамбених интереса Републике Србије.

Политика одбране Републике Србије темељи се на јачању властитих одбрамбених капацитета, сарадњи са демократским и мирољубивим државама, европској спољнополитичкој оријентацији и способности за активно учешће у процесима сарадње и заједничког деловања са другим државама и субјектима међународних односа у изградњи националне, регионалне и глобалне безбедности.

Ставови политике одбране представљају основу за израду нормативних и доктринарних докумената. Операционализацијом тих ставова стварају се услови за њихову примену у процесу достизања утврђених циљева политике одбране.

##### 4.1. Основна опредељења политике одбране

Република Србија подржава позитивне процесе у савременом свету и залаже се за мир и смањење опасности од свих врста сукоба и насиља и јачање узајамног поверења и сарадње као важне претпоставке унапређења међународног мира и безбедности. Република Србија ниједну државу ни савез не сматра непријатељским и опредељена је да заједнички са другим државама доприноси јачању глобалне, регионалне и националне безбедности.

Република Србија је одлучна да свим расположивим људским и материјалним ресурсима заштити своју сувереност, територијалну целовитост и безбедност. Одлучна је да доследно поштује уставно опредељење да је Аутономна Покрајина Косово и Метохија неotuђиви део Републике Србије као и Резолуцију 1244 СБ УН. Република Србија не признаје једнострано

проглашену независност Косова и спремна је да настави преговоре с циљем налажења обострано прихватљивог решења које би било засновано на одредбама међународног права.

Као чланица ОУН, Република Србија потврђује своју спремност за поштовање обавеза које проистичу из Повеље УН и које су регулисане међународноправним инструментима из области људских права и другим потврђеним међународним споразумима и уговорима. Залаже се за јачање улоге ОУН и стварање сигурних механизма колективне безбедности, наглашавајући да је стабилност и безбедност међународног поретка могуће остварити сарадњом, очувањем демократских вредности и поштовањем међународног права. Одлучна је да не поседује и не развија оружје за масовно уништење и да активно учествује у спречавању његовог ширења.

Република Србија потврђује своју приврженост Завршном документу из Хелсинкија и осталим основним документима ОЕБС-а. Наглашава своју спремност да правовремено испуњава своје обавезе на подручју контроле наоружања и спречавања пролиферације оружја, као и да предузима мере за изградњу поверења и безбедности који произлазе из Бечког документа и осталих докумената о политичко-војним аспектима безбедности ОЕБС.

Република Србија је решена да активно допринеси безбедности и стабилности у региону, наглашавајући да сарадња на унапређењу безбедности има посебан значај у промовисању мира, стабилности и напретка у региону Балкана. Као један од потписника, опредељена је да поштује и испуњава обавезе из Дејтонског споразума.

Република Србија дозвољава привремено стационирање страних оружаних снага на својој територији само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних уговора које је потврдила Народна скупштина Републике Србије. Опредељена је да делове својих оружаних снага ангажује на територијама страних држава само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних обавеза, у складу са одлуком Народне скупштине Републике Србије и сходно опредељењу и интересима Републике Србије.

Република Србија је спремна да својим ангажовањем у активностима европске безбедносне и одбрамбене политике и учешћем у НАТО програму Партнерство за мир јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности у региону, јачању добросуседских односа и решавању свих спорних питања мирним путем. Истовремено, наглашава своју приврженост визији о недељивости безбедности, као и спремност да прихвати стандарде одбрамбеног организовања демократских друштава.

Република Србија је одлучна да изграђује и јача механизме демократске и цивилне контроле Војске Србије, као важне претпоставке демократски уређеног друштва. Јачањем механизма демократске и цивилне

не контроле, Војска и систем одбране у целини постају ослонац укупном демократском развоју Републике Србије.

Република Србија је опредељена да своје одбрамбене потенцијале ангажује на основу Устава, Повеље УН и принципа међународног права који регулишу употребу силе.

#### 4.2. Основни циљеви и задаци политике одбране

У остваривању циљева политике одбране напори државних органа првенствено су усмерени на развој ефикасног система одбране, његово стабилно функционисање и на стварање услова за његову интероперабилност са системима одбране држава укључених у НАТО програм Партнерство за мир.

Из стратегијских опредељења политике одбране Републике Србије произлазе следећи основни циљеви:

- ефикасан систем одбране,
- мир и повољно безбедносно окружење, и
- интеграција у европске и друге међународне безбедносне структуре и учешће у НАТО програму Партнерство за мир.

Ради достизања наведених циљева, реализују се следећи задаци политике одбране:

- трансформација и професионализација Војске Србије,
- изградња и унапређење способности Војске Србије,
- реформа и изградња способности институција цивилне одбране,
- ефикасно управљање системом одбране,
- учешће у мултинационалним операцијама,
- ангажовање у активностима европске безбедносне и одбрамбене политике,
- ангажовање у НАТО програму Партнерство за мир, и
- достизање интероперабилности са системима одбране држава укључених у НАТО програм Партнерство за мир.

Циљеви и задаци политике одбране реализују се у складу са Уставом, законом и одредбама међународног права, посебно међународног права у области оружаних сукоба.

#### 4.3. Стратегијски концепт одбране

Стратегијски концепт одбране изражава основне ставове Републике Србије о начину ангажовања расположивих ресурса у очувању и заштити њених одбрамбених интереса. Он се утврђује на основу опредељења и циљева политике одбране и процене изазова, ризика и претњи безбедности, као и нове друштвене и међународне улоге одбрамбених потенцијала, а развија се према реалним могућностима.

Основне стратегијске поставке одбране Републике Србије заснивају се на примени концепта тоталне

одбране, кроз интегрално ангажовање субјеката одбране и одбрамбених потенцијала. Значајан сегмент тог концепта уважава потребу унапређивања партнерства и мултилатералне сарадње са другим државама и међународним организацијама и институцијама у очувању и заштити одбрамбених интереса Републике Србије.

У зависности од врсте и интензитета изазова, ризика и претњи безбедности, Република Србија одбрамбене интересе штити: одвраћањем јединственим и ефикасним системом одбране; изградњом поузданог партнерства и сарадњом у изградњи повољног безбедносног окружења; одлучном одбраном земље сопственим снагама и уз помоћ партнера; учешћем у мултинационалним операцијама ради изградње и очувања мира у региону и свету, као и пружањем подршке цивилним властима у супротстављању унутрашњем оружаном и неоружаном угрожавању безбедности.

Стратегијски концепт одбране је основа за пројектовање система одбране Републике Србије.

### 5. СИСТЕМ ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Систем одбране Републике Србије је део система националне безбедности и представља јединствену, структурно уређену и функционалну целину снага и субјеката одбране чији је циљ заштита одбрамбених интереса Републике Србије.

Заштита одбрамбених интереса је јединствена функција државе и реализује се кроз војну и цивилну одбрану. Носилац војне одбране је Војска Србије, а у остваривању цивилне одбране ангажују се државни органи, органи државне управе, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе, привредна друштва, јавне службе и остали субјекти и снаге система одбране.

Субјекти система одбране су: грађани, државни органи, привредна друштва, друга правна лица, предузетници и Војска Србије. Снаге одбране су људски и материјални потенцијали Републике Србије, односно организоване структуре субјеката система одбране.

Стратегијом одбране утврђују се структура, управљање и начела функционисања система одбране.

#### 5.1. Структура система одбране

Структуру система одбране, као дела система националне безбедности, чине органи законодавне и извршне власти Републике Србије, Војска Србије, цивилна одбрана и други субјекти значајни за одбрану.

Органи законодавне и извршне власти Републике Србије у оквиру својих редовних надлежности и одговорности прописаних Уставом и законом управљају системом одбране и обезбеђују претпоставке за стабилно функционисање система одбране Републике Србије, како у миру тако и у ратном и ванредном стању.

Војска Србије брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава и друге мисије и задатке у



складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Мисије и задатке Војске дефинише Народна скупштина Републике Србије у складу са Уставом и на основу неотуђивог права Републике Србије на индивидуалну и колективну одбрану, сагласно члану 51. Повеље УН и основним принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Мисије Војске Србије су:

– одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља,

– учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету, и

– подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности.

Додељене мисије Војска Србије реализује извршавањем задатака.

Одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља реализује се кроз одвраћање од оружаног угрожавања, одбрану територије и одбрану ваздушног простора.

Учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету реализује се учешћем у међународној војној сарадњи и учешћем у мултинационалним операцијама.

Подршка цивилним властима у супротстављању претњама безбедности реализује се кроз помоћ цивилним властима у супротстављању унутрашњем угрожавању безбедности, тероризму, сепаратизму и организованом криминалу и кроз помоћ цивилним властима у случају природних непогода и техничких и технолошких и других несрећа.

Војска обавља и друге задатке, на основу одлуке Народне скупштине Републике Србије.

Војска се организује на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу у команде, јединице и установе. Основе организацијске структуре и бројна величина Војске одређују се у зависности од процене угрожености безбедности Републике Србије, додељених мисија и задатака, расположивих ресурса и усвојених стандарда.

Војска Србије састоји се од сталног и резервног састава. Војска Србије развија сопствене системе обуке и логистике и ослања се на расположиве ресурсе државе.

Цивилна одбрана је део јединственог система одбране. Организује се на нивоу Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Мисије цивилне одбране су:

– обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране,

– заштита и спасавање, и

– учешће у међународним операцијама заштите и спасавања.

Обезбеђивање претпоставки за функционисање система одбране реализује се кроз следеће задатке: при-

прему државних органа, органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица за функционисање у миру и у ратном и ванредном стању; обезбеђивање услова за живот и рад грађана у миру и у ратном и ванредном стању; образовање и одбрамбено оспособљавање грађана и координацију активности са осталим институцијама значајним за одбрану.

Заштита и спасавање реализују се кроз осматрање и обавештавање, заштиту и спасавање људи, заштиту и склањање материјалних добара и очување животне средине. Носиоци реализације задатака заштите и спасавања су снаге цивилне заштите. У активностима заштите и спасавања ангажују се и јединице Војске Србије под условима прописаним законом.

Учешће у међународним операцијама заштите и спасавања остварује се на основу међународних и билатералних уговора и споразума, као и у складу са указаном потребом за отклањање последица природних и техничких и технолошких катастрофа.

Цивилна одбрана реализује и друге задатке на основу одлука законодавних и извршних органа власти Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Други субјекти значајни за одбрану Републике Србије су институције које се баве пословима из области дипломатије, безбедности, економије, образовања, здравства, науке и информисања, као и правна лица чија делатност доприноси функционисању система одбране. Носиоци послова и делатности од значаја за одбрану обављају задатке у координацији са субјектима система одбране, у складу са законом.

## 5.2. Управљање системом одбране

Управљање системом одбране представља процес усмеравања субјеката система одбране у извршавању њихових мисија и задатака. Управљањем системом одбране обезбеђује се деловање и ефикасно реаговање система одбране на изазове, ризике и претње одбрани Републике Србије.

Системом одбране управљају Народна скупштина Републике Србије, председник Републике, Влада и Министарство одбране.

Органи који управљају системом одбране доносе и усвајају:

– законе, опште акте и друге прописе из области одбране,

– стратегијско-доктринарне документе,

– План одбране Републике Србије,

– финансијски план одбране,

– планове и програме развоја и функционисања система одбране, и

– друга документа од значаја за систем одбране.

Народна скупштина Републике Србије доноси законе и друге опште акте у области одбране, остварује

демократску и цивилну контролу Војске Србије и система одбране у целини и одлучује о висини средстава за финансирање потреба одбране.

Председник Републике командује Војском Србије у миру и рату.

Влада утврђује и води политику одбране, усваја и предлаже Народној скупштини Републике Србије стратегијско-доктринарне и планске документе у области одбране, финансијски план одбране, законе и друге опште акте и доноси одлуке од значаја за одбрану земље.

Министарство одбране обавља послове државне управе који се односе на: политику одбране и стратегијско планирање; међународну сарадњу у области одбране, планирање одбране, припреме Војске Србије, државних органа, привредних друштава, других правних лица и грађана за извршавање задатака у области одбране и обавља и друге послове, у складу са законом.

Генералштаб Војске Србије, као највиши стручни и штабни организациони део Министарства одбране за припрему и употребу Војске Србије, спроводи припрему, употребу, командовање и контролу команди и јединица Војске Србије, у складу са законом, одлукама, плановима и наређењима надлежних државних органа. Континуирано изграђује оперативне и функционалне способности команди и јединица Војске Србије ради што успешнијег извршавања утврђених мисија и задатака.

Управљање и руковођење цивилном одбраном и другим субјектима значајним за одбрану део је јединственог управљања системом одбране и спроводи се у оквиру државних органа, органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, у складу са законом.

### 5.3. Начела функционисања система одбране

Основна начела функционисања система одбране су: јединство, непрекидност, ефективност, поузданост, ефикасност, професионалност, прилагодљивост, свеобухватност, кооперативност, интероперабилност и транспарентност.

Начела функционисања система одбране заснова на су на основним уставним и законским одредбама, Повељи УН, међународном праву, посебно међународном хуманитарном праву, основним правним инструментима из области људских права, као и другим подзаконским актима.

Креативна примена наведених начела доприноси успешном функционисању система одбране и извршавању његових мисија и задатака.

## 6. РЕСУРСИ ОДБРАНЕ

Основни ресурси одбране Републике Србије јесу људски и материјални ресурси. Заснивају се на демографским и економским могућностима друштва.

Ресурси одбране значајно утичу на функционисање система одбране и његову способност да одговори на изазове, ризике и претње безбедности и у функцији су заштите одбрамбених интереса Републике Србије.

Људске ресурсе одбране чини демографски потенцијал Републике Србије који подлеже обавези одбране и који је способан и обучен за укључивање у систем одбране.

Материјални ресурси одбране обухватају природне, привредне, финансијске, информационе, техничко-технолошке и друге потенцијале Републике Србије који се ангажују за потребе одбране.

Ангажовање људских и материјалних ресурса за потребе система одбране уређује се законом. Резерве ресурса се планирају и плански ангажују.

Надлежни државни органи и институције су обавезни да омогуће ефикасну подршку систему одбране ради његовог континуираног развоја.

Република Србија, у складу са својим националним интересима, одржава и развија способности и потенцијале наменске индустрије, самостално и у сарадњи са другим државама.

Стање ресурса одбране адекватно захтевима система одбране је од виталног значаја и изискује њихово стално развијање, одржавање и унапређивање до нивоа готовости који ће гарантовати испуњавање њихових функција.

Ресурси одбране се изграђују за потребе одбране и заштите одбрамбених интереса Републике Србије, превенције сукоба и криза и очувања мира и стабилности у региону и свету.

## 7. ПЛАНИРАЊЕ ОДБРАНЕ

Планирање одбране има примарни значај у процесу управљања системом одбране. Систем планирања одбране обезбеђује изградњу потребних способности, функционисање и развој система одбране, рационално ангажовање расположивих ресурса одбране и транспарентност располагања финансијским средствима за потребе одбране.

Планирање одбране се заснива на реалним економским могућностима Републике Србије, циљевима и задацима система одбране, процени безбедности, дефинисаним приоритетима и преузетим обавезама. У процесу планирања јасно се дефинишу дугорочни, средњорочни и годишњи приоритети и обезбеђује економична и ефикасна употреба средстава одобрених за потребе одбране.

Планирање одбране остварује се кроз израду стратегијско-доктринарних докумената, планове и програме развоја система одбране и планирање употребе снага.

Полазиште за планирање одбране чини дефинисање стратегијских и доктринарних опредељења у Стратегији одбране, Доктрини Војске Србије, доктринама на оперативном нивоу командовања, функционалним доктринама и другим доктринарним документима нижег нивоа.

На основу стратегијских опредељења и утврђењих потреба, систем планирања, програмирања, буџетирања и извршења, кроз израду планова и програма развоја, непосредно дефинише управљање ресурсима одбране у функцији изградње способности за додељене мисије и задатке.

Планирање употребе снага остварује се кроз израду планова одбране и планова употребе снага у конкретним условима решавања ризика и претњи безбедности. Израда планова одбране подразумева утврђивање мера, активности и снага за функционисање система одбране у ратном и ванредном стању, а обухвата израду Плана одбране Републике Србије и планова одбране државних органа, органа локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и предузетника од значаја за одбрану. Планови одбране државних органа и органа локалне самоуправе, привредних субјеката и других правних лица од значаја за одбрану саставни су део Плана одбране Републике Србије.

## 8. ФИНАНСИРАЊЕ ОДБРАНЕ

Финансирање одбране врши се на годишњем нивоу из буџета Републике Србије. Као допунски начин финансирања могу се користити средства из сопствених прихода и других прихода предвиђених Законом о буџету.

У складу са Упутством за припрему буџета Републике Србије, Министарство одбране за сваку буџетску годину израђује предлог финансијског плана одбране, посебно водећи рачуна да тај план буде усклађен са плановима и програмима развоја и функционисања система одбране.

Транспарентност у планирању и финансирању одбране остварује се кроз буџетску процедуру израде, доношења, извршавања, контроле и ревизије буџета. Планирање, израда, доношење и извршење финансијског плана одбране врши се на основу јединствене буџетске класификације.

Министарство одбране је одговорно за буџетско рачуноводство сопствених трансакција и извештавање, према утврђеној методологији Министарства финансија. Такође, Министарство одбране подноси извештаје о војним издацима ОЕБС-у и другим специјализованим међународним организацијама на основу прихваћених међународних обавеза заснованих на ратификованим међународним конвенцијама.

Контрола и ревизија се врше у свим фазама планирања и финансирања одбране, као интерна и екстерна. Интерну контролу и ревизију врше надлежни органи Министарства одбране. Екстерну контролу и ревизију реализују овлашћени органи Републике Србије.

## ЗАКЉУЧАК

Стратегија одбране је најзначајнији стратешки документ Републике Србије којим се разрађује Стратегија националне безбедности у делу који се односи на област одбране и који даје основу за уређење и остваривање функције одбране државе.

Стратегијска опредељења исказана у Стратегији одбране су основа за дефинисање политике одбране, израду нормативних, стратегијских, доктринарних и других докумената из области одбране и дугорочно пројектовање и развој система одбране. Она представљају оквир за усмеравање развоја и сталну доградњу система одбране и трансформацију Војске Србије, с циљем стварања неопходних предуслова, обезбеђења потребних ресурса и изградње и унапређења способности система одбране за њихове мисије и задатке.

Применом Стратегије одбране стварају се претпоставке за пуну координацију елемената структуре система одбране у националном оквиру, као и за активну сарадњу на међународном нивоу, чиме се утиче на јачање капацитета за одбрану и заштиту националних интереса Републике Србије. Имплементација ставова исказаних у овом документу треба да омогући ефикасно ангажовање државних органа и свих других субјеката који се баве пословима одбране. На тај начин се остварује потпун и интегрисан начин функционисања система одбране Републике Србије.

Стратегија одбране је документ који уважава актуелне и будуће одбрамбене потребе Републике Србије. Намењен је свим грађанима, државним органима и другим субјектима система одбране ради што успешнијег спровођења припрема и одбране Републике Србије.

Стратегија одбране се преиспитује и дограђује у зависности од стања безбедности у окружењу Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промене других чинилаца који је одређују.

**С А Д Р Ж А Ј**

	Страна
505. <b>Закон</b> о изменама и допунама Закона о одбрани .....	649
506. <b>Закон</b> о изменама и допунама Закона о Војсци Србије .....	653
507. <b>Закон</b> о војној, радној и материјалној обавези .....	658
508. <b>Закон</b> о цивилној служби .....	676
509. <b>Закон</b> о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије .....	687
510. <b>Закон</b> о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији .....	693
511. <b>Одлука</b> о усвајању Стратегије националне безбедности Републике Србије .....	703
512. <b>Одлука</b> о усвајању Стратегије одбране Републике Србије .....	716